

MESTNA OBČINA MARIBOR
ŽUPAN

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 141-2/2022-4

Datum: 01.04.2022

GMS – 653

MESTNI SVET
MESTNE OBČINE MARIBOR

**ZADEVA: PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA 32. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR**

- NASLOV GRADIVA: Poročilo o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor za leto 2021
- GRADIVO PRIPRAVIL: URAD ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE, ZDRAVSTVENO, SOCIALNO VARSTVO IN RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Sektor za zdravstveno in socialno varstvo
- GRADIVO PREDLAGA: Aleksander Saša Arsenovič, župan
- POROČEVALEC: ANA MANDL, Strokovni sodelavec VI
- PREDLOG SKLEPA: **Mestni svet se je seznanil s Poročilom o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor za leta 2021 in ga potrdi.**

Aleksander Saša Arsenovič
Župan

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA
URAD ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE,
ZDRAVSTVENO, SOCIALNO VARSTVO IN
RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Sektor za zdravstveno in socialno varstvo

Številka: 141-2/2022-4

Datum: 01.04.2022

PODPISNI LIST
PREDLOGA ZA OBRAVNAVO NA 32. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR

Naslov gradiva:	Poročilo o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor za leta 2021
Priloge gradiva (navedba morebitnih prilog):	<u>Priloga 1:</u> Glasilo Svet invalidov, 12. številka <u>Priloga 2:</u> Poročilo ob Dnevu mobilnosti invalidov 2021 <u>Priloga 3:</u> Sporočilo za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov 2021 <u>Priloga 4:</u> Ocena dostopnosti AP Maribor <u>Priloga 5:</u> Projekti URI Soča <u>Priloga 6:</u> Poročilo o športnih igrah invalidov 2021 <u>Priloga 7:</u> Poročilo o športno-rekreativnem srečanju invalidov Maribora 2021

Pregledali in parafirali:

Podpisniki	Ime in priimek podpisnika	Pristojen organ	Datum	Podpis tistega, ki podpiše oz. parafira
Gradivo pripravil-a:	ANA MANDL, Strokovni sodelavec VI	UVIZSVRD	1.4.2022	
Gradivo pregledal-a vodja organa in morebitni vodja NOE:	Brigita GAJZER PLIBERŠEK Vodja urada	UVIZSVRD	1.4.2022	
Gradivo usklajeno s pristojnimi organi (če je gradivo pripravljeno izven MOM):				
Dodatni pregled na predlog pripravljavca	Milan KOTNIK, predsednik Sveta invalidov MOM		5.4.2022	
Dokument parafiral podžupan: (obkrožite tistega, ki je odgovoren za vaše področje)	Dr. Samo Peter Medved Gregor Reichenberg Alenka Iskra	Kabinet župana	4.4.2022	
Gradivo prejela služba MS v fizični in elektronski obliki	Rosana Klančnik	Služba za delovanje mestnega sveta	5.4.2022	
Gradivo pregledal v.d. direktor MU	Srečko Đurov	Kabinet župana		

MESTNA OBČINA MARIBOR
Svet invalidov

**POROČILO O REALIZACIJI AKCIJSKEGA NA-
ČRTA ZA IZBOLJŠANJE ENAKIH MOŽNOSTI
ZA INVALIDE
V MESTNI OBČINI MARIBOR**

(JANUAR 2022)

KAZALO

	1
KAZALO	2
SPREMNA BESEDA ŽUPANA MOM	5
I. UVOD	6
SEZNAM KRATIC	7
II. PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI	8
1. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI	8
1.1. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI.....	8
1.2. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE MESTNIH SLUŽB.....	11
2. SKRB OBČINE ZA ZDRAVJE	15
2.1. SOFINANCIRANJE IN IZVAJANJE OSNOVNIH IN DODATNIH PROGRAMOV ZDRAVSTVENEGA VARSTVA.....	16
2.2. SODELOVANJE Z VARUHO BOLNIKOVIH PRAVIC.....	18
3. REHABILITACIJSKI PROGRAMI	19
3.1. ZAGOTOVITEV DOSTOPNOSTI REHABILITACIJSKIH PROGRAMOV.....	19
3.3. OSEBNA ASISTENCA.....	19
4. STROKOVNO-PODPORNE SLUŽBE	21
4.1. OZAVEŠČANJE ZAPOSLENIH STROKOVNIH DELAVCEV O INVALIDIH.....	21
4.2. OZAVEŠČANJE POTENCIALNIH SPONZORJEV ZA RAZLIČNE USLUGE IN POMOČ PRI DELU.....	21
4.3. INFORMACIJSKA DOSTOPNOST STROKOVNO PODPORNH SLUŽB.....	21
4.4. STROKOVNO PODPORNH PROGRAMI PO PODROČJIH.....	21
4.5. IZGRADNJA STROKOVNIH KAPACITET DRUŠTEV.....	22
5. ARHITEKTURNA IN KOMUNIKACIJSKA DOSTOPNOST	22
5.1. DOSTOPNOST JAVNIH POVRŠIN.....	22
5.2. JAVNE SANITARIJE.....	24
5.4. JAVNI TRANSPORT.....	26
5.5. TAKSI SLUŽBA.....	26
5.6. KULTURA.....	26
5.7. JAVNI SEKTOR.....	26
5.8. JAVNE PRIREDITVE.....	26
5.9. ZASEBNI SEKTOR.....	27
5.10. RAZNO.....	27
6. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE	27
6.1. VSEŽIVLJENJSKO UČENJE.....	27
6.2. DOSTOPNOST IZOBRAŽEVANJA.....	28
6.3. UČNA POMOČ.....	28
6.4. USPOSABLJANJE PROSTOVOLJCEV ZA DELO Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI.....	28
6.5. IZOBRAŽEVANJE BREZPOSELNIH IN DELOVNIH INVALIDOV.....	28
6.6. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE.....	28
7. DELO, ZAPOSLOVANJE, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST	29
7.1. POVEČANJE ZAPOSLOVANJA OSEB Z INVALIDNOSTJO.....	29
7.3. OZAVEŠČANJE O PROBLEMATIKI ZAPOSLOVANJA INVALIDOV TER PROMOCIJA ERGONOMIJE, AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA IN VKLJUČEVANJE INVALIDOV VANJE.....	32
7.4. PROMOCIJA DUŠEVNEGA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU MED GOSPODARSKIMI SUBJEKTI.....	33
7.5. SOCIALNA VKLJUČENOST.....	33
7.6. OZAVEŠČANJE DELODAJALCEV O POTREBAH DELAVCEV Z INVALIDNOSTJO.....	36
8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE	36
8.1. OZAVEŠČANJE.....	37
8.2. SPODBUJANJE OSEBNE ASISTENCE.....	37
9. KULTURA	39
9.1. VKLJUČEVANJE OSEB Z INVALIDNOSTJO V KULTURNE DOGODKE, PRIREDITVE.....	39
9.2. SISTEMATIČNO VKLJUČEVANJE UPORABNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI V KNJIŽNIČNE STORITVE.....	40

9.3. OZAVEŠČANJE KADRA O POTREBAH INVALIDOV	40
9.4. INFORMACIJE O DOSTOPNOSTI KULTURNIH DOGODKOV	41
9.5. PODPORA MO MARIBOR IN SVETA INVALIDOV PRI KULTURNIH PROGRAMIH INVALIDSKIH DRUŠTEV	41
10. ŠPORT IN REKREACIJA.....	43
10.1. SPODBUJANJE AKTIVNEGA NAČINA ŽIVLJENJA MED INVALIDNO POPULACIJO.....	43
10.2. ORGANIZIRANJE SKUPNIH ŠPORTNIH IN ŠPORTNO REKREATIVNIH DOGODKOV	43
10.3. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI ŠPORTNIH VSEBIN IN OBJEKTOV	44
10.4. IZVEDBA IZOBRAŽEVANJA ZA TRENERJE INVALIDSKIH ŠPORTOV	48
11. VERA.....	48
11.1. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI IN SPODBUJANJE ENAKIH PRAVIC DO VEROIZPOVEDI.....	48
12. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA.....	48
12.1. VKLJUČITEV DRUŠTEV V PROCESSE OBLIKOVANJA POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA S STRANI MOM	49
12.2. PODPORA MOM PRI VPLIVANJU DRUŠTEV NA OBLIKOVANJE POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA.....	49
13. OBČINSKI AKTI.....	50
14. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA.....	51
14.1. BREZPLAČNA UPORABA OBČINSKIH PROSTOROV	51
14.2. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV IN PROJEKTOV INVALIDSKEGA VARSTVA	51
14.3. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV ŠPORTA INVALIDOV	53
14.4. SOFINANCIRANJE ZAPOSILITEV INVALIDOV V PROGRAMU JAVNIH DEL	53
14.5. VSEBINSKA IN FINANČNA PODPORA OZAVEŠČANJU JAVNOSTI.....	53
14.6. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA DELOVANJU SVETA INVALIDOV.....	54
15. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA.....	54
16. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV.....	54
16.1. OBLIKOVANJE SISTEMA SPREMLJANJA UČINKOV IZVEDENIH UKREPOV	54
16.2. PERIODIČNO SPREMLJANJE SPREJETIH UČINKOV	55
17. MEDNARODNO SODELOVANJE.....	55
III. SKLEPNE MISLI.....	55

SPREMNA BESEDA ŽUPANA MOM

Spoštovani,

Zadnji dve leti naših življenj si bomo zapomnili po številnih izzivih, omejitvah in predvsem veliko prilagoditvah, ki so od nas terjale kar precejšnje napore. Če smo še pred enim letom verjeli, da bomo v letu 2022 zagotovo stopili na ustaljene tire, zdaj vemo, da temu ni tako. Naučili smo se živeti v novih razmerah, udeležati zastavljene cilje kljub epidemiji in se naučili kar najbolje živeti v teh spremenjenih okoliščinah.

Svet invalidov si je za leto 2021, tako kot leto poprej, zadal veliko aktivnosti in z veseljem ugotavljam, da jih je večino, kljub številnim omejitvam, tudi izvedel. Verjamem, da ste se znali dobro prilagoditi novi situaciji in ste bili pri svojem delu uspešni. Še posebej pa upam, da ste zadovoljni s tem, kar smo naredili skupaj in kar še izvajamo na ravni občine in njenih strokovnih služb. Zavedam se, da imamo še vedno veliko dela pri odstranjevanju arhitektonskih in drugih ovir, prepričan pa sem tudi, da vidite, da se s tem ukvarjamo in da jih je resnično vedno manj. Temu v sled z veseljem sporočam, da smo pravkar začeli z izgradnjo dvigala v Narodnem domu, ki bo marsikomu olajšalo obisk kulturnih prireditev.

Pri komunalnih projektih, s katerimi urejamo ceste in druge javne površine, hkrati znižujemo previsoke robnike. V mestnem središču, ob robu peš cone pa že vrsto let urejamo dodatna parkirna mesta za invalide. Za leto, ki je pred nami, lahko napovem nadaljevanje aktivnosti za izboljšanje mobilnosti in lajšanje življenja invalidov v naši občini.

Želim vam prijetnejše in predvsem zdravja polno leto 2022.

Aleksander Saša Arsenovič
Župan Mestne občine Maribor

I. UVOD

Leto 2021 je bilo že drugo leto zapored, zaznamovano z epidemijo zaradi ukrepov za zaježitev korona virusa, zelo zahtevno in polno izzivov. Mestna občina Maribor je v letu 2021 kljub temu aktivno izvajala sprejet Akcijski načrt za obdobje 2015 – 2021. Pri tem smo tesno sodelovali z invalidskimi in humanitarnimi organizacijami ter z invalidi posamezniki, ki so posredovali svoje predloge izboljšav. Listina »Občina po meri invalidov«, ki jo je Mestna občina Maribor prejela leta 2010, nas zavezuje, da z aktivnostmi na tem področju nadaljujemo v čim večji meri.

Cilj, ki ga želimo doseči z izvajanjem Akcijskega načrta, ostaja enak, to je doseči tako družbo, da bodo imeli vsi državljani enake možnosti. Kot ključne smo tudi v letu 2021 opredelili naslednje cilje:

- Zagotavljati arhitekturno, komunikacijsko in informacijsko dostopnost in s tem krepiti enake možnosti samostojnega in neodvisnega življenja invalidov
- Ozaveščati javnost o potrebah invalidov in dvigovati raven zavesti o aktivni vlogi invalidov, njihovih pravic do izenačitve možnosti in do zaščite pred diskriminacijo
- Zagotavljati podporo strokovno podpornih služb pri izvajanju in razvoju programov za vključevanje invalidov v vsa področja družbenega življenja,
- Spodbujati medsebojno sodelovanje vseh služb in organizacij, ki pokrivajo življenje invalidov z namenom, da zagotovijo invalidom optimalne pogoje za enake možnosti za neodvisno življenje in vključevanje v družbene procese

Pri uresničevanju Akcijskega načrta imajo pomembno vlogo prav Svet invalidov MOM in vanj vključena invalidska društva. V uresničevanju ciljev Akcijskega načrta aktivno sodeluje 9 delovnih skupin Sveta invalidov, ki pokrivajo posamezna področja dela (zakonodajo, zaposlovanje, kulturo, šport in druga). V letu 2021 je bilo delovanje sveta invalidov in delovnih skupin zelo omejeno in je potekalo v veliki meri »na daljavo«.

SEZNAM KRATIC

CIV – Civilni invalidi vojn
CPR – Center za poklicno rehabilitacijo
DBE – Dislocirana bivalna enota
DP – Društvo paraplegikov
DŠIS – Društvo študentov invalidov Slovenije
DU – Društvo upokojencev
FIHO – Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij
KD REPS – Kinološko društvo za reševalne pse Maribor
MD – Medobčinsko društvo
MDCP – mariborsko društvo za cerebralno paralizo
MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MDSS – Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih
MO – Mestna občina
MOM – Mestna občina Maribor
MS – Multipla skleroza
MTC – Medicinsko termalni center
NUK – Narodna univerzitetna knjižnica
OS – Območna služba
RK – Rdeči križ
SLO – CANIS Slovensko združenje inštruktorjev, center za šolanje psov vodičev in psov spremljevalcev
SNG – Slovensko narodno gledališče
SVZ – Socialno varstveni zavod
ŠOUM – Študentska organizacija Univerze v Mariboru
TDZ – Težave v duševnem zdravju
TRC – Termalno rekreacijski center
UGM – Umetnostna galerija Maribor
UKC – Univerzitetni klinični center
UKM – Univerzitetna knjižnica Maribor
URI – Univerzitetni rehabilitacijski inštitut RS
VDC – Varstveno delovni center
ZDCIV – Zveza društev civilnih invalidov vojn
ZDGN – Zveza društev gluhih in naglušnih
ZDIS – Zveza delovnih invalidov Slovenije
ZDSS – Zveza društev slepih in slabovidnih
ZMSS – Združenje multiple skleroze Slovenije
ZPIZ – Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje
ZTK – Zdravstveno-terapevtska kolonija
ZZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

II. PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI

1. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI

V Akcijskem načrtu za izboljšanje enakih možnosti za invalide 2015 - 2021 lahko zadane ukrepe na tem področju razdelimo v

1. Ozaveščanje in informiranje javnosti
2. Ozaveščanje in informiranje strokovnih služb MO Maribor

1.1. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE JAVNOSTI S POMOČJO JAVNIH OBČIL

Svet invalidov MO Maribor je v letu 2021 v sodelovanju z invalidskimi društvi organiziral veliko javnih dogodkov, ki so pripomogli k ozaveščanju občanov. Takšni dogodki so bili Športne igre invalidov, Športno rekreativno srečanje invalidov, Dan mobilnosti invalidov, sodelovanje na Festivalu Lent – art kamp in drugi. S sodelovanjem službe za stike z javnostjo MO Maribor smo na vse prireditve vabili medije, o dogajanju smo obveščali tudi na občinski spletni strani. Pomembno vlogo pri ozaveščanju občanov imajo prav mediji, ki imajo možnost ozaveščanja najširše javnosti.

INFORMIRANJE PREKO SPLETNE STRANI MESTNE OBČINE MARIBOR

Na spletni strani [Mestne občine Maribor/invalidi](#) sporočamo uporabnikom pomembne informacije, objavljamo vabila na seje sveta invalidov, zapisnike sej, aktualnosti, zanimivosti. Stran je namenjena javnosti, invalidom in strokovnim službam. Glede na predloge uporabnikov si prizadevamo sproti prilagajati vsebino strani. Spletna stran je prilagojena invalidom, trenutno pa je spletna stran MOM v končni fazi prenovitve.

GLASILO SVET INVALIDOV

V novembru 2021 smo izdali že 12. številko skupnega glasila invalidskih društev in Sveta invalidov MO Maribor. Vsebino glasila prispevajo člani mariborskih invalidskih društev in je raznovrstna, koristna in zanimiva. Glasilo Svet invalidov smo brezplačno razdelili vsem invalidskih in humanitarnim društvom, članom Sveta za starejše in drugim institucijam, na voljo pa je tudi na sedežu MO Maribor. Glasilo smo v elektronski obliki posredovali tudi vsem občinam, prejemnicam listine »Občina po meri invalidov (30 občin).

Priloga 1: Glasilo Svet invalidov, 12. številka

DELOVANJE INFORMACIJSKE PISARNE ZA INVALIDE

Informiranje občanov na MO Maribor poteka tudi v informacijski pisarni za invalide. Svetovanje je potekalo skoraj izključno telefonsko ali po e-pošti.

V letu 2021 so občane najpogosteje zanimale informacije o brezplačnem prevozu za invalide v Mestni občini Maribor, o subvencioniranem prevozu upokojujencev, starejših od 65 let in imetnikov

invalidske kartice ugodnosti; o pridobitvi evropske invalidske kartice ugodnosti in o urejanju parkirne karte za invalide.

FESTIVAL LENT – ART KAMP

V okviru Festivala Lent se je tudi v letu 2021 ob upoštevanju ukrepov za zajezitev korona virusa v Mestnem parku odvijal Art kamp. Na Festivalu so uspešno sodelovala tudi mariborska invalidska društva. Društva so se predstavila na izkustvenih delavnicah in s promocijskim gradivom. Invalidi so se aktivno vključevali tudi v predstavitvene aktivnosti ostalih sodelujočih organizacij.

DAN MOBILNOSTI INVALIDOV

16.9.2021 je v okviru Evropskega tedna mobilnosti potekal že 13. Dan mobilnosti invalidov. Program je bil kljub korona ukrepom in odsotnosti najbolj ranljivih skupin invalidov zelo zanimiv in pester. Na glavnem trgu v Mariboru je svoja prizadevanja za čim boljše mobilnost predstavilo 7 mariborskih invalidskih in humanitarnih društev ter 3 strokovne organizacije.

Vsako društvo je predstavilo svoj način mobilnosti, težave, pripomočke in posebnosti pri premagovanju ovir v vsakdanjem življenju. Predstavili so se **Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Maribor; Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor; Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor; SONČEK – mariborsko društvo za cerebralno paralizo; Društvi SLO – CANIS in REPS; Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor; Društvo diabetikov Maribor in Humanitarna organizacija INKONT Maribor; Soča – oprema iz Maribora in Zavod Brez ovir.**

Soča – oprema, ki od novembra 2020 posluje tudi v Mariboru, je predstavila najbolj zanimivo novost – pokriti skuter, ki je izzval veliko zanimanja in praktičnih preizkusov prisotnih, Zavod Brez ovir pa je med drugim predstavil njihovo bazensko dvigalo.

Sočasno je v okviru projekta Približati Maribor osebam s posebnimi potrebami potekalo vodenje po Mariboru za osebe z oviranostmi. Projekt, ki je bil izbran v okviru razpisa participativnega proračuna MOM, izvaja Zavod za turizem Maribor z vodičko Nino Tenko. Na Slomškovem trgu pa je potekala akcija osveščanja o težavah parkiranja na invalidskih parkirnih mestih »Pridem takoj«. Z invalidskimi vozički smo že zjutraj zasedli 5 parkirišč na Slomškovem trgu, na vozičke smo obesili napise »Pridem takoj, Samo na pošto sem skočil« in druge najpogostejše izgovore kršiteljev, ki parkirajo na invalidskih parkirnih mestih.

Priloga 2: Poročilo o Dnevu mobilnosti invalidov 2021

IZJAVA ZA JAVNOST OB MEDNARODNEM DNEVU INVALIDOV, 3. DECEMBRU

Svet invalidov MO Maribor je mednarodni dan invalidov, 3.12.2021 obeležil tako, da je medijem posredoval izjavo za javnost.

V izjavi so med drugim poudarili najpomembnejše aktivnosti in dosežke v letu 2021 in pomen delovanja organizacij za invalide.

Priloga 3: Sporočilo za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov 2021

1.2. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE MESTNIH SLUŽB

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE INVALIDOV IN STROKOVNIH SLUŽB PREKO SKUPNEGA NASLOVA SVETA INVALIDOV

Svet invalidov MOM neposredno aktivno sodeluje z invalidskimi organizacijami in službami, ki so vključene v projekt »Občina po meri invalidov«. Člani liste se lahko preko skupnega elektronskega naslova Sveta invalidov svet.invalidov@list.arnes.si med seboj ažurno informirajo o pomembnih novicah. Ta način informiranja in osveščanja uspešno uporabljamo pri posredovanju obvestil in novic Sveta invalidov Mestne občine Maribor članom Sveta in strokovnim službam. Člani skupne liste so predstavniki invalidskih društev, ki so vključena v Svet invalidov, predstavniki strokovnih služb in organizacij, ki so pomembni za invalide in zainteresirani posamezniki, ki sodelujejo le občasno ali želijo le biti informirani.

Strokovnim službam in drugim zainteresiranim so vse pomembne informacije, vabila na seje sveta invalidov, zapisniki sej in drugo na voljo tudi na spletni strani [Mestne občine Maribor/invalidi](#).

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE NA RAVNI INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH DRUŠTEV

Največ prispevajo k ozaveščanju in informiranju javnosti o invalidski problematiki invalidske organizacije same, njihovo delovanje pa je v glavnem usmerjeno v ozaveščanje z vidika posebnosti posameznega tipa invalidnosti. Društva so dobro organizirana in obveščajo javnost o svojih aktivnostih na različne načine; po radiu, na različnih dogodkih, s propagandnim materialom, preko spletne strani, kjer lahko vsak poišče prve informacije o svoji invalidnosti, kje poiskati pomoč, kako se spoprijeti z novo nastalo situacijo. Spletne strani teh organizacij so tudi odličen vir informacij za strokovne službe, ki delujejo na področju invalidske tematike.

V Medobčinskem društvu delovnih invalidov Maribor poteka informativna dejavnost po različnih poteh in v raznih oblikah. Ob posameznih akcijah člane obveščajo tudi preko mariborske radijske postaje. Članstvo obveščajo s posebnimi zloženkami in koledarčki, kjer predstavijo letošnji program delovanja društva. Tudi v letu 2021 je zaradi COVID 19 komunikacija potekala večinoma po telefonu in internetu. Ob tem je pomoč prostovoljnih delavk društva izjemno pomembna, saj člani društva iz prve roke pridobijo vse pomembne informacije, ki jih zanimajo.

Člani ZMSS, podružnice Maribor so za informiranje in obveščanje članov in zainteresiranih posameznikov opravljali informiranje preko dežurnega telefona in ob uradnih urah na sedežu društva. Osveščanje in informiranje zainteresiranih in javnosti pa so izvajali na več dogodkih. Med drugim so se predstavili na Trgu svobode ob dnevu mobilnosti invalidov, aktivno so ozaveščali v tednu multiple skleroze v maju 2021 in drugo. S prispevki so sodelovali tudi v 12. številki glasila Svet invalidov in v glasilu ZMSS.

V Društvu študentov invalidov, enota Maribor, so v letu 2020 sodelovali na Dnevu mobilnosti invalidov, kjer so s Svetom invalidov MOM in drugimi invalidskimi društvi izvedli odmevno akcijo »Pridem takoj« ter aktivno sodelovali pri izvedbi celotnega programa Dneva mobilnosti 2019. Sodelovali so tudi na Kariernem sejmu za osnovnošolce in na Kariernem sejmu za srednješolce.

V Društvu paraplegikov Podravja so bili na področju ozaveščanja glede na situacijo tudi v letu 2021 aktivni. Redno so ažurirali spletno stran društva, ob zborih društva in izvedbi Parabasketa so delili promocijsko in informativno gradivo, s članki so sodelovali v glasilu Zveze Paraplegik, informiranje so izvajali na posamičnih svetovanjih in razgovorih. Redno objavljajo na oglasni deski, večkrat pa sodelujejo in ozaveščajo kot gostje v raznih informacijskih oddajah TVS ali TV Maribor. Sodelovali

so tudi na Dnevu mobilnosti invalidov, svoje delo in udejstvovanje v športu so predstavili tudi učencem OŠ Sveta Trojica.

V MD civilnih invalidov vojn Maribor poteka obveščanje članstva v glavnem s pomočjo sodobnih medijev (telefon, internet ...) in klasične pošte, kar je bilo v letošnjem letu zaradi epidemije še posebej pomembno, ter preko skupnega glasila »Naše vezi« Zveze društev vojnih invalidov Slovenije in Zveze civilnih invalidov vojn Slovenije in v glasilu Svet invalidov MOM.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor izvaja posebni socialni program informiranja članstva in širše javnosti, saj na obstoječi spletni strani Društva <http://www.dgnp-mb.si/>, ki so jo v letu 2021 nadgrajevali in družabno omrežje <http://www.facebook.com/drustvo.maribor>, kjer informirajo o vseh aktivnostih društva. Sofinancer MOM. Vsebinsko pri osvežitvi in nadgradnji obstoječe spletne strani s svojimi idejami in predlogi sodelujejo gluhi in naglušni člani društva. Aktivnosti so potekale kontinuirano skozi celo leto 2021. Ključnega pomena je tudi sodelovanje z mediji. Zato v okviru tega programa sodelujejo s Spletno TV ZDGN Slovenije, RTV Slovenija ter ostalimi mediji (Večer, BK TV, Tele M, Štajerski tednik, RTV SLO-Maribor in RTV Radio Maribor in številni različni internetni portali), kjer so imeli v letu 2021 skupno več kot 28 objav, intervjujev in člankov, z namenom promocije in informiranja o številnih aktivnostih, ki jih za gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe, njihove svojce ter ostale polnočutne osebe organizirajo v društvu. Za predstavitev društva so v lastni režiji izdelali in natisnili različne promocijske materiale (slovarček slovenskega znakovnega jezika, zloženke o aktivnostih društva). Letno izide 6x glasilo Naš glas. Na številnih skupnih akcijah v organizaciji Sveta invalidov pa opravljajo promocijo in predstavitve, sodelujejo pa tudi v uredniškem odboru glasila Svet invalidov in delovnih skupinah SIMOM.

Tako so že zagotovili in bodo zagotavljali tudi v prihodnje: Sodelovanje lastne ekipe za informiranje in pripravo foto in video prispevkov, izhajanje lastnega glasila Naš glas, promocijo in predstavitve na številnih skupnih akcijah v organizaciji Sveta invalidov, sodelovanje na Dnevu mobilnosti ter v organizaciji sorodnih invalidskih in humanitarnih organizacij, sodelovanje v uredniškem odboru za glasilo Sveta invalidov.

Osnovno poslanstvo Slovenskega združenja inštruktorjev, Centra za šolanje psov vodičev in psov pomočnikov SLO-CANIS, je izšolati pse za pomoč gibalno in senzorno oviranim osebam. Naš namen je seznanjati širšo javnost o možnostih, ki jih izšolani psi pomočniki omogočijo osebam s posebnimi potrebami (gibalno, senzorno in mentalno prikrajšanim). Pri tem ima pozitiven učinek že samo druženje s psom, socializiranim in vzgojenim v prijetnega družabnika. Zato so del njihove vzgoje in šolanja namenili tudi za priložnosti, ko se družijo z uporabniki, ki so iz kakršnegakoli vzroka prikrajšani za polno življenje. V Sloveniji so prva in še vedno edina organizacija, akreditirana s strani treh mednarodnih zvez: Svetovne in Evropske zveze psov vodičev (IGDF/EGDF) in Svetovne zveze psov asistentov (ADI/ADEu).

V letu 2021 so opravili skoraj 950 dodatnih prostovoljskih ur poleg rednih dejavnosti, kar pomeni, da so v primerjavi z »normalnim« letom 2019 opravili skoraj 80 % običajnih prostovoljskih ur v samo cca 5 mesecih delovanja brez korona omejitev in v primerjavi z letom 2020 presegli prostovoljske ure za cca 15%), od ustanovitve do danes so izšolali in predali 35 psov vodnikov in pomočnikov; Sodelovali so pri humanitarnih akcijah. Zaključili so vseslovensko dobrodelno akcijo »Pes pomočnik za Edina« in Edinu iz Postojne slovesno predali psičko pomočnico Nevada ter posneli 15 minutni film o njiju. Zagovorniška akcija »Odprimo oči in pomagajmo« skupaj z REPS - pomoč osebam pri oskrbi psov (za osebe ki so v karanteni in ki imajo svoje pse, se je nadaljevala tudi letos, predvsem pa so bili osredotočeni na invalide in njihove pse pomočnike). Začeli so z novo humanitarno akcijo: »Kotiček za otroke-senzorna soba«, kjer bi radi opremili prostor s taktilnimi, senzornimi pripomočki ter s pomočjo terapevtskih psov nudili ustrezne delovne terapije otrok s težavami v razvoju. Letos so se predstavili v Muzeju norosti v Tratah, v Domu Danice Vogrinec v okviru prireditve Prostovoljsko mesto, na Dnevu mobilnosti invalidov v Mariboru, v občini Benedikt, skupaj s PGD Moškanjci ob njihovem tekmovanju za mlade gasilke in gasilce ter na posvetu Magdalenska mreža-Prostovoljstvo

kot družbena vrednota, z odmevnim nastopom pred županom MOM. Vse ostale prireditve so organizatorji predstavili na čas brez korona ukrepov ali pa so jih tekom leta odpovedali. Imeli so več intervjujev in snemanj: POP TV, A Kanal, TV Ptuj, TV Studio Kolut Postojna, TV Dornava in TV AS Murska Sobota, NET TV, za BBC snemanje psa vodiča Astorja v Beogradu, Planet TV, časnik Večer, Utrip Oplotnica, mednarodni spletni časopis zveze EGDF... Udeležili smo se več konferenc, delovnih sestankov, seminarjev (večinoma preko spleta virtualno): Alpe Adria Donava Muzej norosti, EGDF, IGDF, CEN TC 452 ... seminarji CNVOS, Uri Soča, Zavod PIP, OLOS... Stojan Rozman, uporabnik psičke pomočnike Kire, njihov mentor, je bil zelo aktiven v novem projektu MULTIMODALNOST. Pri tem projektu gre za snemanje ovir v urbanih naseljih v katerem pridobivajo podatke o ovirah v prostoru, ki jih nato tudi odpravljajo. Podatke o ovirah pridobivajo po standardiziranem sistemu, ki ga je razvil Geodetski inštitut Slovenije, projekt pa vključuje tudi izdelavo spletnih in fizičnih kart ter aplikacije za navigacijo.

Foto: Darko Novak

KD REPS je svoje poslanstvo: "iskati-pomagati-rešiti" pogrešane osebe s pomočjo reševalnih psov ponavadi izkazal na več pomembnih tekmah in situacijskih vajah. Letos pa teh tekem in izpitov ni bilo v izobilju.

Za nami je, zaradi epidemije COVID19, drugačno leto. Uspeli so izpeljati nekaj predstavitev in sicer v občini Benedikt, skupaj s PGD Moškajnci v sklopu tekmovanja mladih gasilk in gasilcev, v domu Danice Vogrinec, predstavili so se Muzeju Norosti na Tratah, na Dnevu mobilnosti invalidov v Mariboru, ter na prireditvi Prostovoljstvo kot družbene vrednota. Organizirali so pet lastnih seminarjev za vodnike reševalnih psov in dve delavnici za poverjenice/ke civilne zaščite. Bistveno pa se je povečal delež društvenega delovanja na terenu v realnih »korona« situacijah v prvem in drugem valu razglašene pandemije. Župan MOM je skupaj s poveljnikom CZ in vodjem SZRON aktiviral intervencijsko enoto vodnikov reševalnih psov KD REPS, da opravijo aktivnosti, ki so se imenovale »Odpri oči in pomagaj«. Zadolženi so bili za skrb psov tistih ljudi, ki so bili izolaciji, karanteni ali hospitalizirani zaradi korona virusa. Opravili so čez 80 obiskov in telefonskih razgovorov za pomoč. Imeli so eno zahtevno iskalno intervencijo za pogrešanim mlajšim moškim iz Vuzenice. Čas pred drugim valom epidemije, ko so se ukrepi za kratek čas nekoliko sprostili, so vendarle lahko namenili nekaj časa njihovim treningom in usposabljanjem (Gorski Kotar, Ribniško Pohorje, Karlovac, Lokve, Naklo, ruševine v okolici Maribora). Medijska opaznost društva je bila zelo velika, saj so imeli več snemanj zaradi zanimanja medijev za njihov velik problem, ko jim je URSZR izpostava Maribor na nezakonit način odpovedala večletno pogodbo (20 letno) o najemu prostorov v IC Pekre na Bezjakovi 151 in jih izselila iz pisarne sredi najhujše zime in covid razmer (februar 2021), ter jim vzela poligon za usposabljanje. Povedati je potrebno, da jim je zaradi protikoronskih ukrepov bilo prepovedano koristiti omenjeno infrastrukturo več kot eno leto, plačevanje stroškov pa je bilo obvezno. Uradno so jim dali odpoved zaradi njihovih potreb po dodatnih prostorih, neuradno pa zaradi tega, ker so jim več kot desetletje zaračunavali enormno visoke obratovalne stroške in ker so na to tudi večkrat pisno opozorili. Povrnili so jim le 1/3 preveč preplačanih stroškov. Za njihovo brezsravno dejanje ni opravičila. Konec leta 2021 so njihovi bivši prostori namreč še vedno prazni. Imelo so veliko težav, da so našli primerno garažo, da lahko svojo opremo dostojno shranjujejo, za katero plačujejo precej visoko najemnino. Poligona za treninga pa še vedno nimajo, kljub naporom,

da bi tudi to vprašanje razumno rešili. Šele v drugi polovici leta (avgusta 2021) so uspeli dobiti od MOM (upravitelj je Snaga) pisarno na Avtomobilski 25, v Mariboru, za eno leto in za seveda zanje visoko mesečno komercialno najemnino in dokaj visokimi stroški. Pisarno so uredili in tako pridobili cca 65 m², kjer imajo manjše priročno skladišče in manjšo sejno sobo. MOM ali SZRON žal ne pomagata pri reševanju zagate za plačevanje komercialne najemnine, kljub temu, da sta jih že dvakrat po 6 mesecev aktivirala za opravljanje posebnih nalog ZIR.

Skupno so v letu 2021 opravili 1800 prostovoljskih ur in prehodili ali prevozili veliko število kilometrov, kar pomeni, da so kljub korona letu opravili enomno veliko prostovoljskih ur v dobro vseh nas.

Foto: Darko Novak

V Sončku – MDCP si ves čas uspešno prizadevajo za promocijo društva in v ta namen so zelo aktivni v lokalnem okolju. Prizadevajo si za širjenje kontaktov, veseli so vsake medijske hiše, ki jim nameni pozornost. Predstavniki društva se udeležujejo tudi sej Sveta invalidov MOM in drugih dogodkov občinskega značaja, saj se zavedajo, da s svojo prisotnostjo kažejo, da sta jim delovanje in podpora mesta Maribor zares pomembna.

2. SKRB OBČINE ZA ZDRAVJE

V Akcijskem načrtu smo zadane naloge na področju zdravstvenega varstva strnili v 2 točki:

- 2.1 Sofinanciranje in izvajanje osnovnih in dodatnih programov zdravstvenega varstva
- 2.2 Sodelovanje z varuhom bolnikovih pravic

2.1 SOFINANCIRANJE IN IZVAJANJE OSNOVNIH IN DODATNIH PROGRAMOV ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

V invalidskih društvih s pomočjo sofinanciranja za svoje člane izvajajo številne programe ohranjanja zdravja. V letu 2021 je Mestna občina Maribor na osnovi javnega razpisa »programi za krepitev in ohranjanje zdravja« sofinancirala izvajanje programa za krepitev zdravja (glej tč. 14.2.).

V Medobčinskem društvu delovnih invalidov Maribor s svojo dejavnostjo na tem področju skrbi za zdravje in rehabilitacijo invalidov, zaradi COVID 19 je bilo v letu 2021 izvajanje okrnjeno. Kljub temu so organizirali kopalni dan v zdravilišču Radenci, koristili so kapacitete ZDIS in svojo počitniško hišico v Moravskih toplicah. V TRC Fontana lahko koristijo po znižani ceni možnost kopanja, uporabo savn, terapevtsko telovadbo in terapevtsko masažo. V okviru programa za ohranjanje zdravja so organizirali tudi predavanje »Vodenje vaj za ustrezno razgibanje invalidov« in »Ohranitev in krepitev zdravja, naravni pristop«. Predavanje je potekalo v Domu invalidskih organizacij v Trubarjevi 15, Maribor.

V Društvu paraplegikov Podravja se pomena krepitve in ohranjanje zdravja zelo dobro zavedajo. Zato imajo iz tega naslova veliko rednih aktivnosti, ki potekajo vsako leto v programih za ohranjanje zdravja v zdraviliščih v Laškem, Pacugu, Moravskih toplicah. Člani pa se lahko udeležujejo tudi obmorsko rekreativnega in klimatskega zdravljenja v Ankaranu in Pineti-Novigrad. Že nekaj let pa uvajajo nove oblike bivanja in ustvarjanja različnih delavnic v Oseku v Slovenskih goricah. Z raznimi predavanji, pripravo zdrave hrane z zelenjavo iz bližnjih kmetij, družabnimi srečanji, s pečenjem ter kuhanjem v kmečki peči ter s samostojnejšim življenjem si paraplegiki pridobivajo nove izkušnje in samozavest. Za izvajanje vseh aktivnosti pa je bistveno izvajanje osebne asistencije. Namen programa ohranjanje zdravja je paraplegiku in tetraplegiku zagotoviti možnost izboljšanja njegovega fizičnega in psihofizičnega zdravja, pridobivanje socialnih izkušenj in novih znanj ter učenje socialnih veščin para- in tetraplegikov, pa tudi njihovih svojcev.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2021 izvajali športno-rekreativno vadbo, ko je bilo to dovoljeno, in ki se je prekinila s prepovedjo izvajanja skupinske športne vadbe. Zato so kasneje uvedli telovadbo preko spleta.

V Združenju multiple skleroze Slovenije, podružnici Maribor, so za svoje člane organizirali redne treninge balinanja, ki so potekali od junija dalje. Sodelovalo je od 6 do 9 članov.

11.09.2021 je v Mariboru potekalo izbirno tekmovanje v balinanju za skupino VZHOD, katerega se je udeležilo 8 članov ZMSS – podružnica Maribor, vseh sodelujočih je bilo 45 iz 6 podružnic. 10.10.2021 pa so se 4 njihove tekmovalke v balinanju udeležile državnega prvenstva v Ljubljani.

KD REPS uresničujejo svoje poslanstvo: "iskati-pomagati-rešiti" pogrešane osebe s pomočjo reševalnih psov. V letu 2021 je potekal projekt »Terapevtsko - podporno druženje z delovnimi psi in projekt »spremljevalno druženje z osamljenimi, bolnimi, otroci in starejšimi ter drugimi ranljivimi skupinami«. Da pes sprejema vsako osebo, ne glede na njihove morebitne pomanjkljivosti in težave, je že splošno znano. Aktivnosti društva so tako uspeli realizirati samo v sredini leta 2021, v vmesnem času med obema razglašenima epidemijama. V letu 2021 je epidemija korona virusa močno vplivala na organizacijo oz. izvedbo, ne le enkratnih, ampak tudi tradicionalnih prireditev.

V MD civilnih invalidov vojn Maribor so v letu 2021 organizirali koriščenje kapacitet za ohranjanje zdravja v lasti ZDCIV Slovenije in pomagali pri napotitvah članov na zdravstvene terapije v zdravilišča. Svojim članom so omogočili kopanje v termah Ptuj, v medicinsko termalnem centru Fontana pa so lahko koristili terapevtske masaže.

V hotelu Delfin v Izoli so imeli tri kopalne dni z vodeno telovadbo v bazenu hotela (21 oseb). Socialno ogroženim članom so pomagali v obliki posebnih socialnih pomoči (pri nakupu prehrane, kurjave, tehničnih in ortopedskih pripomočkov, zdravil, prehranskih dopolnil).

V okviru Usposabljanja za aktivno življenje so imeli predavanja z zdravstveno tematiko Problem in rešitev težav s prebavili, Kako v mrzlih mesecih ostati zdrav in Koliko gibanja potrebujemo z nazornim prikazom telesnih vaj.

Distrofiki so tista skupina najtežjih invalidov, ki ne more preživljati vsakdanjika brez manjše ali večje fizične pomoči drugega človeka. Napredujoča invalidnost nastaja zaradi ene od oblik kroničnega obolenja, najznačilnejši tehnični pripomoček je invalidski voziček, še posebne težave pa se pojavljajo, ker invalidnost začne nastajati že v otroštvu in le redko v odrasli dobi. Kljub občutnemu upadanju mišične moči ostajajo neprizadete umske sposobnosti in praviloma se ohranja drobna motorika prstov, kar vse omogoča upravljanje sodobnih delovnih in drugih tehničnih pripomočkov. Za leto 2021 so si zadali smeje cilje nadaljnjega razvoja in vsebinske nadgradnje nekaterih posebnih socialnih programov v smeri še večje interakcije s člani. Epidemija novega koronavirusa, ki je tudi v letu 2021 posegla v vse pore družbenega, gospodarskega in tudi zasebnega življenja, je seveda občutno zaznamovala tudi delovanje njihove organizacije. Če je obseg izvajanja posebnih socialnih programov in drugih aktivnosti društva vsa leta doslej omejevala predvsem razpoložljivost finančnih

in kadrovskih virov, so tokrat možnost izvedbe omejevale nepredvidljive zdravstvene okoliščine. Skupen cilj v preteklem letu je bil, in ostaja, varovanje zdravja vseh distrofikov, zaposlenih in drugih sodelujočih, ki se vključujejo v društvene programe in aktivnosti, ter čim bolj nemoteno izvajanje posebnih socialnih programov. Dejstvo, da distrofiki zaradi pogosto omejene respiratorne kapacitete in pridruženih zdravstvenih težav sodijo med skupine prebivalstva, za katere obstaja večje tveganje za težji potek bolezni covid-19, je vprašanje obvladovanja zdravstvenega tveganja postavilo kot ključno prioriteto, ki so jo upoštevali pri presoji, kako in v kakšnem obsegu izvajati dejavnosti društva. Epidemija, ki je močno posegla v javno življenje in gospodarstvo, je spremenila tudi njihov način dela, a ustavila ga ni, saj so se zavedali, da je od neprekinjenega izvajanja nekaterih društvenih programov odvisno vsakodnevno življenje in funkcioniranje številnih uporabnikov. Tudi v obravnavanem obdobju je društvo uresničevalo programske naloge, določene s finančno ovrednotenim delovnim programom, seveda z vsemi omejitvami, ki izhajajo iz obsega razpoložljivih finančnih sredstev in zdravstvenih ukrepov zaradi epidemije, in sledilo statutarnim ciljem. Izpolnjevalo je tudi zaveze nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva in zdravja.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor se je uspešno prijavilo na javni razpis Mestne občine Maribor za sofinanciranje preventivnih programov varovanja zdravja. Program so tudi v letu 2021 v celoti izvajali.

V Sončku – MDCP sodi program obnovitvene rehabilitacije v enega zahtevnejših, predvsem zaradi kompleksnosti in vključenosti velikega števila strokovnjakov in spremljevalcev. Izvedli so dva termina zdravstveno terapevtske kolonije na Debelem Rtiču, kjer so udeleženci sami s spremljevalci. Izvedba tovrstnega termina je izjemno zahtevna, saj je za vsakega udeleženca potrebno zagotoviti svojega spremljevalca oziroma osebnega asistenta. Pri izvedbi so še bistvenega pomena vodja, strokovni vodja, nefrofizioterapevt, športni vodja. Projekt sofinancirata država in Mestna občina Maribor. Izpeljali so tudi termin, kamor vključujejo predšolske otroke skupaj z družinami. Poudarek tega termina je pomoč in nudenje storitve za celotno družino. V tem terminu so otroci deležni terapij (nevrofizioterapije, delovne terapije, terapije s pomočjo konj), starši in svojci pa so vključeni tudi v šole za starše in individualne terapije oz. svetovanja s strani strokovnjakov (psihoterapevtka, psihologi). V letu 2021 so poskusno izpeljali termin na otoku Pašman, kamor so se vključile odrasle osebe s cerebralno paralizo skupaj z osebnimi asistenti. Posebnost tega termina je poleg rednih aktivnosti zagotoviti še adrenalinske aktivnosti (vožnja s supom, blazino, banano), ki je osebam z gibalno oviranostjo v običajnem okolju nedostopna. Tudi tovrstne aktivnosti pomenijo enakopravnost vključenost in možnost izbire dejavnosti, tako kot za vse ostale. Organizirajo tudi delavnice za starše s temami, vezanimi na psihosociološko podporo. Izvedbo Pred izvedbo kolonij po potrebi organizirajo tudi več sestankov ali individualnih posvetov, saj si želijo, da se starši, otroci in spremljevalci ter ostali strokovnjaki srečajo osebno pred pričetkom izvedbe programa, posebej, če gre za zahtevnejšo nego in skrb za otroka/udeleženca v času kolonij. Skupaj s nefrofizioterapevti, hipoterapevti, delavnimi terapevti, logopedi, specialnimi pedagogi in drugimi strokovnimi sodelavci, prostovoljci, starši in sorojenci, se je letošnjih Sončkovih kolonij udeležilo okoli 130 udeležencev.

2.2. SODELOVANJE Z VARUHO BOLNIKOVIH PRAVIC

Institut varuha bolnikovih pravic je leta 2002 ustanovil Mestni svet MOM za potrebe občanov mesta Maribor in občanov statistične regije Podravja. Podlago za delovanje predstavlja Sklep o ustanovitvi varuha bolnikovih pravic in njegovih pristojnosti (MUV, št. 18/01) ter Poslovnik o delu varuha bolnikovih pravic. MS MOM je 24. 2. 2002 za opravljanje funkcije varuha bolnikovih pravic s šestletnim mandatom, imenoval upokojeno profesorico industrijske pedagogike, Magdo Žezlino. Sklep je začel veljati 3. 3. 2002. V letu 2010 je na pobudo varuhinje prišlo do zamenjave in MS je po razpisu za novega varuha izbral Franceta Prosnika, upokojenega magistra klinične psihologije. Varuh je začel svoj mandat s 1. oktobrom 2010. Dne 18. junija 2019 je delo prevzela Lidija Breznik, magistrica socialne gerontologije.

Pisarna varuha bolnikovih pravic se nahaja na naslovu Ulica heroja Staneta 1 v Mariboru. Pogoje za delovanje instituta varuha bolnikovih pravic zagotavlja MOM in nekatere občine statistične regije Podravja, v skladu s sprejetim sporazumom o sodelovanju.

Pobudo za začetek postopka pri varuhinji bolnikovih pravic lahko da vsak, ki meni, da so mu bile z dejanjem ali opustitvijo javnega zdravstvenega zavoda ali koncesionarja kršene pravice. Varuh bolnikovih pravic lahko javnim zdravstvenim zavodom ali koncesionarjem naslovi: predloge, mnenja, kritike ali priporočila, ki jih ti obravnavajo in nanje odgovarjajo. Delovno področje varuha bolnikovih pravic zajema obravnavanje pritožb bolnikov zoper potek in posledice zdravljenja ter zaradi neprimerne ali nevljudnega odnosa zaposlenih v javnih zdravstvenih zavodih ali pri koncesionarjih. Pri svojem delu je neodvisen in samostojen. Postopek obravnave je za bolnike zaupen in neformalen ter za stranke brezplačen.

Institut varuha bolnikovih pravic je s svojim delovanjem in opozarjanji na potrebo po enotni pravni ureditvi s področja varstva pacientovih pravic, pomembno vplival na sprejetje Zakona o pacientovih pravicah (Uradni list RS št. 15/2008, 55/2017) in s tem imenovanje zastopnikov pacientovih pravic. Varuh bolnikovih pravic ostaja samostojna lokalna institucija, ki z neformalnim, izvensodnim postopkom zagotavlja učinkovito pomoč bolnikom pri uveljavljanju pravic na področju zdravstvenega in pokojninsko invalidskega zavarovanja.

Varuh bolnikovih pravic na področju varstva invalidov zagotavlja pomoč za lažje uveljavljanje pravic iz področja zdravstvenega ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja (pravic do telesne okvare in invalidnine, dodatka za pomoč in postrežbo, invalidske pokojnine,..) V ta namen sodeluje s predstavniki in strokovnimi sodelavci Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, člani invalidskih komisij oz. izvedenskimi organi, zdravniki, predstavniki delodajalcev (uveljavljanje pravice do premestitve in dela s krajšim delovnim časom), društvi invalidov in številnimi drugimi institucijami. V postopku uveljavljanja pravic iz področja invalidnosti pri ZPIZ-u, zagotavlja varuh bolnikovih pravic pomoč v obliki svetovanja, informiranja in sestavljanja pritožb zoper izdane odločbe na prvi stopnji, pri čemer ugotavlja, da bolniki slabo poznajo pravne predpise in s tem pravice iz tega področja. Pri svojem delu varuh spremlja in opozarja širšo javnost ter pristojne inštitucija na težave, s katerimi se srečujejo invalidne osebe.

V letu 2021 pisarna varuhinje bolnikovih pravic zaradi omejevanj in ukrepov povezanih z epidemijo covid-19, aktivnosti v obliki predavanj za člane društva invalidov praktično ni izvajala oziroma je bilo tovrstnih povezovanj zaradi omenjenih razlogov bistveno manj.

3. REHABILITACIJSKI PROGRAMI

V akcijskem načrtu smo si kot trajno nalogo zastavili:

- 3.1. Zagotovitev dostopnosti rehabilitacijskih programov
- 3.2. Ureditev in izvajanje zakonodaje
- 3.3. Osebna asistenca

3.1. ZAGOTOVITEV DOSTOPNOSTI REHABILITACIJSKIH PROGRAMOV

Zaposlitvena rehabilitacija je namenjena brezposelnim osebam s težavami na področju dela in zaposlovanja in/ ali brezposelnim osebam, ki se želijo usposobiti za ustrezen poklic ali delo.

3.2. UREDITEV IN IZVAJANJE ZAKONODAJE

Vključeni v programe zaposlitvene rehabilitacije ugotavljajo, da ureditev zaposlitvene rehabilitacije in kvot ne ustrezajo potrebam invalidov, postopki so predolgi in največkrat ne vodijo v zaposlitev. Treba bi bilo urediti zakonodajo, ki omogoča nediskriminatorno, učinkovito in kvalitetno zaposlitveno

rehabilitacijo, ki poteka v obliki zaposlitve vključene osebe. Invalidi lahko ministrstvo, žal, le opozarjajo in dajejo pobude.

3.3. OSEBNA ASISTENCA

V Društvu študentov invalidov so tudi v letu 2021 izvajali osebno asistenco za študente invalide in druge upravičence do osebne asistenc po Zakonu o osebni asistenci, ki se je izvajala nemoteno, ob upoštevanju varnostnih in zdravstvenih priporočil NIJZ za preprečevanje širjenja okužb s Covid 19. Izvajanje prilagojenih prevozov za študente invalide je potekalo skladno z ukrepi za preprečevanje širjenja okužb s Covid 19.

V letu 2021 so pri Društvu paraplegikov Podravja veliko storili glede asistenc na domu za svoje člane. Odziv koristnikov teh uslug je zelo pozitiven. Člani so za manjša dnevna hišna opravila, ki jih starejši paraplegiki ali tetraplegiki več ne zmorejo sami opraviti, prisiljeni iskati pomoč pri svojcih, sosedih ali sedaj tudi pri društvu.

V tem programu zelo uspešno zaposlujejo voznika kombija, ki dnevno opravlja prevoze invalidov v bolnico, zdravilišča, na športno rekreativne preizkuse, na delovno mesto in drugam. Enako uspešno in koristno zaposlujejo osebo v pisarni društva, kjer je vedno več administrativnega in operativnega dela. V društvu izvajajo »Osebno asistenco za težje in težko gibalno ovirane ljudi«, ki po vsebini zajema osebno nego in pomoč pri vseh življenjskih aktivnostih uporabnikov, gospodinjsko pomoč, pomoč pri ohranjanju socialnih stikov in družabništvo, asistenco na delovnem mestu in prevoz invalidov s prilagojenim vozilom za prevoz invalidov.

Sonček – Mariborsko društvo za cerebralno paralizo je vpisano v register izvajalcev osebne asistenc pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Trenutno ima društvo zaposlenih 140 osebnih asistentov, ki nudijo pomoč in podporo 87 uporabnikom. Storitve osebne asistenc so v prvi vrsti namenjene neodvisnemu življenju, vključevanju v družbo in socializaciji. Zajemajo storitve, namenjene pomoči v gospodinjstvu in drugih dnevni opravih; spremstvo; pomoč na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu in pomoč pri komunikaciji.

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor je za gluhe in naglušne starejše ljudi ključnega pomena izvajanje sedmih posebnih socialnih programov. Pri tem izpostavljajo posebni socialni program »Pomoč ostarelim gluhih in naglušnim na domu«, ki ga izvajajo v Društvu s pomočjo treh sodelavcev že od leta 2000 v okviru katerega je trenutno vključeno 30 ostarelih invalidov sluha s širšega območja delovanja našega društva. Sofinancer MOM. Storitve obsega: osebna in laična pomoč in pomoč pri vzpostavljanju socialnih stikov ter družabništvo. S pomočjo doniranega (od Elektro Maribor d.d.) vozila pa so tudi v letu 2021 nadaljevali s spremstvi in prevozi članov v društvo z namenom, da jim zagotovijo vključevanje v številne aktivnosti, ki jih organizirajo v društvu.

4. STROKOVNO-PODPORNE SLUŽBE

V Akcijskem načrtu smo na tem področju kot najpomembnejše prepoznali naslednje naloge:

- 4.1. Ozaveščanje zaposlenih strokovnih delavcev o invalidih
- 4.2. Ozaveščanje potencialnih sponzorjev za različne usluge in pomoč pri delu
- 4.3. Informacijska dostopnost strokovno podpornih služb
- 4.4. Strokovno podporni programi po področjih
- 4.5. Izgradnja strokovnih kapacitet društev

4.1. OZAVEŠČANJE ZAPOSLENIH STROKOVNIH DELAVCEV O INVALIDIH

Zaradi korona virusa so v letu 2021 aktivnosti osveščanja strokovnega kadra potekale na daljavo, obveščanje je potekalo tudi preko e-pošte.

4.2. OZAVEŠČANJE POTENCIALNIH SPONZORJEV ZA RAZLIČNE USLUGE IN POMOČ PRI DELU

Mestne službe so po potrebi v pomoč in podporo pri iskanju dodatnih sredstev za izvajanje programov društev v obliki pomoči pri prošnjah za sponzorska ali donatorska sredstva za invalidska društva. To zajema predvsem pomoč pri pridobivanju ustreznih kontaktov, vsebinska in administrativna pomoč. Pomoč MO Maribor in Sveta invalidov pri ozaveščanju sponzorjev je nujno potrebna ob akcijah ozaveščanja in se nudi predvsem pri delu skupin Sveta invalidov, v katere so strokovni delavci občine vključeni. V letu 2021 smo tovrstno pomoč zagotovili pri izvedbi Športno – rekreativnega srečanja invalidov.

4.3. INFORMACIJSKA DOSTOPNOST STROKOVNO PODPORNH SLUŽB

Mestna občina Maribor nudi na [občinski spletni strani](#) vse informacije tako za občane, kot za strokovne službe v MO Maribor. Objavljeni so tudi obrazci potrebnih vlog za posamezne službe. Dodatna pojasnila in pomoč so na voljo pri informatorju, v informacijski pisarni za invalide ali pri pristojnem uradniku. V letu 2021 se je prenova spletne strani prevesila v končno fazo in pričakujemo, da bo v kratkem na voljo prenovljena stran, ki bo ustrezala zahtevam dostopnosti za vse, tudi za invalide.

4.4. STROKOVNO PODPORNH PROGRAMI PO PODROČJIH

MOM je tudi v letu 2021 sofinancirala in vsebinsko podprla neobvezne socialne, zdravstvene, športne in druge programe lokalnega pomena (gl. tč. 14.2.). Financira tudi delovanje Sveta invalidov, ki je bil ustanovljen v okviru projekta »Občina po meri invalidov« in skrbi za izvajanje Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti invalidov v MO Maribor. V letu 2021 je bilo za delovanje Sveta invalidov namenjenih 10.200 evrov, od tega 1.000 EUR za strokovna izobraževanja, seminarje in konference, ki pa se žal zaradi korona virusa niso izvedle.

4.5. IZGRADNJA STROKOVNIH KAPACITET DRUŠTEV

V invalidskih društvih zaradi pomanjkanja sredstev praviloma delujejo prostovoljci invalidi ali svojci vključenih invalidov. MOM podpira izobraževanje kadra v invalidskih društvih tako, da nudi potrebne informacije, prostore za izvajanje in finančno podporo s sofinanciranjem programov društev.

V KD REPS skrbijo za kadrovske izpopolnjenost enote in za mobilizacijsko pripravljenost. V ta namen so razširili intervencijsko enoto še za sekcijo vodnikov reševalnih psov iz Zagreba ter pridobili kar 7 novih članov z mladimi psi. Sedaj jih je v društvu skupno čez 40 aktivnih članov. Zagotavljajo posebne vsebine usposabljanja vodnikov, saj morajo operativne naloge opravljati le psihično in zdravstveno sposobni prostovoljci. Zato so v ta namen opravili kar nekaj izpitov za reševalne pse in tako okrepili tudi sekcijo za mantrailing.

5. ARHITEKTURNA IN KOMUNIKACIJSKA DOSTOPNOST

V letu 2021 smo si v akcijskem načrtu zadali naloge na področjih:

5.1. Dostopnost javnih površin

- 5.2. Javne sanitarije
- 5.3. Javna parkirna mesta
- 5.4. Javni transport
- 5.5. Taksi služba
- 5.6. Kultura
- 5.7. Javni sektor
- 5.8. Javne prireditve
- 5.9. Zasebni sektor
- 5.10. Razno

5.1. DOSTOPNOST JAVNIH POVRŠIN

Mestna občina Maribor je v letu 2021 z namenom zagotavljanja večje vključenosti oseb s posebnimi potrebami uredila lokacije:

- Tržaška med Tuš Cash and Carry in plinsko črpalko – sanacija asfaltne prevleke in spustitev robnikov na prehodih za pešce 2x
- Ureditev/asfaltiranje peš povezave med Ulico Dušana Mravljaka in Borštnikovo
- Križišče Prekmurske in Romihove ulice ureditev pločnika, stojnega mesta ter prehoda za pešce s spuščeni robniki
- Izgradnja pločnika na Ulici heroja Nandeta s spuščeni robniki na prehodu za pešce v bližini hiše št. 39
- Bezjakova ulica – sanacija asfaltne prevleke in dvignjen prehod za pešce ter na ostalih prehodih spustitev robnikov 4x in obnova dotrajanih pločnikov
- Šilihova ulica – sanacija asfaltne prevleke, ureditev novega prehoda za pešce s spuščeni robniki ter izgradnja dveh novih pločnikov s spuščeni robniki. Na tem odseku še obnova dveh pločnikov z izvedbo spuščeni klančin

Sanacija asfaltne prevleke se je izvedla še na:

- Razvanjska med gradom Betnavo in Papeško cesto
- Stolni vrh faza I in II
- Ruperče
- Vrbanska med Kamniško ulico in Raškim dolom z ureditvijo kolesarskih stez
- Istrska del
- Za Kalvarijo del
- Rošpoh del 235
- Pod hribom del
- Kremplova med Meljsko in Wilsonovo ulico z ureditvijo klančin 2x ter preplastitev dela pločnika

Izvedba 10 PM namenjenih gibalno oviranim:

- Slomškov trg 4 PM
- Trg generala Maistra 2 PM
- Gledališka ulica 1 PM
- Gregorčičeva 2 PM
- Glavni trg 1 PM
- Dvignjen prehod za pešce s taktilnimi oznakami na Lackovi cesti v Limbušu (v izvedbi)
- Dvignjeno križišče s taktilnimi oznakami Radvanjska Borštnikova (v izvedbi)

- Izvajanje ureditve historičnih prehodov (Splavarski in Žički), s prilagoditvijo vodenja slepih in slabovidnih ter boljšo dostopnostjo oseb z motnjo v telesnem razvoju.
- Projektiranje ureditev prehodov nad Koroško cesto (Tkalski, Barvarski, Volkmerjev, Gospejna, Lekarniška), z namenom lažje dostopnosti invalidov.
- Ureditev peš in kolesarske povezave med nadhodom Titova in Europarkom, ki je v celoti izvedena kot univerzalna gradnja.
- Prilagajanje delovanja javne razsvetljave; na lokacijah celovite sanacije javne razsvetljave se zagotavlja predpisana svetlost in osvetljenost prometnih površin.
- Izvedba projekta Evropski teden mobilnosti, kjer so se aktivno vključile invalidske organizacije, ki delujejo na območju MO Maribor. S sofinancerskimi sredstvi Sklada za podnebne spremembe, se je sofinancirala nova izdaja mestnih kart-zloženek za slabovidne osebe (tudi starejše).
- V sklopu rednega vzdrževanja parkirišč, se je obnovilo 10 parkirnih mest za invalide.
- Ureditev Korčetove ulice (celovita obnova Korčetove, torej zamenjava dotrajane komunalne infrastrukture, rekonstrukcija vozišča, ureditev parkirnih mest in rekonstrukcija pločnikov)
- Vzpostavitev novih javnih otroških igrišč na lokacijah: Tezno, Pobrežje, Smetanova ulica, Kamnica in Pekre. Igrala niso posebej namenjena invalidnim osebam, se pa lahko uporablja igralo gnezdo, ki je odslej na lokacijah: Tezno in Smetanova ulica.

5.2. JAVNE SANITARIJE

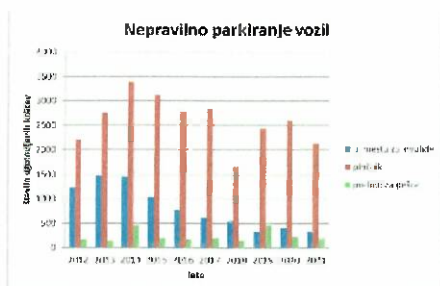
Sodelovali smo s komisijo za »Naj stranišče«, Društvo za kronično vnetno črevesne bolezni, in ugotovili, da je bilo kar nekaj storjenega. To velja predvsem za dostopnost javnih sanitarij, ki niso bile dostopne za gibalno ovirane. Na podlagi zbranih predlogov naj bi se proučile možnosti za postavitve novih in obnovitev obstoječih javnih sanitarij. Še večjo pozornost pa bi posvetili tistim lokacijam, ki bi bile v bližini prizorišč javnih prireditev. To delo še vedno poteka in upamo lahko, da bo v letu 2022 mogoče pokazati kakšne konkretne rezultate.

5.3. JAVNA PARKIRNA MESTA

V MOM lahko imetniki invalidskih parkirnih kart na označenih javnih parkirnih mestih parkirajo brezplačno.

V Medobčinskem redarstvu Maribor so v sklopu rednega nadzora nad ustavljanjem in parkiranjem vozil poseben poudarek namenili tudi nadzoru nad upravičenostjo parkiranja na mestih, rezerviranih za parkiranje upravičencev do invalidske parkirne karte. V letu 2021 je bilo v Mestni občini Maribor zaznanih 335 tovrstnih kršitev, zoper vse kršitelje pa je bil uveden postopek o prekršku. Za večino tako nepravilno parkiranih vozil je bila odrejena tudi odstranitev vozila (odvoz s kraja prekrška). V primerjavi s preteklimi leti trend ugotovljenih kršitev še vedno upada. Največja težava še vedno predstavlja neupoštevanje pravil parkiranja ob trgovskih centrih, saj smo skoraj 158 kršitev, torej dobrih 47 odstotkov, obravnavali prav na parkiriščih trgovskih centrov. Stanje parkiranja na ostalih javnih parkirnih mestih se izboljšuje. Občinski redarji Medobčinskega redarstva Maribor so izvedli tudi 2.137 ukrepov zoper tiste kršitelje, ki so vozila nepravilno parkirali na pločniku ter 177 ukrepov zoper kršitelje, ki so svoja vozila nepravilno parkirali na prehodih za pešce, s čimer so prav

tako ovirali in ogrožali mobilnost invalidov in ostalih pešcev ter najšibkejših udeležencev v cestnem prometu. Medobčinsko redarstvo je izvedlo tudi več nadzorov nad upravičenostjo parkiranja na mestih za invalide v sodelovanju s Policijo. Kot vsako leto, smo tudi 3. 12. 2021, na mednarodni dan invalidov, izvedli poostren nadzor na območju Mestne občine Maribor. V času poostrenega nadzora, ki je trajal med 8.00 in 21.00 uro, smo obravnavali 56 kršitev nepravilnega parkiranja, od tega 12 na mestih, rezerviranih za invalidne osebe. Med 29. 11. 2021 in 12.12. 2021 smo izvajali splošne poostrene nadzore in obravnavali 327 kršitev od tega 42 na mestih, rezerviranih za invalidne osebe. Med delom občinski redarji ugotavljajo tudi posamezne primere zlorab parkirnih kart in tudi posamezne primere domnevno ponarejenih parkirnih kart. V takih primerih redarji ravnajo v skladu s pooblastili in v skladu z Zakonom o prekrških. V letu 2021 nismo zaznali prekrškov s področja zlorabe parkirne karte, obravnavali pa smo 33 prekrškov nepravilne uporabe parkirne karte.

Slika 1: Grafikon števila kršitev

Na sliki 1 je prikazano gibanje števila ugotovljenih kršitev od leta 2012 do leta 2021 na območju Mestne občine Maribor. Opažen je splošni upad ugotovljenih kršitev po letu 2014 na mestih rezerviranih za invalidne osebe. Še vedno preveč voznikov neupravičeno zaseda mesta, rezervirana za parkiranje invalidov ob trgovskih centrih, še slabše pa je ugotovljeno stanje nedovoljenega parkiranja na pločnikih. Vsekakor je represivno ukrepanje nujno potrebno, da se bo oviranje vseh udeležencev v prometu, še posebej pa vseh gibalno oviranih, zmanjšalo, zato bomo v Medobčinskem redarstvu Maribor s poostrenimi aktivnostmi nadaljevali tudi v letu 2021.

Tudi policija v skladu s svojimi pooblastili izvaja nadzor cestnega prometa. Tako skozi celotno leto izvajajo tudi nadzor nad mirujočim prometom v mestu Maribor. Dne 3. 12. 2021 so na območju mesta Maribor izvedli poostren nadzor mirujočega prometa s poudarkom na parkirnih prostorih, namenjenih invalidom. Pri tem so policisti ugotovili kar 27 kršitev. Policija na območju mesta Maribor občasno izvaja poostrene nadzore, predvsem z namenom, da opozori ostale udeležence na prisotnost invalidov v cestnem prometu.

5.4. JAVNI TRANSPORT

Na območju Mestne občine Maribor lahko invalidne osebe, ki izpolnjujejo pogoje, pridobijo pravico do pridobitve brezplačne vozovnice na vseh mestnih avtobusih na območju MOM za invalidne osebe in njihove spremljevalce. Brezplačen prevoz z mestnimi avtobusi in s krožno kabinsko žičnico je omogočen večini invalidov s stalnim prebivališčem na območju MOM. V letu 2021 pa je bilo možno pridobiti tudi subvencionirano karto za brezplačno vožnjo Slovenija, ki je namenjena upokojencem, starejšim od 65 let in invalidom z invalidsko kartico ugodnosti brez delovnega zavarovanja. Na ta način je postal invalidom javni prevoz mnogo bolj dostopen, saj se v večini soočajo s težko finančno situacijo.

Mestna občina Maribor obravnava problematiko dostopnosti za slepe in slabovidne prebivalce mesta tudi v okviru evropskega projekta DANOVA - Inovativne prevozne storitve za slepe in slabovidne potnike v Podonavju, ki je sofinanciran s strani programa Interreg Podonavje. V okviru projektnih

aktivnosti je bila izvedena ocena dostopnosti glavne avtobusne postaje Maribor, avtobusnega postajališča pri kompleksu City (pri Slaviji) in postajališča na Ljubljanski ulici pri UKC Maribor. Pri oceni dostopnosti s strokovnjaki so sodelovali tudi predstavniki slepih in slabovidnih oseb, ki pri svojih opravih dnevno uporabljajo javni potniški promet. Ocena dostopnosti avtobusnih postaj je bila pripravljena na osnovi metodologije, razvite v okviru projekta in razvrščena glede na ukrepe po prioriteti intervencij. Ocenjevanje je potekalo od maja do julija 2021.

Ugotovitve ocene dostopnosti so pokazale potrebo po izboljšanju dostopnosti samega objekta avtobusne postaje in postajališč, prav tako pa potrebo po izboljšanju dostopa do informacij pred in po potovanju, izboljšanje storitev pomoči potnikom z omejeno mobilnostjo ter potrebo po ozaveščanju ter dodatnih usposabljanjih osebja na postaji ter odločevalcev.

V okviru izboljšanja dostopnosti ter dostopa do informacij so bili izpostavljeni in predlagani naslednji ukrepi: izboljšanje talnega taktilnega vodilnega sistema predvsem na določenih mestih v notranjih prostorih avtobusne postaje; izboljšanje kontrastne označitve stopnic, vrat ter drugih steklenih površin; izboljšanje osvetlitev na glavnih vhodih ter peronih; dodajanje usmerjevalnih oznak v reliefu in Braillovi pisavi; odstranitev težko zaznavnih ovir; izobešeni vozni redi v večjem tisku, kjer je to prostorsko izvedljivo; namestitev velikega, prostostoječega digitalnega zaslona za prikaz voznega reda prihodov in odhodov, namestitev zvočnega informacijskega sistema, intercom sistema na blagajni in informacijah in slušne zanke.

Glede usposabljanj so bili podani predlogi o izboljšanju usposabljanj o potrebah in podpori potnikom z različnimi vrstami invalidnosti, prav tako pa je bil podan predlog o pripravi izkustvenega usposabljanja na temo okvar vida s katerimi se soočajo slepi in slabovidni potniki, kot tudi veliko starejših občanov.

V okviru projekta DANOVA je že vzpostavljeno sodelovanje med deležniki, ki lahko vplivajo na izboljšanje dostopnosti slepih in slabovidnih oseb. Na srečanjih bomo v naslednjem letu preučili predloge izboljšanja dostopnosti ter sodelovali pri pripravi akcijskega načrta, ki bo obravnaval najbolj kritična vprašanja dostopnosti. V okviru projekta DANOVA bodo v letu 2022 izvedena tudi usposabljanja o pomoči slepim in slabovidnim potnikom.

Pri projektu DANOVA se sodelujoči trudijo delovati trajnostno, da bi rešitve in izvedene pilotne aktivnosti lahko vsi deležniki uporabljali tudi po zaključku projekta.

Priloga 4: Ocena dostopnosti AP Maribor

5.5. TAKSI SLUŽBA

Žal v Mariboru še nimamo taksi vozila, prilagojenega za invalide. V preteklosti med taksisti ni bilo nobenega interesa za prilagoditev taksi vozila.

5.6. KULTURA

V letu 2021 je v času izvedbe pandemije ponovno eskalirala, zato je bil kulturni večer že drugo leto zapored prestavljen za nedoločen čas. Posledično je bila dostopnost v kulturi odmaknjena na rob.

5.7. JAVNI SEKTOR

Projekt vgradnje dvigala v Narodnem domu, za kar je bila podana pobuda Sveta invalidov leta 2019, je v zaključni fazi. Pričakujemo, da bo dvigalo pričelo obratovati v začetku leta 2022

5.8. JAVNE PRIREDITVE

Svet invalidov MO Maribor je tudi v letu 2021, kljub omejitvam, organiziral več javnih skupnih prireditev invalidov z namenom spodbujanja socializacije, vključevanja in medsebojnega druženja invalidov. V vseh javnih prireditvah v organizaciji MO Maribor ali Sveta invalidov MO Maribor je bila

zagotovljena dostopnost, tolmač slovenskega znakovnega jezika, MOM je tudi finančno in organizacijsko omogočila izvedbo dogodkov. V letu 2021 smo organizirali že 12. Športne igre invalidov Maribora, 8. Športno rekreacijsko srečanje invalidov, 12. Dan mobilnosti invalidov, Kulturni večer invalidov pa je bil žal prestavljen za nedoločen čas.

S ciljem, da se dostopnost zagotovi na vseh javnih prireditvah, Svet invalidov Mestne občine Maribor in mariborska invalidska in humanitarna društva ob podpori MO Maribor izvajajo ozaveščanje javnosti, športnih in kulturnih ustanov in podajajo predloge za odpravo morebitnih ovir. Pogosto je velika ovira za udeležbo odsotnost prilagojenih sanitarij.

Veliko povečanje dostopnosti pomeni tudi zagotavljanje brezplačnega prevoza v mestnem avtobusnem prevozu invalidom in njihovim spremljevalcem.

5.9. ZASEBNI SEKTOR

Svet invalidov Mestne občine Maribor dobro sodeluje tudi z zasebnim sektorjem. Pobude članov so večinoma dobro sprejete, zelo dobre izkušnje imamo s kulturnimi ustanovami.

5.10. RAZNO

Za namen udeležbe članov Sveta invalidov in delovnih skupin na seminarjih, konferencah in za ogled dobre prakse bo MO Maribor tudi v letu 2022 namenila 1.000 EUR.

6. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

V akcijskem načrtu smo si zastavili naslednje cilje:

- 6.1. Vseživljenjsko učenje
- 6.2. Dostopnost izobraževanja
- 6.3. Učna pomoč
- 6.4. Usposabljanje prostovoljcev za delo z otroki s posebnimi potrebami
- 6.5. Izobraževanje brezposelnih delovnih invalidov
- 6.6. Ozaveščanje in informiranje

6.1. VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Mestna občina Maribor je tudi v letu 2021 spodbujala vseživljenjsko učenje ranljivih skupin občanov s sofinanciranjem programov invalidskih in humanitarnih organizacij.

Člani društva Sonček - MDCP se redno udeležujejo seminarjev in posvetov. Udeležujejo se konferenc združenja EASPD (Evropsko združenje izvajalcev storitev za ljudi z invalidnostjo), skupaj z Zvezo Sonček. Vsakozi se pri svojem delu držijo smernic združenja ter so pozorni na primere dobrih praks v razvitejših državah Evrope.

Doma se redno udeležujejo seminarjev in posvetov.

Za dostop invalidov do izobraževanja brez diskriminacije je primarno potrebna arhitekturna dostopnost, materialna in socialna dostopnost, vsebinska dostopnost (po potrebi zagotoviti asistenta, tolmača za gluhe, zagotoviti uporabo IKT tehnologije za nemoteno spremljanje učne snovi za vse kategorije invalidov), informacijska dostopnost. Ugotavljamo, da je izvajanje Zakona o osebni asistenci, ki se je pričelo 1.1.2019, zelo pozitivno vplivalo tudi na dostopnost izobraževanja.

6.3. UČNA POMOČ

V Društvu študentov invalidov so v letu 2021 sodelovali na informativnem dnevu Univerze v Mariboru z naslovom »Ustvari si prihodnost – kaj je dobro vedeti pred izbiro študija?«, kjer so bodoče študente informirali o podpori in storitvah društva, jim podali informacije o samem študiju in možnih prilagoditvah zaradi invalidnosti in odgovarjali na njihova vprašanja.

Sodelovali so na uvajalnem dnevu za bruce na Univerzi v Mariboru, ki je potekal preko spleta. Bruce so informirali o podpori, ki jo nudi društvo in o pravicah, ki izhajajo iz statusa študenta invalida na Univerzi v Mariboru.

Izvedli so posebno spletno delavnico za bruce s posebnimi potrebami iz različnih visokošolskih zavodov in jim razložili vse v zvezi s statusom in prilagoditvami pri študiju.

V letu 2021 so s pomočjo donacije Študentske organizacije univerze v Mariboru študentki omogočili nakup bergel, ki jih nujno potrebuje za gibanje.

6.4. USPOSABLJANJE PROSTOVOLJCEV ZA DELO Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI

V letu 2021 so v društvu Sonček – MDCP skupaj z Zvezo Sonček organizirali tri Usposabljanja za uporabnike in osebne asistente. Izvedli so tudi dodatna izobraževanja za zaposlene assistente. Vsa izobraževanja so potekala preko aplikacije ZOOM kot webinar, v več delih za preko sto udeležencev.

6.5. IZOBRAŽEVANJE BREZPOSELNIH IN DELOVNIH INVALIDOV

Mestna občina Maribor je tudi v letu 2021 izvedla Virtualni karierni sejem za osnovnošolce, Fundacija Prizma pa je izvedla Virtualni karierni sejem za srednješolce. Letos sta bila sejma drugič izvedena virtualno, kar je bilo zelo dobro sprejeto, sejma sta bila tudi zelo dobro obiskana.

6.6. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE

V Društvu študentov invalidov so v letu 2021 izvajali svetovanje študentom glede dostopnosti fakultet, postopkov vpisa in pridobivanja statusa kandidata in študenta invalida, urejanja prilagoditev pri študiju, svetovanje glede nastanitve v študentskih domovih, uveljavljanja pravice do študentskih bonov, štipendiranja in drugih finančnih pomoči študentom invalidom, svetovanje visokošolskim institucijam, študentskim in mladinskim organizacijam za izboljšanja dostopnosti študija in drugih dejavnosti.

7. DELO, ZAPOSILITEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST

V akcijskem načrtu smo si zastavili naslednje cilje:

- 7.1. Povečanje zaposljivosti oseb z invalidnostjo
- 7.2. Spreminjanje neustrezne zakonodajne ureditve,
- 7.3. Osveščanje o problematiki zaposlovanja invalidov ter promocija ergonomije, aktivne politike zaposlovanja in vključevanje invalidov vanje
- 7.4. Promocija duševnega zdravja na delovnem mestu med gospodarskimi subjekti
- 7.5. Socialna vključenost
- 7.6. Osveščanje delodajalcev o potrebah delavcev z invalidnostjo

7.1. POVEČANJE ZAPOSILJIVOSTI OSEB Z INVALIDNOSTJO

V Centru za poklicno rehabilitacijo izvajajo program zaposlitvene rehabilitacije za MDDSZEM ter program poklicne rehabilitacije za ZZSZ in ZPIZ. Od leta 2015 izvajajo tudi program socialne vključenosti. V letu 2021 so obravnavali 220 oseb, ki so bile napotene v poklicno rehabilitacijo v

okviru zdravstva in 175 oseb, napotenih v zaposlitveno rehabilitacijo, ki jih je napotil Zavod za zaposlovanje.

V okviru akcijskega načrta za invalide so ozaveščali in informirali invalide, delodajalce in širšo javnost o zaposlitvenih možnostih zaposlovanja invalidov, spodbudali in reševali drugo invalidsko problematiko. Potrebno je zagotoviti dojemanje invalidov kot enakovrednih in enakopravnih članov družbe. V okviru programov so invalide informirali in obveščali o pravicah, dolžnostih in možnostih na vseh področjih njihovega življenja; glede odločb, pravilnikov in pravicah po različnih zakonih.

Poklicna rehabilitacija

Programi rehabilitacijske obravnave preko ZZZS so:

- specializirani diagnostični ocenjevalni programi pri zahtevnejših obolenjih ali stanjih za pripravo razširjene ocene rehabilitacijskih funkcionalnih sposobnosti in oblikovanje individualnega programa rehabilitacije,
- kompleksni, individualizirani programi rehabilitacije za obvladovanje in izboljšanja funkcioniranja na kognitivnem, vedenjskem in funkcijskem področju (izboljšanje delovanja telesnih, mentalnih in socialnih funkcij ter priprava na varno vrnitev v delovno okolje),
- programi poklicne orientacije mladostnikov z razvojnimi motnjami oz. pacientov, ki se po bolezni ali poškodbi vračajo v učni proces.

Ocenjevalno diagnostični program

- traja od nekaj dni do treh tednov, večinoma pa 8 do 10 dni;
- zavarovanci so prisotni od 3 do 6 ur dnevno, lahko tudi manj, glede na njihovo vzdržljivost zaradi posledic bolezni in poškodb;
- sodeluje celoten tim strokovnjakov, tako da je ocenjevanje interdisciplinarno;
- usmerjeno je k odkrivanju prizadetosti, ki se lahko kažejo na nivoju osebnosti, vedenja, telesnega in senzornega delovanja;
- kadar ugotovljamo ohranjeno delazmožnost ali manjše težave, ki se jih lahko rešuje s prilagoditvami v delovnem okolju, se pričnejo aktivnosti za vrnitev na staro, oziroma premestitev na novo delovno mesto;
- kadar ugotovljamo kombinacijo velikih težav, šibke motivacije in manj ugodne prognoze napredovanja, se sprožijo postopki ocene na IK;
- pri nezaposlenih se pričnejo aktivnosti za vključitev v programe zaposlitvene rehabilitacije;
- pri osnovnošolcih in dijakih s kroničnimi boleznimi se izvaja program poklicne orientacije z namenom, da se predlaga najustreznejše nadaljnje šolanje ali vključitev v različne institucije, druge programe, programe zaposlitvene rehabilitacije;
- pri dijakih/šolcih, pri katerih je tekom šolanja prišlo do bistvenega poslabšanja zdravstvenega stanja, za katere ocenjujemo, da je smiselno nadaljevanje šolanja, se povežemo s šolo in oblikujemo načrt pomoči tekom šolanja/študija.
- pri posameznikih, ki so ovirani v tolikšni meri, da trenutno ni mogoča vključitev v delo/šolanje, vendar predvidevamo, da bi z vključitvijo v programe rehabilitacije lahko dosegali bistven napredek in višjo stopnjo okrevanja, se nadaljujejo aktivnosti v smislu podaljšane rehabilitacijske obravnave.

Pravico do poklicne rehabilitacije ima aktiven del populacije, se pravi zaposleni, mladostniki zadnjih razredov OŠ, srednješolci, študentje.

Ciljna skupina so osebe, pri katerih je prišlo zaradi bolezni ali poškodb do bistvene spremembe oziroma upada telesnega, socialnega in psihosocialnega delovanja, ocenjuje pa se, da so zmožni izboljšanja delovanja ali prilagoditve okvari.

V praksi so to osebe po poškodbah glave, po težkih politravmah, amputacijah udov, z okvaro funkcijskih sposobnosti zgornjih udov, osebe po preboleli težji obliki covid-19, po možganski kapi, subarahnoidalni ali drugi možganski krvavitvi, po vnetnih boleznih CZS, meningitisu, encefalitisu, s težjimi nevrološkimi obolenji ter osebe z različnimi duševnimi boleznimi.

Postopki rehabilitacijske obravnave so: predhodna triaža, ocenjevalno diagnostični program in podaljšana rehabilitacija. Poleg ocenjevanja delovne zmožnosti izvajamo tudi programe za ohranjanje in krepitev delovne zmožnosti.

Ocenjevalni program je standardiziran, ocenjevalne tehnike so znane, upošteva se posameznikovo osebnostno, vedenjsko, kognitivno, telesno, senzorno in psihosocialno funkcioniranje, tako da je ocenjevanje individualno in prilagojeno zmožnostim obravnavanega. Vloga delodajalca od obravnavane osebe je aktivna in pomembna.

Temeljna cilja sta višja kvaliteta življenja in optimalna vključitev posameznika v delovno okolje.

Zaposlitvena rehabilitacija

Zaposlitvena rehabilitacija je namenjena brezposelnim osebam s težavami na področju dela in zaposlovanja in/ ali brezposelnim osebam, ki se želijo usposobiti za ustrezen poklic ali delo. Stroške zaposlitvene rehabilitacije za brezposelne osebe krije Zavod za zaposlovanje, oseba pa dobi tudi povrnjene potne stroške, malico ter denarno nadomestilo za čas usposabljanja. Rehabilitacijski svetovalec Zavoda za zaposlovanje brezposelno osebo napoti k izvajalcu zaposlitvene rehabilitacije – Center za poklicno rehabilitacijo (CPR). Tim CPR, ki je sestavljen iz različnih poklicnih profilov (psiholog, zdravnik, delovni terapevt, socialni delavec, tehnolog) izvede oceno delazmožnosti, preizkusi delovne sposobnosti in zmožnosti, prouči zdravstveno in drugo dokumentacijo ter za rehabilitacijskega svetovalca izdelava mnenje. Rehabilitacijska komisija na Zavodu za zaposlovanje se nato odloči ali brezposelna oseba pridobi status invalida v skladu z Zakonom o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in ali je upravičena do ostalih storitev, vezanih na zaposlitveno rehabilitacijo.

Zaposlitvena rehabilitacija je pravica invalida do posameznih storitev zaposlitvene rehabilitacije v obsegu, na način in v trajanju, opredeljenem v rehabilitacijskem načrtu. Storitve se izvajajo s ciljem, da se invalid usposobi za ustrezno delo, se zaposli, zaposlitev zadrži in v njej napreduje ali spremeni svojo poklicno kariero.

Zaposlitvena rehabilitacija:

- traja od nekaj mesecev do enega leta, izjemoma tudi do dveh let;
- izvaja se na podlagi individualnega rehabilitacijskega načrta;
- celostna obravnava;
- sprotne evalvacije napredovanja;
- najprej lahko poteka v prostorih koncesionarja v različnih delovnih kabinetih, v simuliranih delovnih situacijah;
- pri delodajalcu z usposabljanjem na konkretnem delovnem mestu;
- mentor na delovnem mestu;
- spremljanje s strani strokovnega delavca izvajalca zaposlitvene rehabilitacije;
- sodelovanje osebe v procesu celotne ZR;
- sprotne evalvacije napredovanja;
- prenos rehabilitacijskih aktivnosti v življenjske situacije in okolje;

ŽELJENI REZULTATI: potrebe po prilagoditvi delovnega mesta, pridobitev statusa invalidne osebe po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, zaposlitev (zaposlitev v realnem delovnem okolju, podpora zaposlitev, zaščitna zaposlitev, socialna vključenost).

Za enakopravnejše vključevanje invalidov v zaposlitev se lahko priznajo naslednje finančne vzpodbude:

- subvencije plač invalidom,
- plačilo stroškov prilagoditve delovnih mest in sredstev za delo invalidov,
- plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju,
- oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov,

- nagrade za preseganje kvote,
- letne nagrade delodajalcem za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov in
- druge vzpodbude na področju zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest za invalide ter druge razvojne vzpodbude.

Poleg izvajanja poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, URI SOČA izvaja tudi več projektov (gl. prilogo 5)

- PREHOD MLADIH NA TRG DELA
- JUMP TO JOB! – TRAINING PEERS AND JOB COACHES FOR YOUNG PEOPLE WITH DISABILITIES:
- TRANSITACTION – BREAKING BARRIERS AND SUPPORTING YOUNG ADULTS WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER IN THEIR TRANSITION TO EMPLOYMENT

Priloga 5: Projekti URI Soča

7.2. SPREMINJANJE NEUSTREZNE ZAKONODAJNE UREDITVE

V okviru delovne skupine za zaposlovanje in na seji Sveta invalidov je potekala razprava o problematiki sprejemanja ustrezne zakonodaje in nepravočasni obveščenosti o aktih v pripravi. Invalidi predvsem pogrešajo pomoč pri obveščanju glede novosti, ki se pripravljajo na področju invalidske problematike.

7.3. OZAVEŠČANJE O PROBLEMATIKI ZAPOSLOVANJA INVALIDOV TER PROMOCIJA ERGONOMIJE, AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA IN VKLJUČEVANJE INVALIDOV VANJE

V okviru akcijskega načrta za invalide smo ozaveščali in informirali invalide, delodajalce in širšo javnost o zaposlitvenih možnostih zaposlovanja invalidov, spodbudah in reševali drugo invalidsko problematiko. Potrebno je zagotoviti dojemanje invalidov kot enakovrednih in enakopravnih članov družbe. V okviru programov smo invalide informirali in obveščali o pravicah, dolžnostih in možnostih na vseh področjih njihovega življenja; glede odločb, pravilnikov in pravicah po različnih zakonih.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2021 svoje člane preko članske liste za obveščanje in preko društvene Facebook strani obveščali o prostih delovnih mestih, o možnostih opravljanja praks ali pripravništev doma in v mednarodnih organizacijah.

Sodelovali so na virtualnem Kariernem sejmu za mlade v Mariboru, ki je bil namenjen osnovnošolcem in kasneje srednješolcem. Izvedli so predstavitve, webinarje in klepetalnico.

V Mariborski knjižnici sta bili v letu 2021 zaposleni 2 invalidni osebi.

Mestna občina Maribor je v letu 2021 zaposlovala 20 invalidnih oseb, kar je 5 več kot leta 2020.

Tudi Društvo Dom invalidskih društev Maribor je v letu 2021 zaposloval eno invalidno osebo. Tako še naprej izpolnjujejo zadani cilj zaposlovanja invalidov.

Društvo Sonček vsakoletno vključuje do dva udeleženca javnih del, ki pomagata pri socialnih programih druženja in pomoči uporabnikom. Za potrebe prevozov s prilagojenim kombijem je zaposlen voznik. Na društvu je zaposlenih 5 oseb z invalidnostjo, od tega je ena oseba zaposlena v podporni zaposlitvi.

7.4. PROMOCIJA DUŠEVNEGA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU MED GOSPODARSKIMI SUBJEKTI

Promocija duševnega zdravja vključuje vse ukrepe, ki prispevajo k dobremu duševnemu zdravju. Slovenija je bila prva evropska država, ki je uzakonila izvajanje promocije zdravja na delovnem mestu. Na Ministrstvu za zdravje so izšle tudi [smernice za promocijo zdravja na delovnem mestu](#), ki podajajo temeljna načela za načrtovanje promocije zdravja na delovnem mestu in so pripravljene

kot orodje oziroma pripomoček za delodajalca pri načrtovanju in izvajanju programov promocije zdravja na delovnem mestu, ki jih določa Zakon o varnosti in zdravju pri delu.

7.5. SOCIALNA VKLJUČENOST

URI - Soča je bil izbran na javnem razpisu kot izvajalec programa socialne vključenosti, ki ga sofinancira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Program socialne vključenosti se izvaja na URI - Soča, v Mariboru, na Čufarjevi 5, in poteka dnevno od 7.30 do 14.30 ure.

Ciljno skupino predstavljajo invalidi/uporabniki, ki so prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje, so nezaposleni in imajo v skladu z Zakonom o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov veljavno odločbo o nezaposljivosti ali so invalidi 1. kategorije v skladu z določili ZPIZ brez pravice do invalidske pokojnine po zakonu in osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju, ki nimajo možnosti vključitve v ustrezne socialno varstvene programe.

Vključitev v program je prostovoljna. Pravice in obveznosti izhajajo iz medsebojnega dogovora uporabnika in izvajalca o vključitvi v program socialne vključenosti, uporabnik pa je pripravljen v programu sodelovati najmanj 6 ur dnevno.

Cilji programa so podpora, ohranjanje in razvijanje delovnih sposobnosti invalida (na področju delovnih vsebin) ter vzpodbujanje socialne vključenosti (socialne vsebine).

Cilji programa na področju vzpodbujanja socialne vključenosti invalidov ter na področju socialnih vsebin so:

- Vzdrževanje nivoja vključevanja v socialno okolje in posledično preprečevanje izključenosti;
- Ohranjanje, razvijanje in širjenje socialne mreže posameznika;
- Preventivno ozaveščanje o zdravju posameznika;
- Psihosocialna podpora invalidom;
- Opolnomočenje ter razvoj in dvig socialne kompetenčnosti;
- Razvijanje sposobnosti za samostojno življenje;
- Pomoč pri posredovanju in urejanju v socialnih interakcijah v mikro in makro okolju;
- Dvig samozavesti, izboljšana samopodoba;
- Kontinuirana psihosocialna podpora uporabnikom;
- Krepitev vključevanja uporabnikov v aktivno reševanje osebnih stisk in težav ter sooblikovanje strategij za izboljšanje življenjskih možnosti;
- Možnost soočenja in reševanja lastnih težav;
- Razvijati sposobnosti za samostojno življenje;
- Informirati in osveščati javnost in širšo družbo o problematiki socialnega vključevanja invalidov v družbi.

Vsebina programa je razdeljena na delovno okupacijo, psihosocialne vsebine, prostočasne aktivnosti in povezovanje z različnimi institucijami v širšem lokalnem in regijskem okolju.

V letu 2021 je bilo v program vključenih 18 uporabnikov.

Tudi v invalidskih društvih so izvajali socialne programe za blažitev posledic invalidnosti in vključevanje invalidov.

V Društvu Dom invalidskih društev Maribor so tudi v letu 2021 uspešno izvajali vse organizacijske, finančne in svetovalne aktivnosti, zagotovili so pogoje za izvajanje posebnih socialnih programov, ki jih izvaja 10 invalidskih društev in Društvo Dom invalidskih društev Maribor. Izvedli so vse ukrepe za nemoteno delovanje vseh sistemov v stavbi. V letu 2021 so uspešno nadaljevali investicijska vzdrževanja poslovne stavbe, kjer je bilo to potrebno.

Posebni socialni in humanitarni programi za katere društvo pomaga zagotavljati prostorske izvedbene pogoje, so dostopni za vse člane udeležence v programih invalidskih društev in

uporabnikov stavbe na Trubarjevi ulici 15 v Mariboru. Ob tem bi posebej izpostavili izvajanje posebnega socialnega programa družabništva.

V ZMSS, Podružnica Maribor so v letu 2021 izvajali redna tedenska druženja v prostorih društva, kolikor je dopuščala epidemija. Dne 23.04.2021 so izvedli občni zbor z volitvami, ki pa je potekal dopisno, ter slovesnost ob zaključku leta. Odpadle pa so nekatere prireditve oz. zadane aktivnosti društva. ZMSS – Podružnica Maribor izvaja pomoč poverjenikov za doseganje večje kvalitete življenja invalidnih oseb z MS. Program je namenjen preprečevanju izoliranosti in izboljšanju kvalitete življenja težkih invalidov z MS. Teritorialno pokrivajo naslednje občine: Maribor, Ruše, Podvelka, Ribnica na Pohorju, Šentilj, Pesnica, Duplek, Starše, Rače-Fram, Slovenska Bistrica, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju, Oplotnica, Slivnica-Hoče, Kungota in Miklavž na Dravskem polju. Preko celega leta naj bi bili poverjeniki v stalnem kontaktu z vsemi tistimi težkimi invalidi in njihovimi svojci, ki potrebujejo pomoč.

Poverjeniki so opravili obiske pri težje pokretnih in nepokretnih članih. Poskrbeli pa so tudi za tiste težke invalide z MS, ki so nastanjeni v domovih za ostarele. V pomoč so bili članom, kjer je bilo potrebno vložiti vlogo na CSD zaradi socialne ogroženosti.

Zaradi ukrepov COVID-19 je Skupina za samopomoč začela delovati od meseca maja 2021 dalje vsak drugi torek. Srečanj skupine se je udeleževalo 6 do 11 članov. Vodila jo je članica Marta Grobovšek.

V Društvu civilnih invalidov vojn Maribor so bili v juniju 2021 na ekskurziji v Ljubljani, na Gorjuši pri Domžalah pa so si ogledali Železno jamo. V avgustu 2021 so ob ribnikih v Malečniku izvedli družabno športno rekreativno srečanje. Septembra so na ekskurziji po Prlekiji obiskali kovaški in kolarski muzej v Razkrižju ter se ustavili pri stojnicah z lokalno pridelanimi izdelki. Nato so si ogledali prazgodovinsko naselbino Gradišče na Šafarskem, rekonstrukcijo prave zgodovinske vasi, ki je zgrajena na mestu arheoloških izkopavanj. Člani Turistično narodopisnega društva Razkrižje so jim prikazali življenje prebivalcev izpred 5500 let in njihov način prehranjevanja. Pokusili so kruh, ki je bil pečen v prapeči. Počitek so imeli v Gostilni na gmajni. V Svetem Juriju ob Ščavnici so imeli organiziran voden ogled Tehnično-etnološkega muzeja. V muzeju so si ogledali razstavljene pozabljene predmete, ki so jih naši predniki uporabljali za pomoč pri opravilih v kmetijstvu, gospodinjstvu in obrtnih dejavnostih. Zanimiv je bil tudi ogled velike zbirke starodobnih vozil, traktorjev, motorjev, mopedov in koles, v kletnih prostorih muzeja pa urejene vinoteke.

Družabno srečanje s peko kostanjev so imeli pri Baronu v Malečniku.

V prvih dneh decembra so si ogledali praznično okrasitev Izole in pravljичno Božično bajko Slovenije, ki jih je očarala z 1,7 milijona lučk v Mozirskem gaju.

V Medobčinskem društvu delovnih invalidov Maribor so v uresničevanje programa vključenost invalidov vložili veliko energije, a je bila v letu 2021 večina programa zaradi COVID 19 neizvedljiva. Na tem področju so predvsem pomembne delavnice, ki jih organizira ZDIS na različnih območjih Slovenije. Teh delavnic se udeležujejo predvsem specifični invalidi, saj je nekaj delavnic organiziranih predvsem za njihov potrebe, želje in zanimanje.

Dejavna je bila sekcija ustvarjalnih delavnic oz. sekcija ročnih spretnosti, ki združuje 4 članice društva. Letos so pripravile prvo samostojno razstavo v KOOP. Izdelovali so tudi voščilnice za potrebe društva. Tudi v letu 2021 se je sekcija predstavila s svojimi izdelki na Trgu Leona Štuklja ob dnevu mobilnosti invalidov in seznanila širšo mariborsko javnost s svojo uspešno dejavnostjo.

V društvu so organizirali plavalni dan v Radencih s športnimi igrami v Sveti Trojici in ekskurzijo za težke in gibalno ovirane invalide v Lenart in širšo okolico. Udeležili so se delavnic za usposabljanje invalidov, ki jih je organizirala ZDIS in to ob različnih temah, ki so jih predavali izkušeni strokovnjaki na področju blaženja socialnih in psihičnih posledic invalidnosti.

Ena izmed prioritet v okviru socialnega programa društva je bila pomoč posameznim članom z enkratnimi denarnimi socialnimi pomočmi. V društvu je mnogo članov, ki živijo na robu preživetja in jim društvo ob omejenih finančnih sredstvih ne more pomagati z izdatnimi finančnimi pomočmi. Še nadalje jim zelo pomaga RK Maribor z dostavo paketov, ki jih dobijo predvsem tisti člani, ki dejansko živijo v težkih socialnih razmerah.

V društvu skrbijo tudi za najstarejše člane, trenutno je 161 članov starejših od 85 let. Od tega jih 14 živi v domovih starostnikov. Obiske vršijo društveni prostovoljci. V njihovem društvu sicer narašča število starostnikov, ki pa nekateri živijo popolnoma sami, zapuščeni od sosedov, pa tudi širše

družbene skupnosti. Zaradi tega in omejenih sredstev društva opozarjajo na vse večji problem osamljenosti in izključenosti starejših, predvsem invalidov.

V Društvu študentov invalidov Slovenije, enota Maribor, so v letu 2021 izvajali mesečna srečanja članov z zanimivimi gosti, ki so v času karantene potekala na daljavo, ter bralna srečanja, ki so prav tako potekala kot osebna srečanja, ko je bilo to možno, drugače pa na daljavo preko spleta. Družabna srečanja so se izvedla v živo ob upoštevanju priporočil NIJZ, ko pa je veljala prepoved stikov, pa preko spleta na daljavo

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor izvajajo program pomoči na domu – osebno asistenco že od leta 2000. V letu 2020 so pridobili status izvajalca osebne asistencije in od 1. februarja 2021 začeli izvajati to neposredno pomoč ob sodelovanju pristojnega ministrstva. Gluhe, naglušne in gluhoslepe ostarele osebe doživljajo predvsem zaradi komunikacijske oviranosti v starosti še večjo osamljenost in s tem še dodatno psihosocialno stisko. Zato so že leta 2000 prvič sodelovali z Zavodom za zaposlovanje in dogovorili vsebino programa javnih del. V letu 2001 so preko javnih del zaposlili prvo gluho osebo, ki nudi pomoč družinam oziroma posameznim ostarelim, bolnim ali drugače obnemoglim gluhim, naglušnim in gluhoslepim uporabnikom pri oskrbi na domu: gospodinjstva opravila, osebna nega in higiena, spremstvo k zdravniku ali po drugih opravkih, priprava in uživanje hrane, občasen prevoz uporabnikov v Društvo, ko si zaželejo sodelovati v organiziranih oblikah dela in življenja v invalidski organizaciji, klepet in družabništvo na domu uporabnika v komunikaciji, ki jo glede na svojo senzorno okvaro razume. Zaradi vedno večjega števila starejših uporabnikov programa so ob pomoči Zavoda RS za zaposlovanje zaposlovali invalidne/gluhe osebe. V oba programa je vključenih skupno do 20 uporabnikov. V programu dosegajo namen, da z izvajanjem pomoči v primeru bolezni, osamljenosti, onemoglosti, ostarelosti, zadovoljujejo osnovne potrebe gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe ter oseb s polžkovim vsadkom ter z drugimi invalidnostmi po boljši kvaliteti življenja in odpravljanje socialne izključenosti. Zadane cilje so dosegli z izvajanjem programa predvsem v smislu, da so omogočili tem osebam, da kvalitetno živijo v domačem okolju, saj v okviru obstoječih služb tega programa za naše uporabnike v njim razumljivi komunikaciji, ne izvaja nihče na območju delovanja društva. Sofinancer je MOM.

V društvu Sonček Maribor že od 03. decembra 2012 deluje Dobrodelna trgovina »Sonček« v Vetrinjski ulici v centru Maribora. V maju 2021 so ponovno odprli vrata trgovine, ki je med Mariborčani dobro obiskana. V Dobrodelni trgovini Sonček izvajajo tudi program dnevnega centra Vetrinjska, vključujejo svoje člane kot prostovoljce prodajalce. V trgovini je zagotovljena stalna pomoč in podpora s strani društva. Je dnevni prostor, kjer poteka prodaja, druženje, usvajanje vsakodnevnih veščin, stik s strankami, skrb za trgovino, socializacija. Je prostor v središču mesta, ki pomeni vsakodnevno vključenost v samem središču Maribora.

V trgovini delajo ljudje s cerebralno paralizo in sorodnimi invalidnostmi kot prodajalci in se na ta način socializirajo, družijo in pridobivajo delovne izkušnje. Nekateri uporabniki se v dnevni prostor Vetrinjska vključujejo skupaj z osebnimi asistenti. Za pomoč ostalim uporabnikom v trgovini vključujejo prostovoljce. V trgovini vsakodnevno pomagajo in nudijo podporo udeležence javnih del. Glavni cilji trgovine so socializacija, pridobivanje prodajnih veščin, vseživljenjsko učenje, pridobivanje prijateljev, ozaveščanje širše javnosti o življenju ljudi z ovirami.

V Center druženja je vključeno ca 15 članov s cerebralno paralizo, večina od teh prihaja v dnevni prostor vsakodnevno. Z vključitvijo dosegajo izkušnjo rednega delovnega okolja ter na ta način skušajo vzbujati iniciativnost ob sodobnih podpornih storitvah za delo pod posebnimi pogoji.

Veliko je še invalidov, ki so trenutno na čakalni listi za sprejem v Varstveno delovne centre Zveze Sonček, kot tudi preostalih z gibalno oviranostjo, ki niso dovolj vključeni v družbeno življenje in ostajajo doma. Cilj Sončka je ustanovitev dodatnega dnevnega centra za vse čakajoče, podprtega s koncesijo države in podporo občine.

V tem letu se je pričel izvajati pilotni projekt z naslovom »S teboj lahko« v okviru novega Zakona o socialnem vključevanju. Pilotni projekt organizira nudenje pomoči za posameznike, ki niso upravičeni do storitev po Zakonu o osebni asistenci oziroma potrebujejo pomoč pri samostojnem bivanju. Nosilec projekta sta VDC Polž Maribor in VDC Zagorje ob Savi. V program so vključeni tudi trije člani Sončka - MDCP.

7.6. OZAVEŠČANJE DELODAJALCEV O POTREBAH DELAVCEV Z INVALIDNOSTJO

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v okviru svojih posebnih socialnih programov intenzivno sodeluje z Racio Social - svetovalni rehabilitacijski center iz Celja, Zavodom RS za zaposlovanje ter delodajalci na področju Mestne občine Maribor. Tako še naprej izpolnjujejo zadani cilj; informiranje delodajalcev o zakonodaji s področja zaposlovanja invalidov, o možnostih strokovne podpore in finančnih spodbudah pri usposabljanju in zaposlovanju invalidov, vse z namenom večjega zaposlovanja invalidov sluha. V letu 2021 so poleg redno zaposlenega gluhega strokovnega delavca-sekretarja zaposlovali v programu javnih del dve brezposelni osebi s statusom invalida. Sofinancer MOM. Za polovični delovni čas so iz lastnih sredstev zaposlovali eno osebo/invalida sluha v programu informiranja ter štiri osebe v programu osebna asistenca.

8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE

Invalidi imajo pri ustvarjanju ali ohranjanju družine, navezovanje prvih stikov itd, največkrat velike težave. Mnogi niso mobilni brez pomoči drugih, nimajo samozavesti in ostajajo raje doma. Težave so različne. So pa zelo podobne težavam vseh ljudi, le da morajo invalidi premagati dodatno oviro – svojo invalidnost.

V akcijskem načrtu smo si zadali:

8.1. Ozaveščanje

8.2. Spodbujanje osebne asistence

8.1. OZAVEŠČANJE

Mestna občina Maribor je v letu 2021 s sofinanciranjem programov društev pomagala pri izvajanju socialnih programov društev.

V Društvu paraplegikov Podravja so v letu 2021 organizirali družinski sprehod v naravi in praznovanje dneva žena. Program pomoči in podpore članom društva poteka kontinuirano. Pri novonastalih paraplegikih se izvaja informiranje o razpoložljivih programih organizacije, pomoč paraplegikom, da znajo sami poiskati svoje cilje in interese, spodbujanje paraplegikov, da najdejo oporo pri družini in v okolju, nudenje pomoči pri ponovni vključitvi v nadaljevanju izobraževanja, nudenje pomoči pri premagovanju in odpravi arhitekturnih ovir na domu, v domačem kraju. Pri paraplegikih, ki prehajajo iz zavodskega varstva v domače okolje, društvo svetuje in pomaga pri iskanju zaposlitve, opravljanju vozniškega izpita, prehodu v nadaljnji študij, opozarjanju na njihove pravočasne reakcije na reševanje težav, spodbujanje v skrbi za nego telesa, primerno oblačenje in vzdrževanju čistoče v stanovanju in v okolju, kjer živi. Pri paraplegikih, ki se ne morejo ali se ne znajdejo v življenju, ima društvo vlogo informatorja in svetovalca preko svojih socialnih poverjenikov. Ti jih redno obiskujejo in sproti motivirajo za reševanje osebnih stisk in problemov. Predvsem pa je potrebno v zadnjem času budno spremljati materialni položaj posameznikov članov, saj se v času krize naglo slabša njihov materialni položaj. Pri vseh treh navedenih ciljih, pomenijo te aktivnosti spodbujanje k aktivnem iskanju zaposlitve predvsem pa k iskanju mobilizacijskega dela ali vsaj razvijanje hobijev.

Tudi v letu 2021 je Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor pomagalo posameznim članom pri razreševanju številnih problemov na področju pravne zaščite in predvsem zaščite statusa invalida, premoženjskega stanja in drugih podobnih razmer. Letos so zabeležili 19 primerov, ki so potrebovali tovrstno pomoč. Začetne pogovore je opravil član društva Mirko Čubrič, ki je tudi s pravnega stališča pomagal pri razrešitvi posameznih problemov. Predsednik Emerik Topler pa je svetoval pri urejanju statusa invalida, največ neznank pa je bilo glede ocene telesne okvare in upravičenosti do invalidnine.

Za krepitev fizične in duševne kondicije svojih članov v društvu organizirajo tudi različne pohode v okviru pohodne sekcije in teh pohodov je bilo v letu 2021 osem. Da bi na pohodih omogočili sodelovanje širšega kroga članov društva, ne izbirajo napornih poti.

8.2. SPODBUJANJE OSEBNE ASISTENCE

Mestna občina Maribor je tudi v letu 2021 spodbujala izvajanje osebne asistence s sofinanciranjem programa osebne asistence.

V Društvu paraplegikov Podravja je cilj izvajanja programa Prevozi predvsem zagotavljanje mobilnosti gibalno oviranih oseb, predvsem članov društva in s tem vključitev v vse oblike družbenega življenja. Predvsem so se prevozi izvajali za izobraževalne tečaje, kulturno umetniške aktivnosti, prevoz na obnovitveno rehabilitacijo-zdravilišča (Zreče, Laško, Čatež, Terme 3000), na delovno mesto, na športne dejavnosti in športna srečanja, na kulturne dogodke v organizaciji društva, na predstave in koncerte, po opravkih (zdravnik, občinski uradi, ..), na druženja, torej za socialno vključevanje.

Društvo Dom invalidskih društev Maribor je za izvajanje svojega posebnega socialnega programa na javnem razpisu za sofinanciranje programov socialno humanitarnih društev za leto 2020 pridobilo sredstva s strani Mestne občine Maribor.

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor so v letu 2021 pomagali socialno najbolj ogroženim članom v sodelovanju z RK Maribor s paketi hrane (skupaj več kot 120 paketov), ki so jih razdelili ob pomoči prostovoljcev.

V društvu Sonček so 6. oktobra 2021 obeležili Svetovni dan cerebralne paralize, ki je namenjen ozaveščanju splošne javnosti o življenju oseb s cerebralno paralizo. Letošnje geslo je bilo #Milijon razlogov, ob tem pa je nastala tudi poslanica s strani Zveze Sonček, v kateri poudarjajo vključujočo družbo, polnopravno vključenost odraslih z vsemi državljanskimi pravicami, vključno z volilno pravico ter dostopnost okolja in storitev za vsakogar. V Mariboru so dogodek obeležili na Glavnem trgu, kjer so se zbrali člani in njihovi podporniki, znanci, prijatelji. Ob stojnici so na LED zaslonu prikazovali aktivnosti in programe društva skozi leta. Dogodek na Glavnem trgu je bil uspešno izpeljan v popoldanskih urah, o njih so poročali mediji (intervju in prispevek v oddaji TV Slovenija Tele M, informativna oddaja Odmevi, časnik Večer).

V sodelovanju z Mestno občino Maribor so v počastitev Svetovnega dneva cerebralne paralize fontano na Glavnem trgu in Mariborski grad obarvali v zeleno, ki je barva svetovnega gibanja za cerebralno paralizo. V večernih urah so se kljub deževnem vremenu nekateri člani zbrali v centru mesta in ovekovečili dogodek.

Prav tako pa je obeležitev Svetovnega dneva cerebralne paralize potekala tudi na družabnem omrežju Facebook, kjer so se člani društva predstavili kot ambasadorji Sončka in navedli svoje dosežke, ustvarjalnosti in aktivnosti ter svoj #razlog. Objave na društveni strani Facebook je dosegla veliko posameznikov in deljenj objav ter všečkov – na ta način so dosegli dodatno množico ljudi, saj so družabna omrežja v zadnjem času postala prav tako pomemben medij in deležnik našega vsakdana.

9. KULTURA

Zasledovali smo cilje, ki smo jih opredelili v akcijskem načrtu:

- 9.1. Vključevanje oseb z invalidnostjo v kulturne dogodke, prireditve
- 9.2. Sistematično vključevanje uporabnikov s posebnimi potrebami v knjižnične storitve
- 9.3. Ozaveščanje kadra o potrebah invalidov

9.4. Informacije o dostopnosti kulturnih dogodkov

9.5. Podpora MOM in Sveta invalidov pri kulturnih programih invalidskih društev

9.1. VKLJUČEVANJE OSEB Z INVALIDNOSTJO V KULTURNE DOGODKE, PRIREDITVE

Mestna občina Maribor v sodelovanju z invalidskimi društvi spodbuja in podpira vključevanje invalidov v kulturne dogodke. Ker so umetniki invalidi vse premalo izpostavljeni in spoznani, smo že leta 2010 pričeli z organizacijo Kulturnega večera invalidov, kjer nastopajo predvsem invalidi, ki so tudi umetniki, kasneje pa so se invalidi vključili še v program Čarobnega decembra, kjer so nastopili s kulturnim programom. Letos je to seveda odpadlo.

KULTURNI VEČER INVALIDOV

Zaradi ukrepov za zajezitev korona virusa je bil v letu 2021 kulturni večer invalidov prestavljen za nedoločen čas.

DOGODKI V MARIBORSKI KNJIŽNICI

Ob prilagojenem izvajanju rednih dejavnosti so v Mariborski knjižnici uspeli izpeljati programe oz. aktivnosti:

- Obisk otrok z avtizmom v knjižnici: Pionirska knjižnica Rotovž, 6.1.2020
- Program vključevanja priseljencev in albansko govorečih žena v knjižnico - 8 srečanj.
- Program zmanjševanja socialne izključenosti za osebe s težavami v duševnem zdravju za člane Zavoda Franko: od januarja do marca: 5 bralnih srečanj in skupna izdelava video posnetka s predstavitev knjižnice.
- Pisateljski dvoboj v Knjižnici Pobrežje, 6.3.: predstavitev pisateljice dr. Vesne Novak in pisatelja Stana Dirdenyja: skupinski obisk varovancev **VDC Sonček Maribor**.
- Priprava osnutka vodiča po knjižnici v različici lahkega branja za odrasle z motnjo v duševnem razvoj (za člane VDC Sožitje).

9.2. SISTEMATIČNO VKLJUČEVANJE UPORABNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI V KNJIŽNIČNE STORITVE

V Mariborski knjižnici so tudi v letu 2021, kolikor so epidemiološke razmere to dopuščale, vključevali v svoje redne storitve, dejavnosti in raznovrstne prireditve. Zelo dobro so sodelovali z invalidskimi in drugimi organizacijami, Svetom invalidov in drugimi partnerji, z različnimi vsebinami in pristopi so poskušali blažiti njihovo socialno izključenost.

Na področju fizične dostopnosti so gibalno oviranim še vedno težko dostopne nekatere enote v knjižnični mreži: Knjižnica Studenci, Knjižnica Bistrica ob Dravi, Knjižnica Pesnica in Knjižnica Duplek.

V knjižnici so v letu 2021 ob upoštevanju veljavnih ukrepov izvajali redne dejavnosti:

- Nabava in obdelava knjižničnega gradiva za slepe in slabovidne (povečani tisk, zvočne knjige, igre in igrače), za gluhe in naglušne, za osebe z disleksijo in ljudi z bralnimi težavami.
- Izposoja gradiva na dom - za osebe, ki zaradi invalidnosti, starosti ali bolezni same ne morejo do knjižnice.
- Postajališče bibliobusa v VDC Polž: za osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju. Bibliobus 1 x mesečno obišče varovance VDC Polž v Rapočevi ulici 13 in Parku mladih 4.
- Programi za razvoj in podporo bralni pismenosti odraslim s posebnimi potrebami:
- bralna značka in bralni krožki za osebe z motnjo v duševnem razvoju v VDC Polž in v domovih starejših (tudi za osebe z demenco),

- vodič po knjižnici v različici lahkega branja (za osebe, ki težko berejo običajna besedila): pripravili smo ga v sodelovanju z VDC Sožitje in red. prof. dr. Dragico Haramija s Pedagoške fakultete in Filozofske fakultete Univerze v Mariboru.

- Premične zbirke (kolekcije) v domovih/zavodih/ustanovah za posebne skupine prebivalcev, ki nimajo dostopa do knjižničnega gradiva in informacij: VDC Sožitje, Dom starejših občanov Tezno, Sončni dom, Dom starejših Idila, UKC Maribor: Bolnišnična šola in Oddelek za psihiatrijo.
- Organizirani obiski otrok z avtizmom v knjižnici (v sodelovanju s Centrom za sluh in govor).
- Program vključevanja priseljencev in albansko govorečih žena v knjižnico (v okviru odprtega projekta [S knjižnico do strpnosti](#)).
- Podpora v programih zmanjševanja socialne izključenosti za osebe s težavami v duševnem zdravju (v sodelovanju z Zavodom Franko).
- Sodelovanje v natečaju knjižnice »Ni kosila brez krompirja« (natečaj za najboljši recept).
- Sodelovanje v »živi verigi« ob selitvi Knjižnice Rotovž na nadomestno lokacijo.

9.3. OZAVEŠČANJE KADRA O POTREBAH INVALIDOV

V Mariborski knjižnici nekatere invalidske organizacije tesno sodelujejo s kulturnimi ustanovami v Mariboru, na primer Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor, Polž Maribor, VDC Sožitje, MD slepih in slabovidnih Maribor. V Mariborski knjižnici že 10 let deluje delovna skupina za uporabnike s posebnimi potrebami, ki koordinira vključevanje invalidov in predstavnikov drugih ranljivih skupin prebivalstva v knjižnične storitve. Prav tako UGM, muzeji in ostale galerije pogosto pripravljajo prilagojene dogodke za ciljno publiko.

9.4. INFORMACIJE O DOSTOPNOSTI KULTURNIH DOGODKOV

Svet invalidov MOM je tudi v letu 2021 obveščal invalide o možnosti pridobitve evropske kartice ugodnosti za invalide, na osnovi katere mnoge kulturne ustanove odobravajo popuste.

V Mariborski knjižnici zagotavljajo dostopnost informacij z obveščanjem na svoji [spletni strani](#), stran je prilagojena tudi za slepe in slabovidne (e-sova). Invalide pa o dogodkih v knjižnici redno obvešča tudi preko skupne liste sveta invalidov. Prav tako sodelujejo s posameznimi invalidskimi društvi, kjer za posebne ciljne skupine organizirano pripravljajo kulturne dogodke in obveščanja.

Po dolgih letih prizadevanj pa je končno prišlo do premika pri rešitvi prostorske problematike osrednje knjižnice na Rotovškem trgu. Gradbena dela novega Centra Rotovž, v sklopu katerega bo delovala tudi knjižnica, se namreč pričnejo že v kratkem. Knjižnico so v decembru preselili na nadomestno lokacijo v TC City, ki je dostopna tudi gibalno oviranim. Z namenom, da bi nova osrednja knjižnica upravičila naziv »Maribora - mesta po meri invalidov«, so v letu 2021 v proces snovanja nove knjižnice ponovno privabili tudi invalidska društva in njihove člane. Za začetek so z zaposlenimi delili svojo uporabniško izkušnjo in nasvete glede posebne opreme za slepe in slabovidne ter prilagoditve spletne strani posebnim potrebam uporabnikov. Podobnega sodelovanja si želijo tudi v prihodnje.

Aktivno vključevanje invalidov v proces nastajanja nove osrednje knjižnice in tudi v druge projekte je zelo dragoceno, saj predstavlja pomemben mejnik v prizadevanjih za boljšo inkluzijo prebivalcev z različnimi oblikami oviranosti.

9.5. PODPORA MO MARIBOR IN SVETA INVALIDOV PRI KULTURNIH PROGRAMIH INVALIDSKIH DRUŠTEV

Večina društev ima v svojih programih izvajanje določenih kulturnih aktivnosti kot so likovno ustvarjanje, ročna dela, pevski zbor, prav tako pa organizirajo udeležbo oz. ogled različnih kulturnih prireditev.

V Medobčinskem društvu delovnih invalidov Maribor deluje pevski zbor, ki je v zadnjem obdobju dosegel zavidljivo raven svojega kakovostnega delovanja in je središče kulturne dejavnosti društva.

Zbor ima vsak ponedeljek pevske vaje, saj so pevke pridno vadile za nastope, vendar so bili zaradi COVID 19 vsi nastopi odpovedani. Sodelovale so samo na reviji pevskih zborov ZDIS, ki je bila v mesecu juniju v Vrhniki.

V letu 2021 so z dramsko skupino pripravili tudi igro, vendar zaradi COVID 19 ni bila predstavljena. V okviru zveze kulturnih društev Maribor s tovrstnimi aktivnostmi ne morejo sodelovati, ker niso kulturno društvo in nimajo ustreznega statusa na tem področju.

V okviru kulturne dejavnosti pa so si v letu 2021 v SNG Maribor v organizaciji društva ogledali predstavi »Večno mladi« in »Romeo in Julija«.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2021 preko članske liste za obveščanje in preko društvene Facebook strani člane vabili in obveščali o različnih kulturnih prireditvah in dogodkih, ki so omogočali dostopnost in enakopravno udeležbo tudi za invalide.

V Društvu paraplegikov Podravja so v sklopu programa kulture organizirali 3- dnevno likovno in rezbarsko kolonijo, ki je potekala od 28.8.-30.8.2021, v delovno bivalnih prostorih v Paracentru, Osek 104, za slikarje, ki slikajo z usti, nogami ali rokami. Promocija likovne in rezbarske kolonije je potekala v sklopu informiranja na spletni strani. Delavnice so potekale pod vodstvom mentorja Jožeta Potokarja.

Cilj programa je, da se omogoči čim večjemu številu članov, da se udeležujejo v različnih kulturnih dejavnostih. Da imajo tudi paraplegiki možnost kulturnega življenja in ustvarjanja. Program omogoča vključitev paraplegikov v različne aktivnosti glede na želje in možnosti, jim tako omogočiti bolj polno življenje in udeleževanje ter preprečiti izključenosti iz družbe. Člani so seznanjeni z vsebino dela društva, in hkrati osveščajo javnost, da med njimi živijo tudi paraplegiki, ki imajo svoje specifične potrebe.

V MD civilnih invalidov vojn Maribor so se tudi v letu 2021 udeleževali kulturnih dogodkov. V UGM so si ogledali razstavi Zbirka UGM 100+ in Retrospektivno razstavo Ludvika Pandurja, v SNG Maribor baletno predstavo Peer Gynt, v Murski Soboti pa paviljon Expanso.

Člani društva so se 22. junija udeležili slavnostne proslave s kulturnim programom ob 50. obletnici organiziranega delovanja ZDCIV Slovenije, ki je bila v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Predstavniki društva so bili na občinski in državni proslavi.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v okviru svojega posebnega socialnega programa izvaja program kulture, v katerem sodeluje 12 gluhih, naglušnih članic in članov. V letu 2020 so s svojimi izvirnimi plesnimi točkami in pantomimo večkrat nastopali na prireditvah v društvu. Intenzivno spodbujanje gluhih in naglušnih oseb k vključevanju na kulturnem področju je tudi zagotovilo, da so enakovredno sodelovali in predstavili »Kulturo gluhih« tudi v številnih kulturno umetniških prireditvah in delavnicah. Še posebej so ponosni na sodelovanje ArtKamp-korenine srca v Mestnem parku v okviru Festivala Lent, kjer so organizirali več delavnic in predstavili delo društva širši javnosti.

V Društvu Sonček – MDPC deluje plesna skupina SONČEK. Plesno skupino Sonček sestavlja osem plesnih parov, katerih večina skupaj pleše že peto leto. Par sestavlja oseba na vozičku in hodeči soplesalec. V letu 2021 se je plesni tečaj na invalidskih vozičkih z manjšimi prekinitvami izvajal redno. Plesalci so se tako predstavili občinstvu preko posnetka. Posnetki so s pomočjo strokovnjakov in podpornega osebja nastali 22. junija 2021 v Amfiteatru II. gimnazije.

V petek, 18. junija 2021 je Bralni klub Sonček izvedel jubilejno 50. srečanje (ki je bilo prvotno planirano za leto 2020). Med zveste bralce in člane društva so povabili pisca kriminalnih zgodb Avgusta Demšarja, ki ga večina povezuje z junakom in primeri inšpektorja Vrenka. Srečanje je potekalo sproščeno na dvorišču Doma društev invalidskih organizacij Maribor.

Jesen so vsem članom omogočili sofinanciranje nakupa **filmskih kartic v Cinemaxxu in gledaliških abonmajev SNG Maribor**. Namen tega programa je predvsem socializacija in vključevanje članov in njihovih svojcev v naravno okolje, predvsem pa doseči, da posameznik v prostem času ne ostaja doma, za štirimi stenami.

10. ŠPORT IN REKREACIJA

Šport invalidov je zelo pomemben del Akcijskega načrta za izboljšanje možnosti invalidov v MOM. V akcijskem načrtu smo si zastavili naslednje cilje:

- 10.1. Spodbujanje aktivnega načina življenja med invalidno populacijo
- 10.2. Organiziranje skupnih športnih in športno rekreativnih dogodkov
- 10.3. Zagotavljanje dostopnosti športnih vsebin in objektov
- 10.4. Izvedba izobraževanja za trenerje invalidskih športov

10.1. SPODBUJANJE AKTIVNEGA NAČINA ŽIVLJENJA MED INVALIDNO POPULACIJO

Svet invalidov podpira spodbujanje aktivnega načina življenja med invalidi z organizacijo skupnih športnih dogodkov kot so Športne igre invalidov, športno rekreativno srečanje invalidov in drugi (gl. tč. 10.2.). Pomembno vlogo pri vključevanju invalidov v športno rekreativne dejavnosti imajo invalidska društva.

10.2. ORGANIZIRANJE SKUPNIH ŠPORTNIH IN ŠPORTNO REKREATIVNIH DOGODKOV

ŠPORTNE IGRE INVALIDOV

Svet invalidov Mestne občine Maribor je v luči korona ukrepov organiziral Športne igre invalidov Maribora ponovno v 3 dnevih, 22., 23. in 24.6.2021. V veljavi je bil PCT pogoj. Letos se je v treh dneh iger udeležilo 280 udeležencev, 180 tekmovalcev in 100 navijačev. Prireditelj je povezoval Robert Herga, v slovenski znakovni jezik je tolmačila Marija Koser. Vsi tekmovalci, koordinatorji in prostovoljci so prejeli spominske majice.

Uvodoma je vse tri dni navzoče pozdravil predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor Milan Kotnik. Navzoče je nagovorila tudi podžupanja Alenka Iskra. Prvi dan sta bili na sporedu disciplini namizni tenis in pikado, ki je potekal na galeriji Dvorane Tabor. Podelitev odličij je bila v Gostilni Taborka. Medalje sta podelila ga. Lilijana Zorko in Milan Kotnik.

Drugi dan iger, 23.6.2021, sta bili odigrani disciplini šah in stezno kegljanje. Medalje so podelili ga. Lilijana Zorko, g. Milan Kotnik in g. Aleksander Trnjar.

Zadnji dan iger, 24.6.2021, so bile odigrane discipline met na koš, mali nogomet in vrtno kegljanje. Medalje sta podelila ga. Lilijana Zorko in g. Milan Kotnik.

Športne igre invalidov 2021, foto: Branko Mavrin

Priloga 6: Poročilo o športnih igrah invalidov 2021

ŠPORTNO – REKREATIVNO SREČANJE INVALIDOV MARIBORA

Svet invalidov Mestne občine Maribor, DS za šport in rekreacijo, je 27.8.2021 na ŠC Fontana Maribor ob upoštevanju korona ukrepov organizirala že 8. Športno-rekreativno srečanje invalidov Maribora. Sodelovalo je 80 članov iz 8 mariborskih invalidskih organizacij. Prireditve se je udeležilo tudi 5 povabljenih gostov.

Člani invalidskih društev iz Maribora so se pomerili v pikadu, taroku in balinanju. Na voljo je bilo tudi igrišče za tenis in badminton. Navzoči so glasno spodbujali svoje športnike. Najuspešnejši so prejeli praktične nagrade, ki so jih prispevali naši donatorji. Člani društev so z veseljem sodelovali v

programu, se družili in se zabavali ob spremljajočih dejavnostih. Priredili smo tudi tombolo in srečelov z bogatimi nagradami. Iskrena hvala vsem donatorjem, ki ste se odzvali naši prošnji.

Namen srečanja, to je bilo športno in zabavno druženje invalidov, medsebojno spoznavanje in krepitev medsebojnega sodelovanja, je bil v celoti dosežen.

Športno-rekreativno srečanje invalidov 2021, Foto: Branko Mavrin

Priloga 7: Poročilo s športno-rekreativnega srečanja invalidov Maribora

10.3. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI ŠPORTNIH VSEBIN IN OBJEKTOV

SOFINANCIRANJE PROGRAMOV

Šport invalidov ima v vseh svojih raznovrstnih oblikah pomembne psihosocialne učinke (možnost rehabilitacije s pomočjo gibanja, vključevanje v družbo), lahko pa tudi športne učinke (možnost doseganja vrhunskih rezultatov in ukvarjanje s športno rekreacijo). Tako pri nekaterih oblikah zmanjšanih zmožnosti človekove telesne dejavnosti prevladuje izrazito doseganje vrhunskih dosežkov (paralimpijski športi, olimpijada gluhih), drugje pa so v ospredju bolj psihosocialni vidiki (igre specialne olimpijade). Obstajajo pa tudi druge oblike športa invalidov (neparalimpijski športi). Raznolikost športnih dejavnosti na področju športa invalidov kaže tudi sestava osrednje panožne zveze na področju športa invalidov v Republiki Sloveniji, Zveze za šport invalidov Slovenije – Paralimpijskega komiteja Slovenije, ki združuje največje nacionalne invalidske organizacije. Zaradi interdisciplinarnosti je šport invalidov prepleten z različnimi družbenimi področji, med katerimi sta najpomembnejša zdravstvo ter vzgoja in izobraževanje. Pri njegovem razvoju so poleg športnih društev in drugih športnih organizacij zato udeleženi tudi subjekti iz omenjenih družbenih področij.

Na področju prostočasne športne vzgoje je trenutno zelo malo programov za to populacijo, tako s tekmovalnega kot tudi rekreativnega vidika. Dvig kakovosti programov in število invalidov, ki se bodo ukvarjali s športno rekreativno dejavnostjo, bo mogoč zlasti v sodelovanju z ZŠIS-POK kot trenutno edinim reprezentativnim predstavnikom športa invalidov v Republiki Sloveniji, z občinskimi športnimi zvezami, nacionalnimi panožnimi zvezami, državnimi organi in drugimi nosilci športnih dejavnosti. V Mariboru se že vrsto let trudimo in posvečamo še posebno pozornost izboljšanju povezav med športnimi društvi in dobroteljnimi društvi, ki izvajajo programe za invalide. Športu invalidov se trudimo dati na lokalni ravni poseben pomen, želimo povečati število športno dejavnih invalidov ter pomagati pri vključevanju v športne programe tako na področju športne rekreacije kot tekmovalnega športa.

Sofinanciranje športa invalidov v Mariboru poteka že vrsto let skladno z Odlokom o sofinanciranju letnega programa športa v MOM, katerega je sprejel mestni svet, Letnim programom športa in Javnim razpisom za sofinanciranje programov športa v MOM. Tako sofinanciramo delo strokovnega kadra, uporabo objekta in izvedbo športnih prireditev. Prav tako sofinanciramo športne programe otrok in mladine s posebnimi potrebami. Organizacije, ki se ukvarjajo s športom invalidov, se vsako leto sofinancirajo na podlagi prijave na javni razpis. V letu 2021 je MOM sofinancirala športne programe (strokovni kader in uporaba objekta) desetim izvajalcem letnega programa športa za invalide. Dejavnost je bila sofinancirana v skupni vrednosti 38.739,50 EUR, od tega 20.739,77 EUR za uporabo prostora ter 17.999,73 EUR za programe.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2021 izvajali rekreacijski program telovadbe oziroma razgibavanja, ki je potekal preko spleta.

Preko članske liste za obveščanje in preko društvene Facebook strani so člane obveščali in vabili na različne rekreativne in športne dogodke, v katere se lahko vključujejo tudi invalidi.

V Medobčinskem društvu delovnih invalidov Maribor sta rekreacija in šport osrednji dejavnosti. V društvu deluje kar 9 športnih panog, ki omogočajo cca 400 članom tedensko rekreacijo ob organizaciji različnih treningov na področju namiznega tenisa, pikada, balinanja, kegljanj itd. Ob tem se redno udeležujejo na območnih in državnih tekmovanjih. Vsa državna tekmovanja organizira ZDIS. Območna tekmovanja pa posamezna društva delovnih invalidov organizirajo po skupno sprejetem programu. Velik uspeh v kegljanju – posamezno so člani društva dosegli na državnem tekmovanju 2. mesto, prav tako balinarji – ekipno so dosegli 2.mesto, ostale sekcije so osvajale uvrstitve med 4. in 5. mestom. Prav tako se udeležujejo športnih prireditev, ki so namenjena invalidnim osebam v občini Maribor. Torej gre za športne igre invalidov na območju dvorane Tabor. Smo tudi člani te športne zveze in z njo tudi ves čas aktivno sodelujemo. mesto, ostale sekcije so dosegale rezultate med 4. in 5. mestom. Prav tako se udeležujejo športnih prireditev, ki so namenjena invalidnim osebam v Mestni občini Maribor. To so športne igre invalidov na območju dvorane Tabor. So tudi člani Športne zveze Maribor in z njo tudi ves čas aktivno sodelujejo.

V Združenju multiple skleroze Slovenije, podružnici Maribor, so se dne 28. 8.2020 udeležili Športno-rekreativnega srečanja invalidov Maribora v organizaciji Sveta invalidov MOM. Dne 23.9.2020 pa so se udeležili 11. Športnih iger invalidov Maribora, ki so potekale na prizoriščih Športnega parka Tabor Maribor.

Že v začetku leta so njihovi tarokisti začeli s pripravami na tekmovanje v taroku, ki je potekalo v mesecu februarju v Topolšici.

Prav tako so se začele priprave na tekmovanje v pikadu in streljanju. Trening pikada je potekal na sedežu podružnice vsak torek. Trening streljanja pa vsak četrtek na srednji prometni šoli v Mariboru. Čez poletje so potekali treningi balinanja za izbirno tekmovanje, ki je potekalo septembra na balinišču Angel Besednjak v Mariboru.

V Društvu paraplegikov Podravja rekreacijo pojmujejo kot zdravstveni preventivni ukrep. To je borba proti preležaninam in za psihofizično kondicijo, ki jo paraplegik potrebuje za uspešno opravljanje dnevnih obveznosti. V okviru društva so bila v letu 2020 izvedena razna športna srečanja in tekmovanja, kakor tudi tradicionalni mednarodni turnir PARABASKET, vsa ligaška tekmovanja (šah, strelska liga v Ptujju, ribarjenje, atletika). Uspešno so se udeležili tudi Športnih iger invalidov, ki jih je že 11. leto organiziral Svet invalidov MO Maribor.

Člani Inkont – humanitarne organizacije Maribor so se udeležili Športnih iger invalidov, na katerih so nastopili v pikadu, steznem kegljanju in ruskem kegljanju. Zelo uspešni so bili v steznem in ruskem kegljanju s srebrno oz. bronasto medaljo. Udeležili so se tudi športno-rekreativnega srečanja invalidov na Fontani.

V MD civilnih invalidov vojn Maribor so imeli v letu 2021 meddruštvena srečanja v vrtnem kegljanju z društvi upokojencev in MDCIV Celje ter hitropotezni turnir v šahu s člani društev CIV. Udeležili so se športnih tekmovanj v okviru ZDCIVS (stezno in rusko kegljanje, streljanje z zračno puško za posameznike, pikadu, hoji in šahu).

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v programu rekreacije in športa zagotavlja pogoje za razvoj športne rekreacije invalidov sluha, ohranjanja psihofizičnega zdravja in integracije. Pri tem so člani izrazili pohvalno mnenje in so zelo zadovoljni s sodelovanjem med društvi invalidov in si želijo še naprej skupne izvedbe športnih aktivnosti (npr. Športne igre invalidov Maribora, športno rekreativno srečanje invalidov v Fontani) in tako še naprej zagotavljati ter omogočiti boljše pogoje za enakopravnejšo udeležbo na športnih prireditvah s strani invalidov. V posebnem socialnem

programu rekreacije in športa aktivno sodelujejo gluhe in naglušne športnice in športniki, ki dosegajo odlične rezultate. Sofinancer MOM. Za športnike se v Društvu trudijo zagotavljati vse potrebne pogoje (materialni, kadrovski in organizacijski, tehnični) za delovanje in izvajanje številnih aktivnosti od organiziranja tekmovanj, tako na državni kot mednarodni ravni, kot treninge za gluhe, naglušne člane (smučanje, bowling, kolesarjenje, šah, balinanje, pikado, telovadba in rekreacija, badminton, rusko kegljanje, športna ribičija.). V letu 2021 so organizirali 2 tekmovanja ter osvojili skupno 27 medalj in pokalov na državnih prvenstvih in društvenih turnirjih.

Društvo SONČEK-Mariborsko društvo za cerebralno paralizo program terapije s pomočjo konj uspešno izvajajo že več let. Za njihove člane, zlasti otroke in mladostnike, ki imajo zaradi gibalne in drugih oviranosti manj priložnosti v življenju, je jahanje priložnost, da se ukvarjajo z njim primerno izvenšolsko dejavnostjo. Sicer terapevtsko jahanje izvajajo predvsem zaradi zdravstveno terapevtskih učinkov in ga lahko izvajajo samo za to usposobljeni strokovnjaki, hipoterapevti in specialni pedagogi. V aktivnost jahanja se vsakotredensko vključuje 15 otrok in mladostnikov ter 9 odraslih članov s cerebralno paralizo.

Potrebno je poudariti, da program jahanja oz. terapij s pomočjo konj poteka v polnem obsegu (odrasli člani jahajo dvakrat na teden, tudi s pomočjo osebnih asistentov), ne glede na vreme (najeto imajo pokrito dvorano).

Izvajajo tudi terapevtsko plavanje po metodi Halliwick in rekreativno plavanje (MTC Fontana). Plavanje ima izreden pomen za ljudi s posebnimi potrebami, posebej za tiste, ki so na vozičkih, ker mnogim omogoči izkušnjo samostojnosti gibanja, razen tega pa ima pomemben zdravstveno rehabilitacijski učinek. Program delimo na zdravstveno terapevtski del podprt s strokovnim vodenjem fizioterapevta s Halliwick tečajem in na rekreativni del. Program se večkrat tedensko izvaja v bazenu Medicinsko termalnega centra Fontana. Aktivnosti plavanja se udeležujejo otroci s starši in odrasli člani. V mesecu juniju 2021 se je pričela aktivnost plavanja na Fontani, ki pa je izvajana v omejenem obsegu (torek, sredo in petek).

Ekipa mariborskega društva Sonček je v mesecu maju začela tudi s Slovensko ligo v tekmovanju boccie, to je dvoransko balinanje za gibalno ovirane, je tudi paralimpijska disciplina. V letu 2021 so se izpeljala tri tekmovanja posameznikov in tekmovanje v dvojicah. Najboljši tekmovalci pa so se pomerili na državnem tekmovanju, 18. septembra 2021. Rezultati so odlični (Pipuš Aleš, srebrna medalja, kategorija OPEN in Peklar Štefka, zlata medalja, kategorija BC1), za kar iskreno čestitam. Ob ponedeljkih dopoldan poteka aktivnost pikada za gibalno ovirane uporabnike, ki obiskujejo Varstveno delovni center Sonček Maribor. Namen aktivnosti je rekreacijo in druženje. Vsakoletno se posamezniki predstavijo na Športnih igrah invalidov.

Prav tako pa so se njihovi člani udeležili športnih iger v Izoli (pikado in namizni tenis) ter tudi tam dosegli odlične rezultate. Udeležili pa so se tudi inkluzivnega pohoda na Boč (26.9.2021), v okviru projekta Gibalno ovirani gore osvajajo 2021 (Projekt Gogo s sodelovanjem več organizacij in Planinske zveze Slovenije).

Tudi v letu 2021 so nadaljevali z izvajanjem plesnega tečaja za osebe na invalidskih vozičkih v spremstvu hodečega soplesalca. Trenutno se tečaja, ki poteka pod strokovnim vodstvom Andreja Novothyja, udeležuje 9 parov.

10.4. IZVEDBA IZOBRAŽEVANJA ZA TRENERJE INVALIDSKIH ŠPORTOV

V invalidskih društvih se soočajo z velikim pomanjkanjem trenerjev za posamezne invalidske športe z licenco. V decembru 2019 se je preko ZŠIS-POK pričelo izobraževanje za vaditelje, ki se ga udeležujejo tudi nekateri invalidi iz Maribora, in se je zaključilo v letu 2020.

V letu 2021 pa je žal tudi zaradi korone izobraževanje trenerjev ostalo nekoliko ob strani.

11. VERA

V Akcijskem načrtu smo si zastavili cilj:

11.1. Zagotavljanje dostopnosti in spodbujanje enakih pravic do veroizpovedi

11.1. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI IN SPODBUJANJE ENAKIH PRAVIC DO VEROIZPOVEDI

Zavzemanje za nediskriminacijo in s tem tudi za zagotavljanje dostopnosti in enakih pravic do veroizpovedi je opredeljeno že z Zakonom o izenačevanju možnosti invalidov. Glede na veliko raznolikost verstev se pogosteje pojavlja verska nestrpnost. Zato Svet invalidov MOM spodbuja versko strpnost in ozavešča o pravici do svobodne veroizpovedi.

Za enakopraven dostop do verskih vsebin so največkrat prikrajšane gluhe in naglušne osebe ter bolne in nepokretne osebe v trajni oskrbi. Nekatere verske ustanove se tega že dobro zavedajo in že občasno izvajajo obrede s tolmačem, tudi po zaslugi ozaveščanja članov Sveta invalidov. Frančiškanska cerkev pa je pri vhodu v cerkev namestila klančino. Cerkveni mošnje pa omogočajo versko oskrbo z obiski na domu in v ustanovah.

12. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

V letu 2021 smo si zadali:

- 12.1. Vključitev društev v procese oblikovanja politike invalidskega varstva s strani MOM
- 12.2. Podpora MOM pri vplivanju društev na oblikovanje politike invalidskega varstva
- 12.3. Zagotavljanje obveščanja o političnih temah
- 12.4. Posredovanje informacij o volitvah in omogočiti svobodno oddajo volilnega glasu

12.1. VKLJUČITEV DRUŠTEV V PROCESSE OBLIKOVANJA POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA S STRANI MOM

Invalidi imajo ponovno svojega zastopnika v Mestnem svetu MO Maribor, invalidi so vključeni tudi v odbore Mestnega sveta in v organe mestnih četrti. Člani društev dajejo pobude tudi neposredno pristojnim uradnikom. Invalidi so v letu 2021 na ta način sodelovali v velikem številu in podali 4 pobude. Preko Sveta invalidov se predstavniki društev, ki so vanj vključeni, vključujejo tudi v oblikovanje politike invalidskega varstva.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2021 sodelovali v delovni skupini Zavoda MOVIT za področje socialnega vključevanja ranljivih skupin in pripravi priročnika [Priporočila za prijavitelje in izvajalce projektov s področja vključevanja in raznolikosti](#).

Prav tako sodelujejo v več delovnih skupinah Univerze v Mariboru, kjer si prizadevajo za vzpostavitev bolj vključujočega in enakopravnega študija za študente invalide:

- delovna skupina za pripravo akcijskega načrta za enake možnosti na UM
- delovna skupina za ocenitev in izboljšanje inkluzije študentov s posebnimi potrebami v študijski proces na članicah UM
- Pedagoška mreža UM
- Študentsko središče UM

12.2. PODPORA MOM PRI VPLIVANJU DRUŠTEV NA OBLIKOVANJE POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA

Invalidi nimajo neposrednega vpliva na oblikovanje politike invalidskega varstva. Pomemben organ, ki invalidom omogoča vplivanje na oblikovanje politike, je v Mariboru Svet invalidov MO Maribor, saj lahko vključeni predstavniki invalidov dajejo pobude, izražajo mnenja in hitreje in bolj učinkovito rešujejo nastale težave. MO Maribor podpira delovanje Sveta invalidov, v letu 2021 je MOM za

delovanje Sveta invalidov zagotovila 10.200 EUR. Preko Sveta invalidov so občinske službe obveščale invalide o aktualnem dogajanju (posvet o izvajanju razpisov v MOM in drugo), pomembna problematika invalidov se obravnava na sejah Sveta invalidov, skupaj z vodstvom MOM pa se skušajo čim hitreje najti rešitve. Pomembno podporo in ažurno obveščanje imajo invalidi tudi v Mestnem svetu, saj je član Mestnega sveta tudi podpredsednik Društva paraplegikov Podravja Alfred Lasetzky.

12.3. ZAGOTAVLJANJE OBVEŠČANJA O POLITIČNIH TEMAH

Invalidi so o dogajanju na lokalni politični sceni dobro obveščeni. Za redno informiranje invalidov o obravnavanih gradivih prek spletne pošte redno skrbi Služba za delovanje Mestnega sveta MO Maribor. Vsa gradiva, vabila in zapisniki sej so javno dostopni na [uradni spletni strani MO Maribor](#). V Svetu invalidov in med strokovnimi službami MOM poteka izmenjava informacij o aktualnih tematici, ki zadeva tudi invalide.

Predstavniki invalidskih in humanitarnih društev sodelujejo tudi v oblikovanju politike na državni ravni, s članstvom v Svetu invalidov Slovenije, v Svetu FIHO, kot člani raznih komisij ali preko predstavnikov zvez društev.

12.4. POSREDOVANJE INFORMACIJ O VOLITVAH IN OMOGOČANJE SVOBODNE ODDAJE VOLILNEGA GLASU

V letu 2021 ni bilo volitev. Pri vsakih volitvah pa se javno objavijo vse informacije o volitvah, tako glede možnosti volitev kot informacije o dostopnih voliščih. Omogočeno je tudi glasovanje na volišču, opremljenim z glasovalno napravo. Vsa volišča v Mestni občini Maribor so dostopna invalidom.

13. OBČINSKI AKTI

Z akcijskim načrtom smo si zadali naslednje naloge:

- 13.1. Posnetek dejanskega stanja izdanih zakonov in pravilnikov v uporabi
- 13.2. Pobude za sprejemanje in izvajanje občinskih aktov
- 13.3. Podpora MOM pri vplivanju na ustrezno urejanje zakonov in aktov na nacionalni ravni
- 13.4. Dostopnost občinskih aktov v pripravi

13.1. POSNETEK DEJANSKEGA STANJA IZDANIH ZAKONOV IN PRAVILNIKOV V UPORABI

Člani delovne skupine Sveta invalidov za področje zakonodaje in ostalih skupin Sveta invalidov so mnenja, da občinski akti, zahvaljujoč dobremu sodelovanju z invalidi v preteklih letih, večinoma ustrezno urejajo invalidska vprašanja in se dobro izvajajo. Po potrebi pa Svet invalidov poda pobudo za spremembo posameznega akta. Občinske službe z invalidi dobro sodelujejo in so tudi pobude Sveta invalidov pozitivno sprejete.

13.2. POBUDE ZA SPREJEMANJE IN IZVAJANJE OBČINSKIH AKTOV

V letu 2021 je Svet invalidov podal na JMSS pobudo za spremembo točkovanja na podlagi invalidnosti pri kandidiranju na razpis za neprofitna stanovanja ter podali predloge za ureditev invalidom prilagojenih stanovanj za mlade invalide.

13.3. PODPORA MOM PRI VPLIVANJU NA USTREZNO UREJANJE ZAKONOV IN AKTOV NA NACIONALNI RAVNI

MOM sofinancira programe invalidskih društev in tako posredno podpira prizadevanje invalidov za izboljšanje enakih možnosti. MOM financira delovanje Sveta invalidov MOM, ki je posvetovalno telo župana in spodbuja aktivno vlogo invalidov pri kreiranju invalidske politike. Svet invalidov MOM v sodelovanju z invalidi tudi daje pobude ministrstvu in javnim ustanovam za spremembo zakonskih aktov na državni ravni. V pobudah za spremembe pomembnih aktov pa se pobudi priloži pisna podpora župana v imenu MOM.

13.4. DOSTOPNOST OBČINSKIH AKTOV V PRIPRAVI

Občinski akti v pripravi so dostopni javnosti kot gradivo sej Mestnega sveta. Služba za delovanje Mestnega sveta MOM skrbi za redno informiranje invalidov o obravnavanih gradivih prek spletne pošte. Gradiva so objavljena na [spletni strani MOM/gradiva](#) 7 dni pred obravnavo na seji. MOM zaposluje tudi administrativno-tehnično pomoč, ki deluje tudi v informacijski pisarni za invalide.

14. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA

Z akcijskim načrtom smo si zadali naslednje cilje:

- 14.1. Brezplačna uporaba prostorov MOM
- 14.2. Sofinanciranje programov in projektov invalidskega varstva
- 14.3. Sofinanciranje programov športa invalidov
- 14.4. Sofinanciranje zaposlitev invalidov v programih javnih del
- 14.5. Vsebinska in finančna podpora osveščanju javnosti
- 14.6. Finančna in vsebinska podpora Svetu invalidov

14.1. BREZPLAČNA UPORABA OBČINSKIH PROSTOROV

Mestna občina Maribor nudi invalidom svoje prostore v brezplačno uporabo za seje, predavanja in ostale prireditve, ki jih organizira Svet invalidov MOM ali invalidska društva. Tudi organizacije in zavodi v večinski občinski lasti po potrebi zagotovijo brezplačno uporabo svojih prostorov. Mestna občina Maribor pa oddaja invalidskim društvom v brezplačen najem celotno stavbo Doma invalidskih društev Maribor, v katerem je svoje prostore našlo 10 društev. Na ta način podpira njihova prizadevanja za izboljšanje enakih možnosti za invalide v MOM.

14.2. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV IN PROJEKTOV INVALIDSKEGA VARSTVA

SOFINANCIRANJE PROGRAMOV IN PROJEKTOV INVALIDSKIH DRUŠTEV

Sofinanciranje programov invalidskih društev ter drugih organizacij, ki izvajajo programe za invalide, je bilo izvedeno na osnovi dveh javnih razpisov v letu 2021 in sicer »programi za krepitev zdravja« in »socialnovarstveni programi«.

Socialno varstvo

Temeljna izhodišča politike socialnega varstva lokalne skupnosti in zastavljenega finančnega načrta, na področju socialnega varstva v letu 2021 so enaka, kot v predhodnih letih. Sledijo osnovnim ciljem, da se v mestu zagotovijo take razmere in pogoji, ki bodo posameznikom v povezavi z drugimi osebami v družinskem, delovnem in bivalnem okolju omogočali dosegati raven kakovosti življenja, ki bo primerljiva z drugimi v okolju in bo ustrezala merilom človeškega dostojanstva s predpostavko, da je za socialno varnost in svojo blaginjo ter blaginjo družine najprej odgovoren vsak sam. Cilju se bomo približali, ko bomo s programi, projekti in celotnim upravnim delovanjem zagotovili vključenost vseh skupin prebivalstva in posameznikov, ki to potrebujejo, tudi invalidov.

Zakonsko opredeljeni programi:

Družinski pomočnik je oseba, ki invalidni osebi daje pomoč in ima pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek največ v višini minimalne plače. Pravico do izbire družinskega pomočnika so upravičenci na podlagi Zakona o socialnem varstvu uveljavljali pri Centru za socialno delo, ki je vodil postopek in odloči o izbiri določene osebe za družinskega pomočnika na podlagi mnenja komisije (imenuje minister, pristojen za socialno varstvo) ter vodi nadzor nad izvajanjem pravice do družinskega pomočnika. V letu 2021 je bilo konec leta vključenih 24 družinskih pomočnikov. Naloga se kot pristojnost lokalne skupnosti konča konec leta 2021; v celoti jo prevzema Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Pomoč družini na domu je socialno varstvena pravica do storitve, namenjene starim, bolnim in invalidnim osebam, ki lahko s pomočjo vamo in dostojno živijo v svojem domačem okolju, tako da se odloži potreba po institucionalnem varstvu. Način financiranja storitve pomoč na domu določa Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev, oprostitve plačil pa Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačevanju socialno varstvenih storitev.

V Mariboru od leta 2001 deluje Javni zavod Center za pomoč na domu Maribor. Ta socialno varstveni zavod, katerega ustanoviteljica je Mestna občina Maribor, v okviru svoje dejavnosti izvaja storitev pomoč na domu kot javno službo, EU projekte (delovna terapija, fizioterapija) in Družabništvo in spremstvo za starejše, bolne in invalidne osebe ter socialni servis. Vključenih je bilo okoli 500 občanov povprečno na mesec.

Finančno najobsežnejša socialnovarstvena pravica v občinskem programu je institucionalno varstvo. Realizacija znaša okoli polovice celotnega področja proračunske porabe – socialno varstvo. Pravica je opredeljena v Zakonu o socialnem varstvu, Pravilniku o standardih in normativih za opravljanje socialnovarstvenih storitev, Pravilniku o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev in Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev in je namenjena starejšim od 65 let in mlajšim invalidnim osebam, ki so se zaradi zdravstvenih, socialnih ali drugih razlogov odločili, da se preselijo v institucijo, stanovanjsko skupino ali drugo družino, ki uporabnikom nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcijo doma ali lastne družine. Institucionalno varstvo obsega osnovno oskrbo, socialno oskrbo in zdravstveno varstvo v skladu z veljavno zakonodajo.

Do plačila oz. doplačila oskrbnih stroškov je bilo v letu 2021 upravičenih 458 oseb mesečno v 34 splošnih socialnih zavodih, kombiniranih zavodih, posebnih socialnih zavodih in stanovanjskih skupinah v okviru javne službe v Polžu, Zvezi Sonček, v Medobčinskem društvu Sožitje in izven mreže javne službe v skladu z zakonsko možnostjo systemskega reševanja institucionalnega varstva na osnovi pogodb, v sodelovanju s Centrom za socialno delo Maribor, v Ozari in v Zavodu Franko.

Občinski programi:

Kot ostale ranljive skupine se invalidi vključujejo v občinske socialnovarstvene programe: Javna kuhinja, Zavetišče za brezdomce, Materinski dom, Varna hiša, Center za preprečevanje odvisnosti, ZRNO, TOTI DCA, ter denarne socialne pomoči in občinske socialnovarstvene subvencije – letovanja otrok, Karitas in Rdeči križ.

S samostojnimi pogodbami smo dodatno še sofinancirali prevoze invalidnih oseb društvu Sonček – mariborsko društvo za cerebralno paralizo, Društvu paraplegikov Podravja, MD Sožitje in Društvu študentov invalidov.

V izboljšanje enakih možnosti za starejše od 65 let se je aktivno vključil tudi Svet za pomoč in svetovanje starejšim, ki je v letu 2021 za pomoč starejšim aktiviral brezplačno številko, preko katere prostovoljci svetujejo in dajejo informacije z vseh področij, aktualnih za starejše. Tako je bilo v letu 2021 največ vprašanj s področja ureditve brezplačnega prevoza, problemi prevozov za gibalno ovirane in problemi družabništva, pomoči na domu ter pokojninske zakonodaje. Program sofinancira Mestna občina Maribor, svetovanje in informiranje pa opravljajo prostovoljci iz Sveta za starejše in tudi 3 zunanje svetovalke z izkušnjami na tem področju.

14.3. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV ŠPORTA INVALIDOV

Posebno pomembna podpora MOM invalidom je sofinanciranje programov športa. Šport je namreč za invalide skupaj s socialnim vključevanjem najpomembnejše področje delovanja. S pomočjo

športa invalidi ohranjajo psihofizično stanje ali izboljšujejo zdravje in kondicijo. Prav tako pa je ukvarjanje s športom priložnost za vzdrževanje socialnih stikov in za družabništvo. (gl. tudi tč. 10.4.)

14.4. SOFINANCIRANJE ZAPOSILITEV INVALIDOV V PROGRAMU JAVNIH DEL

Tudi programe javnih del na področju socialnega varstva so izvajala invalidska društva ali so bili namenjeni populaciji invalidov in jih je v sofinanciranje in naročništvo v letu 2021 prevzela Mestna občina Maribor.

14.5. VSEBINSKA IN FINANČNA PODPORA OZAVEŠČANJU JAVNOSTI

Svet invalidov in mariborska invalidska društva so zelo aktivna v ozaveščanju javnosti. MOM podpira ozaveščanje javnosti s sofinanciranjem programov invalidskih in humanitarnih organizacij. MOM finančno podpira tudi programe in skupne akcije ozaveščanja v organizaciji Sveta invalidov, ki potekajo v sodelovanju z invalidskimi organizacijami. Podporo nudi tudi občinska služba za stike z javnostjo in tajništvo Sveta invalidov MOM. V letu 2021 je Svet invalidov na tem področju realiziral naslednje skupne aktivnosti:

- Sodelovanje z ozaveščanjem na Art kampu v okviru festivala Lent
- 10 društev je sodelovalo v ozaveščanju na Dnevu mobilnosti invalidov v okviru Evropskega tedna mobilnosti
- Izdaja 12. številke glasila Svet invalidov
- Izjava za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov, 3. decembru

V letu 2021 je bil na področju osveščanja javnosti še prav posebej aktiven Svet za starejše, ki je bil ustanovljen v letu 2020. Predstavniki medijev so redno poročali o vseh aktivnostih naših srečanj in prireditvev v svojih dnevno informativnih rubrikah in v časopisih.

14.6. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA DELOVANJU SVETA INVALIDOV

Mestna občina Maribor je v letu 2021 za delovanje Sveta invalidov namenila 10.200 €. S strani MOM je posebej financirana še administrativno-tehnična pomoč Sveta invalidov, ki hkrati deluje v informacijski pisarni za invalide. Večina projektov za realizacijo Akcijskega načrta je financiranih preko služb in uradov MOM, ki te projekte izvajajo. Iz sredstev za delovanje Sveta invalidov se financirajo skupne prireditve (športne igre invalidov, kulturni večer invalidov), akcije ozaveščanja (časopis Svet invalidov, dan mobilnosti invalidov), razne promocijske dejavnosti in tolmač slovenskega znakovnega jezika, ki se zagotovi ob prisotnosti gluhih uporabnikov na seja Sveta in na dogodkih v organizaciji Sveta invalidov ali MO Maribor.

15. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA

V Društvu študentov invalidov so se v letu 2021 izvajali projekt [Prava smer](#) v katerem so nastale smernice in priporočila o pripravi dostopnih elektronskih gradiv, dostopnem preverjanju znanja na daljavo ter dostopnem izvajanju predavanj na daljavo. V sklopu projekta so izvedli več izobraževanj za zaposlene v visokem šolstvu.

Prav tako so izvedli številna predavanja in delavnice za zaposlene na Univerzi v Mariboru, Univerzi v Ljubljani ter na samostojnih visokošolskih zavodih.

Na javnem razpisu MOM za sofinanciranje programov socialno humanitarnih društev in organizacij v Mestni občini Maribor so od Mestne občine Maribor za leto 2021 prejeli finančna sredstva za izvajanje programa Služba za pomoč v višini 1.600 € in za izvajanje programa Prilagojeni prevozi za študente invalide v višini 7.660 €.

16. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV

V Akcijskem načrtu smo si zadali naloge:

16.1. Oblikovanje sistema spremljanja učinkov izvedenih ukrepov

16.2. Periodično spremljanje sprejetih učinkov

16.1. OBLIKOVANJE SISTEMA SPREMLJANJA UČINKOV IZVEDENIH UKREPOV

Učinkovito izvajanje Akcijskega načrta za izboljšanje možnosti invalidov v MOM je za invalide izredno pomembno. Tega se dobro zavedamo tako na MOM kot v Svetu invalidov. Svet invalidov ima pomembno nalogo skrbeti za izvajanje akcijskega načrta, prav tako pa za spremljanje in ugotavljanje učinkov sprejetih ukrepov. Svet invalidov in tudi skupine Sveta invalidov svoje delo opravljajo na sejah, o čemer se vodijo zapisniki. Zapisniki in gradiva so poslani vsem članom, objavljeni pa so tudi na spletni strani MOM/invalidi. Člani Sveta na vsaki seji preverjajo realizacijo sklepov prejšnjih sej. O realizaciji Akcijskega načrta se do 31.1. pripravi poročilo za preteklo leto, ki ga potrdi Mestni svet, pošlje se projektному svetu ZDIS in v vednost vsem članom Sveta in strokovnim sodelavcem in simpatizerjem. Objavljen je tudi na spletni strani MOM/invalidi. O izvedenih ukrepih je javnost obveščena tudi v medijih.

16.2. PERIODIČNO SPREMLJANJE SPREJETIH UČINKOV

Svet invalidov na sejah sprejema sklepe in spremlja njihovo realizacijo ter učinke izvedenih ukrepov, jih primerno ovrednoti in po potrebi spremeni ali doda nove ukrepe. Pri tem aktivno sodelujejo invalidska društva, strokovne službe in institucije MOM. Pomemben pokazatelj učinkovitosti izvedenih ukrepov je tudi odziv občanov, ki vse pogosteje želijo sodelovati in nam posredujejo svoje predloge in mnenja.

Periodično se s pomočjo pr službe MOM spremlja in evidentira tudi pojavnost v medijih. Povezave na prispevke v medijih se običajno vključi v poročila o dogodkih.

V društvu distrofikov Slovenije ocenjujejo, da z vidika ocene učinkov izvedenih posebnih socialnih programov v letu 2021 lahko kljub epidemiji novega koronavirusa in vseh njegovih posledic ugotavljajo, da se je njih večina odvijala po potrebah in v zadovoljstvo distrofikov. Vse v okviru zmožnosti in finančnih sredstev.

17. MEDNARODNO SODELOVANJE

V Društvu CANIS-SLO jim je tudi v letu 2021 uspelo aktivno sodelovati z 28 evropskimi državami - pri evropski standardizaciji na področju psov pomočnikov. Vse letošnje konference in delovni sestanki komisij so potekali virtualno preko ZOOM. Slovenija se s svojima resornima ministrstvom – MDSSZ, MZ in Zavodom za zdravstveno zavarovanje, še vedno ne vključuje v tako pomemben projekt za invalide, kot je prav evropska standardizacija za pse pomočnike. SLO-CANIS se preko Slovenskega inštituta za standardizacijo SIST (preko katerega je Slovenija aktivno vključena v oblikovanje evropskega standarda CEN TC 452 – Psi pomočniki) redno udeležuje vseh konferenc, dva člana sta tudi eksperta v sedaj sedmih delovnih skupinah CEN TC 452. Pripravili so tudi izvedbeni EU standard za Terapevtske pse kot inovativen doprinos na področju kinologije. Zelo po-

drobno spremljajo tudi nov Evropski dokument UNI 11790:2020, ki je povezan s pripravo »Standard on the Dog Educator and Dog Behaviour Expert«, ki so ga vložili Italijani. Še enkrat več so dokazali, da znajo sodelovati s sorodnimi organizacijami tako v svetu kot tudi doma.

Predstavniki društva Sonček Maribor so se tudi v letu 2021 redno udeleževali konferenc združenja EASPD (Evropsko združenje izvajalcev storitev za ljudi z invalidnostjo), skupaj z Zvezo Sonček.

III. SKLEPNE MISLI

MNENJA INVALIDSKIH DRUŠTEV O URESNIČEVANJU AKCIJSKEGA NAČRTA

DRUŠTVO PARAPLEGIKOV PODRAVJA

»V Mestni občini Maribor ugotavljamo, da je priključitev občine k projektu »Občina po meri invalidov« zelo pospešila izboljšanje enakih možnosti za vse. S posameznimi projekti, z akcijami osveščanja, s prostovoljnim delom in potrpežljivostjo smo skupaj izboljšali veliko stvari. Čeprav še vedno ostajajo mnoge ovire, ki jih je potrebno premostiti, pa nas razveseljuje dejstvo, da se tudi meščani vse bolj zavedajo, da smo skupnost ljudi, ki imamo vsak svoje potrebe. In uresničevali jih bomo z medsebojno strpnostjo in spoštovanjem.«

Menimo, da je ustanovitev delovnih skupin, ki pokrivajo različna področja akcijskega načrta, pomembna pridobitev za uresničevanje že zadanih ciljev in iskanje novih možnosti za izboljšanje položaja invalidov. V društvu si prizadevamo, da bi naši strokovni sodelavci, kot tudi člani, še naprej aktivno sodelovali pri različnih pobudah, akcijah in aktivnostih, ki se izvajajo v okviru Sveta invalidov Mestne občine Maribor. Izpolnjuje se tudi konkreten namen ustanovitve Sveta invalidov. Izboljšal naj bi se pretok informacij in idej med mestnimi službami in invalidskimi organizacijami. Vsebina in oblika sodelovanja nedvomno deluje, kar dokazujejo tudi številne urejene izboljšave v mestu. V mestni občini se odpravlja številne arhitektonske ovire; urejevanje pločnikov, vgrajujejo se potrebne klančine, večja se število parkirnih prostorov za gibalno ovirane osebe itd. Za red in preprečevanje zlorab na teh mestih pa gre tudi pohvala mestni redarski službi.

Lahko smo zadovoljni z doseženo letno realizacijo programov, ki so bili dobro načrtani. Ugotavljamo lahko, da so nujno potrebni za nenehno približevanje vključenosti v družbeno skupnost naših članic in članov.

Predsednik društva:
Boris Klep

DRUŠTVO DISTROFIKOV SLOVENIJE, ŠTAJERSKO-PREKMURSKO POVERJENIŠTVO

Predstavniki društva sodelujejo neposredno ali v sodelovanju z drugimi invalidskimi organizacijami v različnih delovnih ali posvetovalnih skupinah, odborih in iniciativah, kakor narekuje načelo „nič o invalidih brez invalidov“. Žal pri tem včasih ugotavljamo, da je sodelovanje invalidov zagotovljeno zgolj na formalni ravni v smislu njihove prisotnosti na sestankih, v vsebinskem smislu pa njihove pobude in predlogi niso ustrezno upoštevani. Čeprav je položaj invalidov danes bistveno boljši, kot je bil pred desetletji, pa naše delo še zdaleč ni končano.

Dejan Šamperl
koordinatorski
štajersko-prekmurskega poverjenišтва

SONČEK – MARIBORSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO

V društvu smo zelo zadovoljni, da so bili sprejeti nekateri zelo pomembni in napredni zakoni kot je Zakon o osebni asistenci, Zakon o socialnem vključevanju in Zakon o zgodnji obravnavi predšolskih otrok. Tako se življenje ljudi z oviranostmi bistveno izboljšuje v skladu z Mednarodno konvencijo o pravicah ljudi z invalidnostjo sprejeto v Združenih narodih leta 2006.

Še naprej pa si kot društvo Sonček, vključeno v Zvezo Sonček, prizadevamo za izboljšanje položaja gibalno oviranih ljudi na vseh področjih socialne varnosti kot tudi na drugih področjih, predvsem pa si želimo enakopraven položaj v družbi.

Predsednica Društva
Lidija Šestak Zorič

MEDOBČINSKO DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJN MARIBOR

Člani Medobčinskega društva civilnih invalidov vojn Maribor ocenjujemo projekt »Občina po meri invalidov« pozitivno, saj pripomore k enakopravni udeležbi invalidov na številnih dogodkih in aktivnostih v mestu oz. lokalni skupnosti, pa tudi k prepoznavnosti invalidskih organizacij.

Tudi v bodoče si želimo nadaljnjega sodelovanja z MOM kot nosilko aktivnosti preko Sveta invalidov, saj je to pot, ki pelje k zagotovitvi kvalitetnejšega življenja nas invalidov, kakor tudi drugih prebivalcev v lokalnem okolju.

predsednik MDCIV MB
Leon Pilinger

DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH PODRAVJA MARIBOR

V Društvu gluhih in naglušnih že od samega začetka aktivno sodelujemo v Svetu invalidov Mestne občine Maribor. Prav tako se gluhi in naglušni člani društva aktivno vključujejo v delovne skupine z namenom povezovanja in usklajevanja dela s področja invalidske problematike.

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor si želimo še naprej aktivnega sodelovanja z Mestno občino Maribor in invalidskimi društvi in drugimi javnimi institucijami v projektu »Občina po meri invalidov«, saj se zavedamo pomena osveščanja širše javnosti o življenju invalidov sluha v svetu tišine. Zahvaljujemo se vodstvu Mestne občine Maribor, ki s svojim delovanjem strokovnih služb občine podpira naša skupna prizadevanja za zagotavljanje boljših pogojev za vključevanje v življenje in družbo vseh prebivalcev in še posebej invalidov sluha.

Ernestina Savski
predsednica

DRUŠTVO DOM INVALIDSKIH DRUŠTEV MARIBOR

Aktivno sodelovanje z Mestno občino Maribor v projektu »Občina po meri invalidov« je za Društvo Dom invalidskih društev Maribor zelo pomembno, saj si želimo dobrega medsebojnega sodelovanja z vsemi invalidskimi in humanitarnimi organizacijami ter javnimi institucijami ter vodstvom in uradi Mestne občine Maribor. Veseli nas, da je naše delo prepoznavno tudi v širši javnosti. Zahvaljujemo se za podporo župana MOM in mestne uprave s katero skupaj zagotavljamo boljše pogoje za vključevanje v življenje in družbo vseh invalidov Maribora.

Milan Kotnik,
predsednik

MEDOBČINSKO DRUŠTVO DELOVNIH INVALIDOV MARIBOR

Smo društvo, katero je s svojimi predstavniki skupaj s Strokovno komisijo ZDIS aktivno sodelovalo pri pridobitvi listine Občina po meri invalidov in ustanovitvi SI MOM, kjer v sodelovanju z ostalimi invalidskimi društvi sprejemamo pobude in predstavljamo težave s katerimi se invalidi dnevno srečujemo.

Naš cilj je tudi naprej aktivno izvajanje posebnih socialnih programov, programov socialnega vključevanja in ohranjanja zdravja.

Predsednik MDDIM
Emerik Topler

DRUŠTVO SLO-CANIS

Leto 2021 nam bo še posebej ostalo v spominu kot leto solidarnosti. Leto, ko smo združili moči in pomagali ljudem v stiski. Leto, ko smo se postavili za skupnost in kako smo nevladne organizacije pomagale pri blaženju posledic krize.

Kljub uspehom, ki jih nizamo, pa se še vedno spopadamo s problemi, ki jih resorne institucije nikakor nočejo akceptirati. Od tega, da se še vedno srečujemo s prostorskimi problemi (za naše delovanje v Mariboru menda ni na voljo ustreznih prostorov), da plačujemo komercialno najemnino, ni systemskega financiranja na strani lokalnih ali nacionalnih institucij, do tega da pristojna ministrstva celo ignorirajo evropske standarde za pse pomočnike in vse dobronamerne apele s strani mednarodnih organizacij, naj zadeve vendarle uredijo tako, da bodo predvsem v podporo invalidom.

mag. Darinka Lečnik-Urbanc
predsednica

ZDRUŽENJE MULTIPLE SKLEROZE SLOVENJE, PODRUŽNICA MARIBOR

Združenje multiple skleroze Slovenije združuje invalidne osebe, obole za neozdravljivo boleznijo multipla skleroza. Mariborska podružnica je v letu 2021 štela 211 članov. Na novo se je vpisalo 5 članov, 3 člani pa so umrli. Skoraj tretjina jih uporablja invalidski voziček oz. so popolnoma negibljivi. Zaradi vedno bolj zgodnjega diagnosticiranja se članstvo v Združenju in v podružnici povečuje, saj je vseh obolelih v Sloveniji po mnenju stroke nad 3000. Zato Združenje preko podružnic izvaja posebne socialno zdravstvene programe, ki preprečujejo izoliranost težkih invalidov in ohranjajo, oziroma izboljšujejo kvaliteto vsakdanjega življenja.

Zato nas še posebej veseli, da Mestna občina Maribor sodeluje v projektu »Občina po meri invalidov« in da podpira delovanje invalidskih društev in da se izvajajo številni ukrepi za izboljšanje enakih možnosti za vse.

Slavica Jaušovec
članica Sveta invalidov MOM

SEZNAM PRILOG

Priloga 1: Glasilo Svet invalidov, 12. številka

Priloga 2: Poročilo ob Dnevu mobilnosti invalidov 2021

Priloga 3: Sporočilo za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov 2021

Priloga 4: Ocena dostopnosti AP Maribor

Priloga 5: Projekti URI Soča

Priloga 6: Poročilo o športnih igrah invalidov 2021

Priloga 7: Poročilo o športno-rekreativnem srečanju invalidov Maribora 2021

Letnik 11 Številka 1 November 2021

Svet invalidov

revija invalidskih društev Mestne občine Maribor

Glasiło Sveta invalidov Mestne občine Maribor

Izdajatelj: Svet invalidov MOM
Spletna stran: www.maribor.si

Naslov:
Svet invalidov Mestne občine Maribor
Mestna občina Maribor, Ul. Heroja Staneta 1
2000 Maribor

Telefon: 02/2201-202

e-naslov: invalidi@maribor.si

Lektoriranje: DigitPEN d.o.o.

Uredniški odbor:
Slavica Jaušovec, Milan Kotnik

Posamezni avtorji prispevkov in fotografij
so objavljeni na straneh društev, ki v glasilu
predstavljajo svoje poslanstvo in aktivnosti.

Tisk: Dravski tisk d.o.o.
Oblikovanje: Jure Mlakar s.p.

Naklada: 1.100 izvodov

Obvestilo!

Informacijska pisarna za invalide posluje v
prostorih Mestne občine Maribor,
Ulica heroja Staneta 1, soba 216, 2. nadstropje.

Za osebe na invalidskih vozičkih in druge
gibalno ovirane osebe je dostop urejen z
dvigalom,
vhod z dvoriščne strani občinske stavbe.

Svoja vprašanja lahko pošljete tudi na e-naslov
invalidi@maribor.si
ali nas pokličete na tel. številko
02/2201 202.

Uradne ure: od pon. do pet. od 10.00 - 12.00.

INFORMACIJSKA PISARNA ZA INVALIDE,
Mestna občina Maribor,
Ul. Heroja Staneta 1, 2000 Maribor

Telefon: 02/2201 202

e-naslov: invalidi@maribor.si

Uradne ure:
od ponedeljka do petka med 10. in 12. uro
Invalidom nudimo:

1	Naslovnica
2	Kolofon, kazalo, informacije o informacijski pisarni za invalide
3	Uvodnik župana Uvodnik gl. urednika in predsednika Sveta invalidov MOM Milana Kotnika
4	Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
5	Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
6	Društvo diabetikov Maribor
7	Društvo Dom invalidskih društev Maribor
8	Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Maribor Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
9	Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
10	Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
11	Društvo ledvičnih bolnikov Lilija Maribor
12	Društvo študentov invalidov Slovenije
13	Društvo študentov invalidov Slovenije
14	Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor
15	Medobčinsko društvo Sožitje Maribor
16	Medobčinsko društvo Sožitje Maribor
17	SONČEK - mariborsko društvo za cerebralno paralizo
18	SONČEK - mariborsko društvo za cerebralno paralizo
19	Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Maribor
20	Zadnja stran

- » osnovne informacije za urejanje osebnih dokumentov in drugih osebnih opravkov na Upravni enoti Maribor in Mestni občini Maribor;
- » informacije o lokacijah in delovanju invalidskih društev v Mariboru;
- » pomoč pri reševanju problemov, napotitve na ustrezne institucije, posredovanje kontaktov in informiranje o strokovnih službah MOM.

sekretarka: Ana Mandl,
Kontakt med uradnimi urami:
od pon. do pet.
od 10.00 - 12.00

Telefon:
02/22 01 202,
e-naslov:
ana.mandl@maribor.si

SVET INVALIDOV MOM,

Spoštovane bralke in bralci!

Pred vami je že 12. številka glasila Svet invalidov. Mineva torej 12 let, odkar je Maribor vključen v projekt Občina po meri invalidov. S skupnimi močmi nam je tudi letos uspelo izvesti številne aktivnosti, s katerimi si prizadevamo za izboljšanje enakih možnosti za invalide v naši občini, predvsem pri zagotavljanju njihovega enakopravnega vključevanja v življenje in delo v družbi.

Odpravili smo številne arhitektonske ovire in naredili klančine, uresničili smo kar nekaj pobud posameznikov in društev. Pravkar se uresničuje pobuda za vgradnjo dvigala v hramu kulture, Narodnem domu Maribor. Ob želji, da bi mesto Maribor nekoč postalo dostopno vsem, brez arhitektonskih ovir vse od Drave do Mestnega parka, ostaja zavedanje, da je pred nami še precej dela. Ponosen sem na vse opravljeno do sedaj in verjamem, da smo kot družba nedvomno lahko kos vsem izzivom, če bomo kot posamezniki le premgli dovolj zavedanja, da se pot vsake spremembe začne pri nas samih.

Želim si, da bi se na vsakodnevni ravni odzivali na svet okoli sebe in potrebe soljudi. Sočutje in razumevanje ne staneta nič, imata pa neprecenljivo vrednost.

Svet invalidov je s stalnimi spodbudami za odpravo neenakosti in pomanjkljivosti ter z aktivnostmi na tem področju znatno prispeval k temu, da je naše mesto za invalide prijaznejše. Ponosen sem na dosedanje konstruktivno sodelovanje. Želim si, da bi tudi v prihodnje ohranili obilo volje do povezovanja.

Še naprej bi radi s ponosom nosili naziv Občina po meri invalidov, zato sem prepričan, da bosta mestna uprava Mestne občine Maribor in Svet invalidov MOM tudi v prihodnje skupaj uspešno premagovala dane izzive.

Do prihodnjic vam želim predvsem zdravja. Prijetno branje!

Saša Arsenovič,
župan MO Maribor

Spoštovani,

Letos v Mariboru že dvanajsto leto sodelujemo v vseslovenskem projektu Občina po meri invalidov. Skupaj izvajamo številne dejavnosti in aktivnosti, s katerimi pomagamo zagotavljati boljše pogoje za enakopravnost vključevanje invalidov v življenje in delo v družbi v našem prelepem Mariboru. Vsi skupaj smo lahko ponosni, da dobro in predvsem prostovoljno opravljamo svoje poslanstvo, ki je prepoznano in cenjeno v lokalni skupnosti, pa tudi širše v Sloveniji.

Skupne aktivnosti, ki smo jih izvedli letos: športne igre invalidov, predstavitev invalidskih društev na Art Kampu v sklopu Korenine srca na Festivalu Lent, dan mobilnosti invalidov ter informiranje širše javnosti o našem delu in delu invalidskih društev, kulturni večer invalidov, posvet o dostopnosti zdravstvenih storitev v Mariboru, podajanje pobud in predlogov na področju zakonodaje, ki se dotika reševanja problematike invalidov, ter številnih pobud za odpravljanje arhitektonskih in komunikacijskih ovir v mestu. Še bi lahko naštevali številne druge aktivnosti invalidskih in humanitarnih društev, v kate-

rih si vsi skupaj, vsak po svojih najboljših močeh, prizadevamo za boljše pogoje in za enakopravnost vključevanje invalidov v družbo.

Želim vam, da s svojimi pobudami, predlogi in predvsem sodelovanjem še naprej uspešno uresničujemo poslanstvo, začrtano v Akcijskem načrtu za izboljšanje enakih možnosti za invalide.

Iskrena hvala vsem članom sveta invalidov, članom delovnih skupin ter vodstvu in sodelavcem v strokovnih službah Mestne občine Maribor ter drugim sodelujočim za dosedanje dobro in uspešno opravljeno delo. Hvala tudi medijem, ki so s poziti-

vnim poročanjem pripomogli, da je informacija o naših skupnih aktivnostih in dejavnostih dosegla širšo javnost.

Milan Kotnik

predsednik Sveta invalidov
Mestne občine Maribor

predsednik Društva Dom invalidskih
organizacij Maribor

strokovni delavec-sekretar v Društvu
gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Foto 1: Milan Kotnik, predsednik SIMOM
Avtor fotografij: arhiv društva

DRUŠTVO BOLNIKOV PO MOŽGANSKI KAPI PODRAVJA MARIBOR

OBISK V IDILI

Avtorica: Darinka Peršin

Foto: arhiv DBMKP Maribor

Naša dolgoletna članica Marija Habulin šteje že več kot častitljivih devet križev, kljub temu da ji nikoli prav nihče ne bi prisodil njenih let. Zadnje mesece biva v domu starostnikov v Idili. Ker je bila aktivna članica v dramski skupini Fuksija - za kar smo ji zelo hvaležni - smo dobro vedeli, kako in s čim jo bomo najbolj razveselili.

Še na veliko skupnih trenutkov, Marija!

pecivo in pijačo. Marija je bila tako presenečena in vesela, da ji je preprosto zastal dih. Ko pa sva se še z Majdo preoblekli in zaigrali skeč, so se njene oči iskriale in dlani nežno ploskale. Vsa srečna je izrekla besede: »Česa takega kot jaz ni v domu še nihče doživel. Hvala, hvala vam! Tega ne bom nikoli pozabila!«

Fizioterapevtka Špela me je prosila, da bi Miran zaigral nekaj melodij tudi njihovim varovancem, ki so bili zbrani pred domom. Z veseljem sva pristopila k njim, raztegnil je meh in njihova usta v smeh. Najbolj pogumni smo tudi zaplesali. Posnetek si lahko ogledate na Facebook strani doma starejših.

Marija v družbi članov dramske skupine Fuksija

Devetega avgusta je zlato sonce obsijalo griče, mimo katerih smo se v manjši skupini peljali proti Jurovskemu Dolu. Obisk je bil nenapovedan, zato je Marija z zadovoljstvom izpustila skupinsko telovadbo. Odpeljali smo jo tja, kjer je bila vedno najraje - v naravo pod brajde. Miran je veselo zaigral na harmoniko, Majda pa je razdelila

je meh in njihova usta v smeh. Najbolj pogumni smo tudi zaplesali. Posnetek si lahko ogledate na Facebook strani doma starejših.

Njihove roke so nam mahale v slovo z željo, da se čim prej vrnemo. Polni radosti smo se odpeljali proti domu, kajti njihova sreča se je nevede prikrdla v naša srca!

DAN MOBILNOSTI INVALIDOV

Avtorica: Metka Oset

Foto: arhiv DBMKP Maribor

V tednu mobilnosti se je na dan mobilnosti invalidov tudi letos zbrala ekipa članov, sicer nekoliko okrnjena, a je vendarle zgledno predstavila delo DBMKP Maribor in Klub CVB Maribor.

Priprava stojnice za dan mobilnosti invalidov

Stojnice so bile postavljene na Glavnem trgu. Ob nam dodeljeno smo postavili dva panoja. Prvi predstavlja dejavnike tveganja za možgansko kap, drugi pa pomen prepoznavanja znakov možganske kapi in kako ukrepati. Stojnico smo opremili z zloženkami in drugo literaturo na to temo. Bolniki po možganski kapi se lahko pohvalimo tudi z dobrimi športnimi rezultati. Na ogled smo postavili pokale, ki jih redno osvajamo na športnih igrah invalidov. Tudi mojstrovine iz lesa našega kiparja Ivana Komela so našle primerno mesto, da so jih obiskovalci lahko občudovali. S tem smo želeli mimoidečim pokazati, da se tudi po možganski kapi lahko uspešno vključujemo v različne dejavnosti. Vsem zainteresiranim smo z veseljem predstavili svoje zgodbe in na kakšen način se spopadamo s posledicami možganske kapi.

Želeli bi si večji obisk na prireditvi, vendar nam ni bilo dolgočas, saj se člani dolgo nismo videli in smo si imeli veliko povedati.

Ekipa na dnevu mobilnosti invalidov

POMEN PRAVILNE IN URAVNOTEŽENE PREHRANE PRI BOLNIKIH PO MOŽGANSKI KAPI

Avtorica: doc. dr. Tadeja Hernja Rumpf, specialistka FRM, UKC Maribor

Foto: arhiv DBMKP Maribor

Pravilna in uravnotežena prehrana je eden ključnih dejavnikov našega zdravja. Nezdrav življenjski slog in nepravilen način prehranjevanja vplivata na pojavnosti različnih bolezni, predvsem možgansko-žilnih. Glavni prehranski problem bolnikov po možganski kapi (MK) je sarkopenija. To je sindrom progresivne generalizirane izgube skeletne mišične mase in moči, kar močno poveča tveganje za slabšo fizično zmogljivost, kakovost življenja in večjo smrtnost. Sarkopenija se razvije kot posledica premajhnega beljakovinskega vnosa in premajhne fizične aktivnosti. Pri bolnikih, ki so hospitalizirani zaradi MK, je po nekaterih ocenah kar petina podhranjenih že pred nastankom MK, pri večini se podhranjenost med hospitalizacijo še poveča.

Eden enostavnejših, neinvazivnih in zanesljivih načinov spremljanja telesne sestave in ugotavljanja sarkopenije je bioimpedančna analiza (BIA). Deluje na podlagi različnih prevodnosti posameznih tkiv. Iz dobljenih rezultatov lahko nato izračunamo skeletno mišično maso, katere nizka vrednost je ob zmanjšani mišični moči ali fizični zmogljivosti diagnostični kriterij za sarkopenijo.

Za osnovno prehransko presejanje se največkrat uporablja Nutritional Screening Risk 2002 (NRS 2002), ki upošteva bolnikovo starost, spremenjene prehranske potrebe glede na vrsto bolezni, prehranjenost in zmanjšan vnos hranil. Energijske potrebe se v akutni fazi po MK precej razlikujejo od tistih pri zdravem posamezniku, predvsem pa se pojavijo povečane potrebe po beljakovinah.

Izvajanje ocenjevanja prehranskega stanja z bioimpedanco

OSNOVNA PREHRANSKA PRIPOROČILA

Vzrok prehranskim težavam po MK je kombinacija zmanjšane vnosa hranil in povečanih energijskih potreb. Osnovno priporočilo za energijski vnos pri normalno prehranjenem bolniku po MK je > 25 kcal/kg TT/dan, pri prekomerno prehranjenih pa < 25 kcal/kg TT/dan. Glede na trenutno veljavna priporočila naj bi ogljikovi hidrati pokrili 50 % kaloričnega vnosa, 25 % beljakovine in 25 % maščobe. Pri beljakovinskem vnosu to znaša približno 1,5 g/kg TT/dan. Če z običajno prehrano ni možno zagotoviti primerne vnosa hranilnega vnosa, se priporoča uporaba prehranskih dodatkov, s katerimi se zagotovi zadosten kaloričen, predvsem pa povečan beljakovinski vnos. Številne raziskave so v zadnjih letih potrdile pomen povečanega vnosa beljakovin med fizično aktivnostjo, kamor spada tudi rehabilitacija po MK. Bolniki s povišanim vnosom beljakovin imajo pove-

čano izgradnjo mišične mase, hitrejšo rehabilitacijo in boljši izhod. Priporoča se vadba za moč, saj z njo preprečujemo izgubo mišične mase in izboljšujemo funkcionalnost. Posredni učinki vadbe so boljše ravnotežje, večja gibljivost, manj zdrsov in padcev, večja kostna gostota, čvrstost tetiv in boljša mobilnost.

NAŠI REZULTATI: POJAVNOST SARKOPENIJE PRI ČLANIH DRUŠTVA - BOLNIKIH PO MK

V Društvu bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor smo 15. julija 2021 v sodelovanju s specialistkama nevrologije UKC Maribor dr. Gordano Horvat Pinterič in dr. Katjo Karničnik ugotavljali pojavnost sarkopenije pri članih, ki so preboleli MK. Prehransko stanje smo ocenjevali s pomočjo bioimpedance. Vključili smo 32 preiskovancev. Glede na opravljene meritve nihče ni izpolnjeval kriterijev za diagnozo sarkopenije.

ZAKLJUČEK

Možganska kap je najpogostejši vzrok zmanjšane funkcionalne zmogljivosti oseb, prebolelih MK. Ob dobri in intenzivni rehabilitaciji bolnikov po MK in rednem izvajanju vadbe mišične moči skozi celo življenjsko obdobje ima velik pomen tudi prehranska obravnava. Svetuje se zadosten kaloričen in povečan beljakovinski vnos. Z izidi rezultatov članov društva smo bili zadovoljni, saj so plod naših rednih srečanj in vzpodbud k telesni vadbi, ki jo redno tudi organizirano izvajajo.

Strokovne sodelavke iz UKC Maribor, ki so sodelovale pri meritvah

ŠE VEDNO SO JUTRA, KI JIH POBOŽA PRVI ŽAREK SONCA

Avtorica: Metka Oset

Še vedno so jutra,
ki jih poboža prvi žarek sonca.

Živim!
Danes!

Še je vera, upanje v ljubezen.
Vdihnem ljubezen.

Ljubim!
Danes!

Še za jutri,
ki ga poboža prvi žarek sonca.

STOPIMO ŠE TRDNEJE SKUPAJ

Avtorji prispevka: Mirko Topolovec – predsednik, Lidija Salamon – sekretarka, Majda Navršnik – podpredsednica
Fotografije: arhiv društva

Druženje članov

Koronavirus, ki je v začetku leta 2020 predstavljal le grožnjo od daleč, je zelo posegel v naše vsakdanje življenje. V obdobju, v katerem živimo danes, se seveda odzivamo vsak po svoje in se relativno uspešno prilagajamo spremembam, ki od nas zahtevajo nov način življenja. Za nas, ki vodimo društvo, pa zahteva iskanje novih načinov, kako se približati vam, dragi člani, kako vam svetovati in pomagati. Stiske nekaterih so velike in verjemite, da niste sami, le poklicati nas morate. Nekateri izmed vas pa tega ne zmorejo, čeprav so pomoči potrebni. Društvo deluje, zato lahko vsi tisti, ki bi želeli pomoč, pokličete in se prijavite na razgovor vsako sredo od 9. do 11. ure, ko deluje odprti telefon za pomoč in svetovanje.

Na sestanku izvršnega odbora društva smo govorili, kako uresničiti program dela za leto 2021, kako doseči, da ostanemo še trdneje povezani, in kako pomagati pomoči potrebnim. Veliko skrbi bomo namenili pridobivanju novih članov, nastopom v javnosti, povezavi z drugimi občinami, v katerih živijo naši člani, in nudenju socialne pomoči tistim, ki so je potrebni. Iz različnih virov informacij pogosto zasledimo, da smo sladkorni bolniki ranljiva skupina, ki je bolj dovzetna za okužbo in ima lahko večje tveganje za razvoj večjih zapletov. Stroka nam svetuje, da bolniki skrbno vodimo svojo bolezen, skrbimo za uravnoteženo prehrano, se dovolj gibamo in si redno merimo krvni sladkor.

DRAGI ČLANI, OSPANITE ZDRAVI IN OSPANIMO ŠE TRDNEJE SKUPAJ, SAJ BOMO SAMO SKUPAJ LAŽJE PREMAGALI STISKE IN TEŽAVE.

Mirko Topolovec, predsednik

MERITVE SLADKORJA V KRVJI

Nedvomno so meritve vrednosti sladkorja najpomembnejše opravilo vsakega sladkornega bolnika. Z meritvami si uravnavamo ritem življenja in prehrano, včasih tudi grešimo, pa vendar pazimo na nizke vrednosti. Veliko je diabetikov tipa 2, ki si z rednimi vsakodnevnimi meritvami kakovostno uravnavajo sladkorno bolezen. In vendar, ali je mogoče, da sladkorni bolnik tipa 2, ki se zdravi s tabletami, za škatlico (50 testnih lističev) plača več kot 20 €? Torej še danes ni upravičen do brezplačnih lancet. Ali ni preventiva cenejša kot kurativa? Zakaj zdravstvu ni uspelo prepričati zavarovalnice, da naj sladkornim bolnikom tipa 2 pripade brezplačna škatlica lancet na mesec, se sprašujemo in se glede tega seveda borimo že vrsto let. Proizvajalci lancet s prodajo kujejo velike dobičke zavarovalnici, zavarovalnica

pa že leta to podpira in je gluha za zdravje sladkornih bolnikov tipa 2, ki se zdravijo s tabletami.

V Društvu diabetikov Maribor smo na temo meritev in sodobne tehnologije 1. junija 2021 pripravili delavnico in šolo zdravega življenja, ki jo je vodila profesorica zdravstvene vzgoje Danica Ostanek. Veseli smo bili njenega kakovostnega predavanja o inzulinski črpalki z zaprto zanko in predstavitve sistema samokontrole glukoze – sistema Libre. Kako veseli bi bili bolniki tipa 2, če bi bili upravičeni do brezplačnih čitalnikov in senzorjev. To je še zelo daleč, čeprav so nekateri zapisali, da boljša urejenost sladkorne bolezni posameznikov pomeni tudi nižje stroške zdravljenja zapletov, ki se pri sladkorni bolezni lahko pojavijo.

Mirko Topolovec, predsednik

Meritve sladkorja v krvi

ŠPORTNE IGRE INVALIDOV V MARIBORU 2021

Športne igre - rusko kegljanje

Tako kot vsa pretekla leta smo tudi letos tekmovali v različnih športnih panogah, le da so tokrat zaradi koronaukrepev športne igre potekale tri zaporedne dni, in sicer 22., 23. in 24. junija 2021. Tekmovanja se je udeležilo 180 tekmovalcev iz različnih društev. Vsi tekmovalci so prejeli spominske majice. Prvi dan so se naši člani pomerili v namiznem tenisu, kjer je Marija Šebjanič osvojila 3. mesto, in pikadu, drugi dan v steznem kegljanju, kjer je Toni Kotaršek osvojil 3. mesto, in tretji dan v ruskem kegljanju – 3. mesto je osvojil Jozo Karapetrič in ekipno 1. mesto Društvo diabetikov Maribor. Posamezniki so prejeli medalje, najboljše ekipe pa pokale. Kljub omejitvam in izpolnjevanju pogoja PCT so bile športne igre uspešno izvedene.

Čestitke zmagovalcem in vsem tekmovalcem.

Lidija Salamon, sekretarka

EDUKATIVNO ZDRAVSTVENO OKREVANJE V ZDRAVILIŠČU RADENCI

V mesecu juniju smo se odpravili v Zdravilišče Radenci, saj smo že dolgoletni uporabniki te destinacije, ki našim diabetikom v veliki meri zdravstveno odgovarja. Kljub vsem strogim ukrepom in navodilom NIJZ v času koronavirusa naši člani niso kolebali o odhodu v zdravilišče. Na lepo petkovo jutro je tja odpotovala velika skupina članov. Po namestitvah po sobah in toplem obroku smo začeli s predstavitvijo celotnega programa. Program je bil zelo pester in aktiven in vsak je našel nekaj zase. Zraven organiziranih predavanj smo imeli še aktivnosti, kot so: jutranja telovadba, telovadba v vodi, plavanje, pohodi, kopanje v CO2 kopeli, pitje mineralne vode in drugo. Mineralna voda se ponaša z visoko vsebnostjo rudnin, ki jih telo zlahka absorbira in s pridom izkoristi, saj izboljšuje prebavo, pitje trikrat dnevno pa pozitivno vpliva na razstrupljanje telesa, pomaga pri obolenju ledvic in sečnih poti ter boleznih presnove. Vsi uporabniki edukativnega zdravstvenega okrevanja so bili zelo zadovoljni in izrazili so željo po ponovnem snidenju v jesenskem času.

Edukativno okrevanje-jutranja telovadba

Vsem članom želim obilo zdravja.
Majda Navršnik, podpredsednica

DRUŠTVO DOM INVALIDSKIH DRUŠTEV MARIBOR

INVALIDSKO DRUŠTVO »DOM«

Avtorica: Mira Meš Pivec

Avtor fotografij: arhiv Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Društvo Dom invalidskih društev Maribor se nahaja na Trubarjevi ulici 15, tik ob mariborskem Mestnem parku. V tej lepo urejeni in s sredstvi petih invalidskih društev obnovljeni stari vili si je svoj društveni prostor pripravilo devet invalidskih in eno humanitarno društvo, kjer imajo svoje pisarne in delovne prostore. Društvo Dom ima pogoje za izvajanje posebnih socialnih programov, da se v sklopu matičnih društev invalidi vključujejo v čim več aktivnosti v svojem lokalnem okolju. Obiskujejo najrazličnejše in raznovrstne programe, delavnice in se udeležujejo predavanj. Društvo Dom je odprt prostor za druženje različnih generacij invalidov, ki se spoznavajo in aktivno družijo. Aktivnosti se oblikujejo glede na potrebe, želje in interese udeležencev. Poleg teh programov so dejavnosti usmerjene tudi v informiranje udeležencev ter povezovanje z lokalnimi organizacijami.

Društvo Dom se nahaja ob mariborskem Mestnem parku

Društvo Dom je prijeten kraj za koristno preživljanje prostega časa za vse generacije. Obkroža ga lepo dvorišče z velikim urejenim cvetnim vrtom in zelenico.

V okviru matičnih društev se nenehno odvijajo aktivnosti, družabna srečanja ter razne izobraževalne delavnice in predavanja, izleti, ustvarjalne delavnice, kulturne prireditve, različni tečaji, krožki, športno-rekreativne dejavnosti. Predstavniki posameznih društev tako drugim približajo svoje znanje, ideje in pogled na svet. Na ta način se člani z različno invalidnostjo med seboj bolje spoznajo, zblížajo, naučijo spoštovati medsebojne raznolikosti ter bolje in lažje živijo skupaj.

Društvo Dom društvom ima funkcionalne, družbene in prostorske pogoje, ki jih potrebujejo za svoje delovanje in izvajanje številnih aktivnosti. Prostori društva so razporejeni v treh etažah: v pritličju sta dve večnamenski dvorani, ki omogočata druženje in aktivnosti tudi za večje skupine članov. V prizidku, pritličju, prvem in drugem nadstropju so prostori posameznih društev. Neprenehoma se trudimo, da so naše aktivnosti za vse udeležence brezplačne in kot take dostopne vsem, ne glede na finančni ali socialni status, kar nam uspeva v veliki meri s pomočjo naših srčnih prostovoljk in prostovoljcev ter zaposlenih v društvih.

Poslanstvo društva Dom je, da vključuje različne ranljive skupine, razbija predsodke in odstira obzorja v svet tišine, teme in drugih oviranosti, s katerimi se naše članstvo sooča v svojem življenju z invalidnostjo. V društvu Dom je vedno prostor za medgeneracijska povezovanja in druženja med invalidi, ki dajejo družbenemu življenju pestrost z različnimi idejami, prepričanji in usmeritvami. Hkrati pa številnim invalidom, članom teh društev, omogoča boljše in enakopravnejše vključevanje v življenje in delo v družbi.

ŽIVIMO V PRELEPO UREJENEM OKOLJU

Avtorica: Mira Meš Pivec

Avtor fotografij: arhiv Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Zelenica je pokošena, pohodne površine so pometene. Posebno skrb odražajo negovane vrtnice, ki obrobijo pohodne površine in s svojimi barvitimi cvetovi lepšajo naše društveno poslopje na Trubarjevi 15 v Mariboru tik ob mariborskem Mestnem parku. Vsako leto z navdušenjem spremljamo lepoto rastlin, ki se bohotijo z balkonov in okenskih polic našega društvenega Doma.

Za člane raznih invalidskih društev in seveda za vse druge obiskovalce smo tukajšnjo okolico lepo uredili. Le zgled naše okolice daje pravo sliko o tem, kje in kako živimo. K lepemu in urejenemu okolju s svojim odnosom prispeva vsak izmed nas, ponosni smo na pohvalo in si želimo, da se ta trend nadaljuje tudi v prihodnje. Smo v podobni situaciji kot marsikatera druga društva po Sloveniji, ki temeljijo na prostovoljnem delu.

Naša hiša je bila že večkrat opažena. Hortikulturno društvo Maribor je Društvu Dom invalidskih društev v okviru vsakoletne svečane prireditve podelilo priznanje ZLATA VRTNICA za najlepše in skrbno oblikovano ter vzdrževano okolje. Ob tem so nas pohvalili in izrazili veselje, da kot invalidska ustanova z urejeno okolico dajemo zgled svojim članom in drugim prebivalcem Maribora.

Društvo Dom je prostor povezovanja med vsemi tistimi, ki bi radi negovali kulturo bivanja v mestu in jo varovali. Na ta način širimo dejaven in odgovoren odnos slehernika za kakovost javnega prostora, ki je naša skupna in nenadomestljiva dobrina. S svojim delovanjem si prizadevamo skrbeti za okolje in z zgledom vplivati na odgovornejši odnos do našega okolja in narave.

Prostovoljec Sead Mešanovič redno pokosi travo na dvorišču Doma

Sodelavka Doma Mira Meš Pivec skrbi z vrtnice

MEDOBČINSKO DRUŠTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH MARIBOR

NAŠE DVORIŠČE – VRT

Avtorica: Danica Padežnik

Na Gospejni ulici 11, kjer je sedež našega društva, imamo prekrasen vrt, na katerem se veliko dogaja.

Postavljeno je vrtno kegljišče, na katerem vse leto, če je le lepo vreme, kegljamo in se družimo. Letos smo organizirali dvanajsturni maraton v vrtnem kegljanju za slepe in slabovidne, ki se ga je udeležilo osem ekip iz Kranja, Murske Sobote, Ptuja in Maribora. Zmagala je naša ženska ekipa.

Tekmovanje je potekalo ves dan s prijetnim druženjem in športno vneto.

Dvorišče nam je omogočilo, da smo lahko izvedli tudi zbor članov našega društva, saj ga zaradi situacije s koronavirusom v zaprtih prostorih ne bi mogli. Po koncu uradnega dela pa je bilo še prijetno druženje s piknikom.

Naši člani, najemniki, stanovalci, uslužbenci si na vrtu sredi našega Maribora lahko pričarajo vaško okolje, posejajo, pomalicajo in uživajo v dobri družbi.

DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH PODRAVJA MARIBOR

POMOČ INVALIDOM SLUHA NA DOMU

Avtor: Vitomir Sankovič

Avtor fotografij: arhiv Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor

V DRUŠTVU POMAGAMO IZBOLJŠATI KAKOVOST ŽIVLJENJA

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor izvaja poseben socialni program in storitve pomoči na domu za gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe že od leta 2000. Številni člani imajo bivalne in druge pogoje za življenje, vendar se zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni ne morejo oskrbovati sami, zaradi okvare sluha in komunikacijske ovire

Pomoč pri učenju SZJ Faik in Besnik Shala

pa jim druge institucije ne morejo ali ne znajo pomagati. Večinoma potrebujejo pomoč pri opravljanju lažjih gospodinjskih del, pomoč pri vzpostavljanju socialnih stikov, spremstvo v trgovino in po drugih opravkih, družbo in pogovor v njim razumljivem slovenskem znakovnem jeziku ter da so vsaj malo v stiku z zunanjim življenjem. Upravičenci pomoči na domu so osebe z okvaro sluha - člani društva, ki za samostojno, kakovostno in dostojno življenje potrebujejo na svojem domu organizirano neposredno pomoč. Pomoč na domu zajema: pomoč pri lažjih gospodinjskih opravilih, prinašanje obroka hrane, pomoč in prinašanje potrebščin iz trgovine ter zdravil, priprava enega obroka hrane, pomivanje uporabljene posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov, spremstvo ob vsakdanjih aktivnostih, k zdravniku in po drugih opravkih, družabništvo, spremstvo, pomoč pri vzpostavljanju socialnih stikov in usposabljanju za lažje vključevanje v družabno življenje.

OB OBISKU NA DOMU SMO SKUPAJ S ČLANI Povedali nekaj svojih misli:

Vitomir Sankovič

Letos sem se zaposlil v programu javnih del z nazivom pomoč invalidom sluha in spremstvo, kjer pomagam gluhih, naglušnih in gluhoslepim članom društva. Tako jim poskušam popestriti in omogočiti izboljšanje kakovosti življenja v njihovem domačem okolju ter hkrati preprečiti njihovo socialno izoliranost in izključenost iz družbe zaradi njihove okvare sluha in posledično komunikacijske oviranosti. V društvu sem se vključil v tečaj učenja slovenskega znakovnega jezika, saj se tako lažje pogovarjamo in med seboj razumemo. Delo je zelo pestro in zanimivo ter ga z veseljem opravljam.

Aleška Lešnik

Pred tremi leti sem se ponovno včlanila v društvo, o katerem sem pridobila podatke, da imam možnost za pomoč pri svojih težavah. Poleg gluhotе imam še precej drugih zdravstvenih težav, ki mi onemogočajo pristen stik z normalnim življenjem. Doma živiva skupaj s sestro in obe potrebujeva pomoč. Zelo sem vesela, da imam lahko stike še s kom drugim. Zelo sem hvaležna našemu društvu in sodelavcu v programu javnih del, da mi nudita pomoč in da z njimi ohranjam stike preko osebe, ki pride k meni domov. Rada se pogovarjam in zanima me veliko stvari. Zelo rada berem časopis Naš glas, ki ga prejmem po pošti, ker iz njega mnogo izvem o številnih aktivnostih, ki jih izvajajo za nas člane društva. Hvaležna sem društvu in vsem, ki delajo v naše dobro.

Kristina Bukovec

V društvo sem včlanjena štiri leta. Imam polžev vsadek. V začetku sem lahko prihajala v društvo, ker je pome prihajal prostovoljec Sead z društvenim prevozom, saj mi s prevozom nihče drug ne pomaga. Zaradi koronasituacije in omejevalnih ukrepov ter zaprtja družbe sem zelo pogrešala druženje v društvu. Omogoča mi tudi pomoč predvsem v smislu družabništva in lažjih gospodinjskih opravil. Z možem živim na deželi, kjer je lepo, ampak pogrešam družbo. Rada berem časopise, tudi Naš glas, društveni časopis, iz katerega izvem marsikaj zanimivega, gledam in brskam po spletu. Zelo sem hvaležna, da redno tedensko pride k meni kdo iz društva in mi pomaga, predvsem potrebujem družbo in pogovor. Zelo sem zadovoljna z njihovim delom in prijaznostjo.

Ivica Burggraf

Mnogo let sem že članica društva. Ko sem bila mlajša, sem zelo rada hodila v društvo in se družila z vsemi člani, prostovoljci in zaposlenimi. Bila sem tudi aktivna na več področjih, rada sem pisala zgodbe in članke za društveno glasilo Naš glas, sodelovala sem tudi v kulturni skupini Tihi svet. Ampak leta prinesejo svoje. Tudi sedaj sem v stiku s

svojimi gluhihimi in naglušnimi prijatelji, ker mi društvo omogoča, da prostovoljec Sead z društvenim avtom vsako sredo pride pome na dom in me odpelje na sedež. Zelo rada sem v njihovi družbi. Imamo se lepo, veliko se pogovarjamo, poslušamo predavanja in sodelujemo v kvizih znanja, gremo skupaj na izlete ter tudi potelovadimo. Društvo nam nudi še pomoč na domu v okviru programa javnih del. V ta program sem vključena že več kot štirinajst let. Vsi, ki so in še prihajajo k meni na pomoč, so zelo dobri in prijazni. Vse imam zelo rada. Rada spremljam delo v društvu in bi jih ob tej priložnosti pohvalila in jim zaželela vse dobro. Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor je moj drugi dom.

Alojzija Virc

V program pomoči na domu sem vključena že dvanajsto leto. Živim popolnoma sama, občasno pride na obisk moj sin in kaj postori pri hiši. Zaradi bolezni potrebujem pomoč druge osebe. V veliko pomoč so mi v Društvu gluhih in naglušnih Podravje Maribor. Pomagajo pri marsikateri težavi, ki je sama ne bi mogla rešiti. Redno vsak teden me obišče sodelavec iz društva, ki mi pomaga pri različnih opravilih, se z mano pogovarja in me občasno tudi zapelje k zdravniku ali v trgovino. Zato sem jim zelo hvaležna. Rada ohranjam stike z njimi, v ta namen redno prebiram društveni časopis Naš glas, iz katerega izvem veliko novega. Pred leti, ko sem še lahko, sem sama rada hodila v društvo na druženja in se vključevala v razne aktivnosti. Srečna sem, da so v društvu taki ljudje, ki radi pomagajo in nikoli ne pozabijo na nas, ki potrebujemo pomoč. Naj še dolgo dobro delajo.

OSEBNA ASISTENCA

Avtor: Faik Shala

Avtor fotografij: arhiv Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Moje ime je Faik Shala in sem osebni asistent, zaposlen v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor.

Osebna asistenca je storitev, ki osebi s posebnimi potrebami pomaga pri vseh tistih stvareh, ki jih sama ne more opraviti. To je delo kot vsako drugo, vendar pa je pri meni drugače, ker sem osebni asistent svojemu otroku. Moj sin je gluhi in ima status invalida po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov. Pri nas je toliko težje, ker smo v Slovenijo preseljeni iz druge države. Zakon o osebni asistenci je priložnost za družine in osebe s posebnimi potrebami, da postanejo enakopravni drugim državljanom. Je tudi priložnost za aktivne ljudi, ki želijo delati in hkrati skrbeti za svojega otroka.

Po pomoč in informacije za delo ter izvajanje osebne asistencе sem se obrnil na Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor, kjer mi je sekretar Milan Kotnik predstavil osebno asistenco, pomagal pri postopkih za vključitev in pri pisanju vlog za pridobitev ustreznih odločb. Ko smo dobili odločbo Centra za socialno delo, mi je sekretar pomagal in me informiral o nadaljnjih korakih za vključitev sina v osebno asistenco in postopke za mojo zaposlitev kot osebni asistent v društvu. Nato mi je razložil delovne obveznosti, potek dela in naredil načrt za izvajanje osebne asistencе. Opraviti sem moral usposabljanje in tečaj varstva pri delu. Po uspešno opravljenih tečajih sem se lahko zaposlil. Zelo sem hvaležen sekretarju Milanu Kotniku za ponujeno priložnost in možnost za boljše življenje za mojega sina. Hvala tudi ostalim zaposlenim v društvu, ki so meni in mojemu sinu pri tem pomagali. V društvu sva oba pridobila ogromno informacij s področja socialnega in družbenega življenja.

Vključil sem se v tečaj učenja slovenskega znakovnega jezika, ki mi ga plača društvo, zato da se bom lahko s svojim gluhih otrokom še lažje sporazumeval. Utrujem tudi svoje znanje iz slovenskega jezika in tako lahko pomagam sinu, da se počasi uči slovenskega znakovnega jezika. V društvu se s sinom veliko druživa tudi z ostalimi gluhihimi in

naglušnimi člani ter se vključujeta v številne društvene aktivnosti.

Moja družina je srečna, ko lahko omogoči svojemu članu, da se enakopravno vključi v družbeno življenje.

Prostovoljec Sead Mešanovič s paketi Rdečega križa

POMOČ – PAKETI RDEČEGA KRIŽA

Pomoč društva v času krize, ko so posamezni člani sami nemočni, ko so potrebni pomoči in prijazne besede, vsekakor zajema nenehno spremljanje vsakodnevnih razmer in skrb za sočloveka. Vseh teh sprememb in sočutnega pogleda na življenje, ko veliko pomenijo solidarnost, sodelovanje, človekoljubje, se v društvu še posebej zavedamo in temu namenjamo posebno pozornost. Stiske gluhih oseb so v teh časih še posebej velike. V okviru posebnih socialnih programov in humanitarnih dejavnosti se v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor izvajajo programi, namenjeni posameznim osebam z okvaro sluha, ki si ne morejo zagotoviti sredstev za preživljanje iz razlogov, na katere sami ne morejo vplivati. V ta namen se društvo povezuje z Območnim združenjem Rdečega križa Maribor, na katerega vsako leto naslovi prošnjo za pomoč v obliki prehrabnih paketov.

Program pomoči materialno ogroženim je namenjen tisti skupini prebivalcev, ki živijo na meji revščine ali pod njo.

Prostovoljci Rdečega križa in Društva skupaj pomagamo

S podporno mrežo našega društva želimo pomagati in vsaj nekoliko izboljšati položaj socialno ogroženih članov ter jim omogočiti dostojnejše življenje. Tokrat nam je Rdeči križ Maribor 7. 6. 2021 doniral 70 prehrabnih paketov in prav toliko pralnega detergenta. V društvu se v ta namen ob pomoči predsednice Ernestine Savski in sekretarja Milana Kotnika pripravi seznam socialno ogroženih članov ter načrt za dostavo in prejem paketov. Vsakega posameznika predhodno obvestimo z SMS sporočilom ali video telefonijo in ga seznanimo s terminom predaje in prevzema paketa pomoči.

Predaja paketov je tokrat potekala pred matičnim društvom v Mariboru in podružnico na Ptujju v skladu s predpisi NIJZ. V primeru, ko upravičenci sami niso zmogli prevzeti paketa, so v društvu organizirali dostavo pomoči na dom. Pri tem so pomagali prostovoljci in zaposleni v društvu, ki pakete po predhodnem dogovoru pripeljejo na dom. V društvu skrbimo za svoje najbolj ranljive člane in ni nam vseeno za ljudi, saj želimo, da bi vsak ne glede na socialne ali druge okoliščine bil sprejet in deležen pomoči in prijazne besede.

Mira Meš Pivec

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Predsednica društva Ernestina Savski pomaga pri dostavi paketov rdečega križa

POROČILO O DELU DRUŠTVA 2020

AVTOR: Aleksander Trnjar

FOTOGRAFIJE: Andrej Mihelič

Skupščona DLB Lilija

V letu 2020 smo pričeli z redno skupščino, na kateri smo sprejeli načrt dela za leto 2020. Žal je ostalo časa za samo dva dogodka. To so bile igre na snegu in piknik na Trubarjevi, ki smo ga izvedli še pravočasno. Kot vsi vemo, je med nami udaril virus covid-19. Ta bolezen oz. kasneje pandemija nam je povsem spremenila življenje. Zapirati so se začele šole, vrtni, obrati, nekateri so pričeli delo na daljavo, skratka, nastal je kaos. Prav tako so se začele zapirati regije, država je omejila gibanje med občinami in nazadnje se je zaprla tudi država. Pojavljali so se veliki problemi, bolezen se je bliskovito širila, začelo se je pomanjkanje zaščitnih medicinskih pripomočkov - mask. Hitro sem kontaktiral Ministrstvo za zdravje, vendar brez uspeha. Po večkratnem neuspelem klicanju mi je nazadnje vendarle uspelo po elektronski pošti vzpostaviti stik s pomembno osebo. Opisal sem mu, kdo smo in kaj najbolj potrebujemo. Dotična oseba me je poklicala po telefonu in nam donirala 5000 zaščitnih mask, ki smo jih morali že naslednji dan dvigniti v Ljubljani. Poklical sem kolega Rada, s katerim sva se kljub zaprtju občin odpravila v Ljubljano. V skladišču blagovnih rezerv naju je pričakalo prijetno presenečenje. Namesto 5000 naju je pričakalo 10.000 mask. Z velikim veseljem sva jih naložila v avto in jih odpeljala v Maribor, kjer sva jih razdelila vsem bolnikom na perietonalni dializi. Prav tako so maske prejeli bolniki na hemodializi in transplantirani bolniki. Dala sva jih tudi prevozniku, ki vozi naše bolnike na dializo. Ker je bila potreba po maskah večja, smo se dogovorili z enim od dobaviteljev za nakup. Tudi sam je dializni bolnik in nam je z veseljem priskočil na pomoč. Maske nam je dobavil po zelo ugodni ceni, da so jih lahko kupili vsi bolniki. Prodalo se jih je 19.000 komadov. Še naprej smo budno spremljali vsa dogajanja, kaj drugega pa tako ni bilo mogoče. V letu 2019 bi morali v mesecu decembru obeležiti častitljivo 25. obletnico. Načrtovali smo kulturni

program z nastopajočimi, vendar ga žal nismo mogli izvesti. Nismo pa pozabili na svoje člane, saj smo za vsakega nabavili brisačo z logotipom našega društva. Izročili smo jih vsem članom, prav tako smo jim podarili še revijo Svet invalidov MOM (Mestna občina Maribor).

V kontaktu smo bili z zvezo društva. Ves čas pandemije smo budno spremljali njen razvoj. Z zanimanjem smo spremljali dogodke v UKC Maribor, skratka, z vsem smo bili na tekočem. S člani izvršnega odbora smo bili na telefonski zvezi. Jaz in Rado sva se srečevala zaradi tekočih administrativnih zadev. Tako smo končali leto v upanju na lepšo in svetlejšo prihodnost, da bo naslednje leto lepše in boljše in bo za vse skupaj zasijal žarek upanja.

OBELEŽITEV 25. OBLETNICE DELOVANJA DRUŠTVA LEDVIČNIH BOLNIKOV LILIJA MARIBOR

10. decembra preteklega leta je društvo praznovalo 25. obletnico delovanja, žal pa smo morali praznovanje prestaviti zaradi pandemije covid-19. Čakali smo vse do meseca maja in takrat postavili nov datum, in sicer 20. junij 2021. Ker smo želeli dogodek obeležiti svečano, smo pričeli iskati nastopajoče in ustrezno dvorano. Odločili smo se za hotel Merkur City. Ostali pa so nam še nastopajoči. A tukaj se je vse zalomilo. Ansambel, ki ponavadi igra na naših srečanjih, žal ni mogel priti, ker niso izpolnjevali zahtev PCT, mažoretke, ki so nam obljubile svoj nastop, so morale na državno prvenstvo, pevec Adi Smolar prav tako ni izpolnjeval zahtev PCT. Ampak svečani dogodek smo izpeljali tudi brez njih. Hotel je pripravil praznično kosilo za 40 naših članov, ki so bili prisotni na prireditvi. Svečanosti se je udeležila podžupanja gospa Alenka Iskra, ki nam je podelila priznanje MOM. Ob tem nam je zaželela veliko uspehov pri nadaljnjem delu in širitvi našega poslanstva. Nagovorila je naše člane, potem pa vsem zaželela prijetno druženje. Seveda ni šlo brez fotografiranja in zahvale ob predaji priznanja. Po njenem odhodu so nam postregli s svečanim kosilom. Po kosilu pa smo člani še nekaj časa ostali ob prijetnem druženju.

Lilija-25let 20. 6. 2021

KLJUB KORONI PESTRO IN AKTIVNO LETO

Avtorici: Nataša Mauko Zimšek in Alenka Gajšt

Fotografije: arhiv društva

PROJEKT PRAVA SMER - IZBOLJŠANJE DOSTOPNOSTI ŠTUDIJA NA DALJAVO

Projekt je nastal kot odziv na spremembe v izvajanju študijskega procesa, saj se je le-ta že marca 2019 prestavil v spletno okolje in se nato na podoben način izvajal tudi v študijskem letu 2020/2021. V začetku projekta smo pri študentih s posebnimi potrebami na različne načine preverjali,

Udeleženci usposabljanja v Bolgariji

kako se spoprijemajo s študijem na daljavo, in razmišljali, kako jih lahko pri tem podpremo. Na podlagi tega smo pripravili nekaj priporočil za študente, ki smo jih objavili na naši spletni strani pod zavihkom **Študij na daljavo**. Prav tako smo zanje izvedli nekaj spletnih srečanj, na katerih smo se pogovarjali o njihovih izzivih in težavah, jim svetovali, predvsem pa so bila srečanja priložnost za izmenjavo mnenj in izkušenj med študenti. Ključne ugotovitve s srečanj smo zbrali v priporočilih, ki smo jih delili tako s študenti kot z zaposlenimi v visokem šolstvu. Poleg tega smo med celotnim projektom dnevno skrbeli za okrepljeno podporo študentom s tematskimi FB objavami in informiranjem: • Drobtinice za boljši študij, • Pozitivne misli, • Namig dneva, • Slovenski športniki o vztrajnosti. Študente smo povabili tudi k soustvarjanju društvene revije Ekstravaganca in jih tako vzpodbudili h kreativnemu izražanju ter deljenju težav in uspehov v »ekstravagantnem« obdobju 2020–2021.

Od sredine novembra 2020 do konca marca 2021 smo na

podlagi zaznanih potreb za visokošolske učitelje pripravili 21 priporočil za dostopnejši študij na daljavo. Priporočila smo tedensko pošiljali na e-naslove slovenskih visokošolskih institucij, pooblaščenim osebam za študente s posebnimi potrebami in preostalim zainteresiranim posameznikom. Priporočila in smernice smo sproti objavljali tudi na društveni spletni strani v zavihku **Visokošolsko osebje**. Pripravljena priporočila smo umestili v naslednje vsebinske sklope: **Prilagoditve spletnih predavanj in vaj**, **Prilagoditve študijskih gradiv in Prilagoditve spletnega preverjanja znanja**. Vsa priporočila in revijo Koronca si lahko preberete

na naši spletni strani pod zavihkom **Projekti**, kjer boste našli vse o projektu **Prava smer**.

V februarju in marcu smo izvedli dve tematski spletni delavnici »Izzivi pri izvajanju študija na daljavo«, na katerih so zaposleni na fakultetah lahko pridobili podrobnejše znanje o delu s študenti s posebnimi potrebami. Dodatno sta bili izvedeni še dve delavnici v sklopu DidaktUM dogodkov »Izzivi pedagoškega procesa na daljavo«. Delavnice so bile med drugim tudi priložnost za izmenjavo izkušenj in posvetovanja med zaposlenimi z različnih fakultet in univerz. Projekt je bil podprt s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2014–2021.

PROJEKT URBANE AKTIVNOSTI MLADIH

(YOUTH URBAN ACTION)

V projektu smo se povezale različne organizacije iz Italije, Španije, Litve, Bolgarije in Slovenije. Naš namen je izboljšati možnosti za vključevanje mladih invalidov v mladinske dejavnosti v urbanih okoljih.

Med projektom bomo zbrali primere dobrih praks, ki jih v sodelujočih organizacijah že izvajamo, in upamo, da bodo v spodbudo tudi drugim. Da pa bi izvajanje vključujočih projektov še nadgradili, smo že izvedli usposabljanje za mladinske delavce, ki je potekalo avgusta v Bolgariji. Pripravljamo se na drugo usposabljanje, ki bo vključevalo tudi mlade invalide, ne zgolj mladinskih delavcev, in ga bomo junija prihodnje leto gostili v Sloveniji. Projekt bomo zaključili z mednarodno mladinsko izmenjavo v Španiji, na kateri bo sodelovalo 30 mladih invalidov. Projekt je podprt s sredstvi programa Erasmus+.

Če menite, da ste
premajhni, da bi imeli
kakšen vpliv, poskusite
zaspati s komarjem.

Anita Roddick

Spodbudne misli

DŠIS FITNES SIVIH CELIC

Zaradi epidemije smo se zadnji dveoletji soočali s specifičnimi situacijami in v društvu smo razmišljali, kako bi lahko popestrili poletni čas. Ker združujemo študente in diplomante, smo se odločili, da pripravimo različne izzive za razgibavanje možganov, ki smo jih poimenovali DŠIS fitness sivih celic.

Poleti 2020 smo pripravili 16 različnih izzivov, ki so jih člani enkrat na teden prejeli na svoje elektronske naslove. Naloge so bile zelo različne, od logičnih, matematičnih do besednih premetank. Pri tem smo bili pozorni, da so bile vse naloge prilagojene tudi za slepe in slabovidne. Ko smo v začetku oktobra 2020 zaključili z izzivi, smo najboljšim trem podelili tudi praktične nagrade za njihov trud.

Tudi v letošnjem poletju smo se odločili za odprtje DŠIS fitnesa sivih celic, vendar z manj nalogami. Tokrat smo pripravili različne uganke in matematične izzive, s katerimi smo članom popestrili poletne dni. Ob zaključku smo dvema najboljšima podelili praktični nagradi.

BRALNI KROŽEK NAS JE POVEZOVAL IN NAVDAJAL Z OPTIMIZMOM V ČASU OMEJENIH STIKOV

Na DŠIS od študijskega leta 2019/2020 izvajamo bralni krožek, ki smo ga poimenovali Berem, da se zberem. Ime ni naključje, saj za branje potrebujemo določeno zbranost,

obnem branje povečuje našo zbranost, z branjem pa lahko spoznavamo tudi sami sebe, kar lahko pripomore k temu, da smo mirnejši in samozavestnejši ter posledično bolj zbrani v vsakdanjem življenju.

Krožek vodita naši članici, ki sta študirali oziroma študirata psihologijo, in tako pomagata, da udeleženci uvidijo tudi kakšna globlja sporočila. Med udeleženci se je ustvarilo prijetno vzdušje, ki pripomore k temu, da svoja razmišljanja o prebranih knjigah delijo sproščeno in se drug od drugega veliko naučijo.

Srečanja so vsak drugi mesec, da imajo bralci dovolj časa za branje in poglobljanje v knjige. Knjig ne izbiramo naključno, temveč si v vsakem študijskem letu izberemo določeno temo. V tem letu smo izbrali medosebne odnose in beremo romane, ki obravnavajo tematiko družine, partnerstva, sosedskih odnosov ipd.

Bralni krožek se je v času epidemije izkazal za zelo koristnega, saj so udeleženci ob branju knjig pozabili na vsakodnevne težave in ovire, poleg tega pa so srečanja preko Zooma pripomogla k zmanjšanju občutka izoliranosti in osamljenosti.

DEL AKTIVNOSTI V LETU 2021

Avtor: Slavica Jarc

Fotografije: arhiv društva

V MDCIV Maribor smo tudi v letošnjem letu organizirali in sodelovali na kar nekaj dogodkih, od športnih tekmovanj in kulturnih dogodkov do druženj na ekskurziji.

ŠPORTNI PROGRAM

V vrtnem kegljanju so se naši člani pomerili z DU Rogoza na meddruštvenem turnirju, s člani MDCIV Celje pa na prijateljskem srečanju. V vrtnem kegljanju so tekmovali tudi na 30. ŠI CIVS, ki so se odvijale na Korenskem sedlu. V dvorani Golovec v Celju so se udeležili 26. ŠI CIVS v steznem kegljanju, v Solkanu pa so sodelovali na športnih igrah CIV v hoji in pikadu. Naše društvo je v hotelu Zarja na Pohorju organiziralo tudi 31. športne igre CIVS v šahu za posameznike, v Novem mestu pa se je ekipa članov MDCIV Maribor

udeležila tekmovanja v streljanju z zračno puško.

ob ognjišču

Člani MDCIV Maribor smo se 22. junija udeležili slavnostne proslave ob 50. obletnici organiziranega delovanja ZDCIV Slovenije, ki je bila v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Po kulturnem programu ter nagovorih gostov in predsednika ZCIVS so na proslavi podelili priznanja članom in drugim posameznikom. Iz MDCIV Maribor sta posebni priznanji prejela predsednik društva Leon Piliger za doprinos k izvajanju socialnih programov in k delovanju društva ter za dolgotrajno aktivno sodelovanje v organih ZDCIV in Dezider Cener za aktivno delovanje na področju kulture, ustvarjanje na glasbenem področju in zasluge za to, da je MDCIV Maribor prejel zahvalo župana MOM za neprecenljiv prispevek k bogatjenju kulture invalidov. Zlati znak zveze je prejel ustanovni član in prvi predsednik MDCIV Maribor Jožef Ferjančič, dolgoletni podpredsednik društva in član upravnega odbora društva, na ZDCIV je bil več mandatov član statutarne pravne komisije in predsednik disciplinskega sodišča. Ker se podelitve osebno ni mogel udeležiti, smo mu priznanje izročili na domu in mu hkrati voščili ob njegovem jubileju, 90. rojstnemu dnevu, ki ga je pred kratkim praznoval.

V avgustu smo v Malečniku s športnim ribolovom ob ribnikih imeli športno-rekreativno in družabno srečanje članov društva, ki smo ga sklenili z odličnimi pečenimi ribami.

Zaradi epidemije covida-19, ki je zaznamovala leto, smo ekskurzijo v Prlekijo organizirali šele 3. septembra. Najprej smo se odpravili v Razkrižje na ogled kovaškega muzeja z

najstarejšo še vedno delujočo kovačijo v Pomurju. Ob prihodu nam je gospa Horvat postregla z okusnimi prigrizki. V kovaškem muzeju, ki je vpisan tudi v register kulturne dediščine, smo si ogledali bogato zbirko starih predmetov, povezanih z zgodovino kovaštva,

in kovaško orodje, med katerim je tudi orodje, staro več kot 200 let. Gospod Horvat nam je pripovedoval o delu v kovačnici, napornem delu, ki ga je opravljal od mladosti. Izvedeli smo več o izdelovanju kmečkega orodja, plugov, bran, motik in seveda o zelo pomembni veščini podkovanja konj. Nazorno nam je v nekaj zamahih pokazal tudi, kako se izdelava žebelj. Odkar se je pred tremi leti upokojil, izdeluje predvsem okrasne predmete: podkvice, obeske za ključje in spominke. Vesel je, da ga bo s prikazi kovaštva v muzeju nasledil njegov vnuk. Pred odhodom smo si ogledali še njihovo prav tako zanimivo zbirko kolarskega muzeja. Pot smo nadaljevali mimo romarske cerkve sv. Janeza Nepomuka, ki je simbol prizadevanj za ohranitev maternega jezika, saj je šele leta 1994 z dekretom Svetega sedeža v tej cerkvi uradni jezik postal slovenski. Ustavili smo se pri stojnicah z lokalno pridelanimi izdelki (bučno olje, med, zelišča, napitki). Sledil je obisk prazgodovinske naselbine Gradišče na Šafarskem. Rekonstrukcija prave zgodovinske vasi je zgrajena na mestu arheoloških izkopavanj. Na ogled nas je pospremil gospod Gašparič, ki skrbi tudi za kulturno dediščino »šošarskega« in »dimnikarskega« orodja. Člani Turistično narodopisnega društva Razkrižje so nam prikazali življenje prebivalcev izpred 5500 let in njihov način prehranjevanja. Pokusili smo kruh, pečen v prapeči, prikazali so nam obdelavo zemlje s kamnitim ralom. Povabili so nas, da smo skupaj podoživeli daljne čase. Ker nam je koncentracija že rahlo popustila, smo potrebovali malce oddiha. Lakoto in žejo smo si potešili v Gostilni na Gmajni. V Svetem Juriju ob Ščavnici smo imeli organiziran voden ogled Tehnično-etnološkega muzeja. V njem so razstavljeni pozabljeni predmeti, ki so jih naši predniki uporabljali za pomoč pri opravilih v kmetijstvu, gospodinjstvu in obrtnih dejavnostih. Ogledali smo si veliko zbirko starodobnih vozil, traktorjev, motorjev, mopedov in koles, v kletnih prostorih muzeja pa urejeno vinoteko.

Dan je hitro minil, domov smo se vrnili bogatejši za nova spoznanja in v upanju, da se kmalu spet vidimo.

na ribičiji

pri kovaču

PLANINSKA SEKCIJA MEDOBČINSKEGA DRUŠTVA SOŽITJE MARIBOR

Najtežjemu vrhu sledi najboljši razgled

(neznani avtor)

Avtorici: Mojca Poš in anonimna članica društva (prispevek Krvavec)

Fotografije: arhiv društva

Glavno poslanstvo že večkrat predstavljenega Medobčinskega društva Sožitje Maribor je nuditi pomoč, podporo, razbremenitev in prizadevanje za aktivno, kakovostno, smiselno in polno življenje naših članov in njihovo vključevanje ter prepoznavnost v širšem socialnem in družbenem okolju.

Med številnimi aktivnostmi in pestrimi programi, s katerimi želimo osebam z motnjo v duševnem razvoju in njihovim družinam omogočiti vključenost v širše družbeno okolje, med drugim izvajamo programe ohranjanja psihofizičnega zdravja družin, vikend seminarje, izobraževalna druženja, sprostitvene rehabilitacije ipd. Veliko pozornost dajemo izvedbi športno-družabnih dogodkov v okviru plavalne sekcije in planinske sekcije, ki ji bomo v tem članku posvetili še posebno pozornost.

Glede na koronsko obarvan čas letošnjega leta, ko je izvedba srečanj in družin večjega kroga ljudi vedno pod vprašajem vse do dneva izvedbe, smo zelo ponosni, da nam je uspelo varno izpeljati veliko programov in aktivnosti iz programa predvidenih dejavnosti.

Člani društva so bili zelo veseli izvedbe junijskega izobraževalnega druženja oziroma ohranjanja psihofizičnega zdravja družin v Kranjski Gori, kjer so se lahko poglobljeno posvetili tako izobraževalnim uricam kot prijetnemu sproščenemu medsebojnemu druženju. Jeseni so svoje vtise

preteklih mesecev lahko strnili ob ponovnem snidenju na ohranjanju zdravja na vikend seminarju v Moravskih Toplicah ter na vikend seminarju v Portorožu. Oboje je bilo namenjeno izobraževanju, izmenjavi izkušenj in druženju, kar smo v prijetnem prekmurskem ter morskem ambientu tudi izkusili. Več kot 50 naših članov z motnjo v duševnem razvoju se je v letošnjem letu razporedilo na različne tematsko obarvane tabore vseživljenjskega učenja Zveze Sožitje. Z njihovo vključitvijo v te programe jih z različnimi vsebinami spodbujamo k odraslosti, samostojnosti, pozitivni samopodobi, samoodločanju, krepitvi lastne vrednosti, vplivu na lastno življenje, širjenju socialne mreže, pridobivanju novega znanja ipd. Stanovalci stanovanjske skupine so se udeležili pestrega tedenskega letovanja v Osilnici ter tridnevne sprostitvene rehabilitacije na Rumičevem bregu.

Ob vseh naštetih programih pa aktivno deluje planinska sekcija, ki vedno znova išče nove podvige in izzive v naših hribih. Že nekaj časa sodelujemo v programih Planinstvo za invalide/OPP in Planinec, ki sledi viziji širjenja dostopnosti za vse v planinstvu in katerih ideja je na osnovi inkluzije zaživeti slogan Planinske zveze Slovenije »planinstvo kot način življenja«. Razvijajo idejo razumevanja in sprejemanja drugačnosti skozi spoznavanje. Prepričani so, da invalidi/OPP zmorejo veliko, dokazali so, da lahko premikajo meje možnega in da so edine prepreke v naših glavah. Moramo jim samo dovoliti, jih podpreti in jim pustiti, da nam pokažejo, da zmorejo. Velikokrat se z uporabniki varstveno-delovnega centra in stanovanjske skupine pridružimo tem inkluzijskim pohodom udeležencev iz celotne Slovenije ter prispevamo k širjenju vizije planinstva za invalide.

V organizaciji društva smo se v letošnjem letu uspeli povzpeti na Šmarno goro in Krvavec. Omenjeni avanturi bolj podrobno predstavljamo v nadaljevanju.

ŠMARNA GORA

Uporabniki VDC-ja in stanovanjske skupine ob spremstvu zaposlenih iz VDC-ja smo se zbrali v prekrasnem jutru ob

Uporabniki VDC in SS Sožitja Maribor na vrhu Šmarne gore

nežnih sončnih žarkih, ki so iskali svojo pot skozi posamezne meglice in nam vlivali upanje na idiličen dan v planinah. Polni pozitivne energije, dobre volje in vzhičenosti za nova doživetja smo se odpravili proti Šmarni gori. Kot se spodobi, smo se na poti okrepčali ob dišeči kavici s priboljškom, da bomo pot zmogli polni energije.

Bolj kot smo se Mariborčani bližali Ljubljani, slabše je bilo vreme, več je bilo megle, strašile so nas posamične dežne kaplje in brezskrbna izvedba pohoda nas je že rahlo skrbelo. Ampak kot zagnane pohodnike nas tudi to ni odvrnilo od podviga ali nam vzelo dobre volje, in ko smo prečkali most čez Savo in našo dogodivščino začeli na parkirišču pod Šmarno goro, smo ponovno z optimizmom zrlili proti vrhu Šmarne gore.

Od izhodišča nas je pot vodila do zadanega starta v gozd po poti »Čez spodnjo kuhinjo« in odločno smo zakorakali navkreber. Pot, ki naprej poteka skozi gozd, se višje položi in nas pripelje na ravnico. »Spodnja kuhinja« je bila pot, za katero smo vedno znova v sebi iskali energijo, vztrajnost, se trmasto spoprijemali s pomanjkanjem kondicije, občasnim pomanjkanjem volje, se tu in tam spočili na leseni klopci, a ohranjali stalno odločnost in motivacijo, da osvojimo cilj. Grizli smo v hrib z mislijo, da se je za najlepše stvari v življenju treba potruditi. Vztrajati. Včasih malo boli. Včasih čevlji tišči. Malo je prevroče. Pa žejni smo in zadihani ... Ja, plezati na vrhove ni vedno enostavno. Se pa vedno izplača!

Razgibana pot, občasno čez korenine, spet drugič čez gozdne stopnice, pa kdaj čez območje lepe ravnice, naslednjič spet vzpon ... kot se za pravo planinsko pot spodobi, nas je vodila mimo prve kapelice in nadalje mimo kapelice sv. Sobote vse do cilja, doma na Šmarni gori, kjer nas je pričakalo toplo sonce. Razumeli smo tisti občutek sreče, ki te preplavi ob osvojenem vrhu. Občutek, ko je trud poplačan z najlepšimi razgledi. Razgledi, ki segajo čez globoke doline, na sosednja hribovja in vrhove, v neskončnost. Uživali smo tudi v občutku, ki te preveje v trenutku, ko na vrhu usmeriš pogled nekam v daljavo in se ustaviš. V tej lepi naravi smo si tudi mi vzeli čas za zaslužen počitek in za krepilno malico. Naredili smo še »giro« po vrhu Šmarne gore, se fotografirali

Utrinek s Krvavca

za spomin na svojo vztrajnost in uspeh, pozvonili na zvonec želja in mu zaupali svoje skrite želje. Bomo videli, če se nam bo kaj uresničilo.

Veliko nas je razmišljalo, kako lepo je, ko si na vrhu. A če bi stalno bivali na vrhu, bi izgubil čar. Čar je v tem, da prehodiš vso pot do tu, da se vrneš v dolino in ponovno prideš na ta vrh ... S skupno podporo in medsebojno pomočjo smo nato tudi mi zmogli pot navzdol in ponosno smo si zaploskali ob prihodu v dolino.

Zaslužili smo si še zadnjo pijačo na poti domov, ki smo jo izkoristili za slovo od čudovitega dneva, preživetega v naravi in v pozitivno naravnani pohodniški družbi. Domov smo se vrnili s spomini, ki bodo ostali med nami in Šmarno goro.

»Zemlja in nebo, gozdovi in polja, jezera in reke, gore in morje so odlični profesorji, ki nas naučijo več kot vsaka knjiga.« (John Lubbock)

KRVAVEC

Na izlet na Krvavec, ki se je organiziral v septembru 2021, se je popeljal cel avtobus članov. Vikend se je popestril tudi stanovalcem Stanovanjske skupine Polž in Stanovanjske skupine Sožitje, ki so se udeležili tega izleta.

Doživetje vožnje s kovinsko žičnico je bilo za vse adrenalinsko in zanimivo. Poskrbljeno je bilo tudi za prevoz od kovinske žičnice do kočice na Krvavcu. Prepeljali so jih z avtom, kar pa je bilo spet adrenalinsko doživetje strmine in ovinkov. Drugi smo se odpravili peš po poti s trebuhom za kruhom na dobro kosilo, ki nas je čakalo na terasi kočice. Pred kosilom smo se individualno sprehodili po poti, ki jo je posameznik zmogel. Tako je kosilo še bolj sedlo v že prazen trebuh. Zadovoljni s svojim vzponom smo se nato odpravili proti žičnici. Eni peš, eni ponovno s prevozom. Sledila sta spust z žičnico v dolino in prevoz domov. Seveda brez trojanskih krofov nismo mogli.

Preživeli smo naporen, vendar lep dan, poln smeha in dobre volje.

Svoj prispevek o planinski sekciji Medobčinskega društva Sožitje Maribor bi sklenili z besedami, ki so verjetno blizu večini, ki rada hodi v hribe:

»V gorah ni nazivov, ni strahu, kaj bo kdo rekel, ni napisanega bontona vedenja, ni pravil poslovnih pogovorov ... V dolini je že toliko zaigranega, da pozabimo, da je zaigrano v resnici igra. Igro smo vzeli za resničnost. Zato nas presenetijo občutki, pogovori in življenje v gorah - ker so to, kar bi morali biti vsak dan. Pristni. Preprosto si. Sproščen, umirjen, čeprav zadihan in malo lačen.« (iz knjige Gora avtorice Petre Škarja)

Člani MD Sožitja Maribor v Kranjski Gori

LETO 2021 – LETO, V KATEREM SE POČASI VRAČAMO V OBIČAJNOST IN NAČRTUJEMO NOVE IZZIVE

Avtor prispevka: Anja Rešeta, Lidija Šestak Zorič

Leto 2021 se je v našem društvu pričelo umirjeno in glede na ukrepe za preprečevanje okužbe z novim virusom Covid-19 v omejenem delovanju.

Poudariti je treba, da program osebne asistencije (ki se izvaja po Zakonu o osebni asistenci od 1. 1. 2019 dalje) poteka nemoteno in redno, brez opaznih izpadov. Storitve osebne asistencije mora biti vsakodnevno zagotovljena za vsakogar, ki jo potrebuje. Če na kratko povzamemo: storitev osebne asistencije zajema storitve, namenjene osebni pomoči uporabnika, storitve, namenjene pomoči v gospodinjstvu in pri drugih dnevnih opravilih, spremstvo, pomoč na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu ter pomoč pri komunikaciji. Tovrstne storitve izvajajo pri našem društvu zaposleni osebni asistenti. Vsak osebni asistent nudi pomoč enemu uporabniku v obsegu ur, za katerega je zaposlen (polni ali krajši delovni čas).

V prvi tretjini letošnjega leta so preostale aktivnosti društva mirovale. Začele so se izvajati ponovno v spomladanskem času. Tako smo v maju 2021 spet odprli vrata naše Dobrodelne trgovine Sonček, ki je med Mariborčani dobro obiskana. V Dobrodelni trgovini Sonček izvajamo tudi program dnevnega centra Vetrinjska, vključujemo naše člane kot prostovoljce prodajalce. V trgovini je zagotovljena stalna pomoč in podpora s strani društva. Je dnevni prostor, v katerem poteka prodaja, druženje, usvajanje vsakodnevnih veščin, stik s strankami, skrb za trgovino, socializacija. Je prostor v središču mesta, ki pomeni vsakodnevno vključenost v samem središču Maribora. O pomenu našega prostora je bilo poročano tudi že s strani lokalnih medijev (časopis, radio), 3. decembra bomo obeležili deveto obletnico delovanja.

Obeležitev svetovnega dneva cerebralne paralize na Glavnem trgu

V mesecu maju se je začela tudi Slovenska liga v tekmovanju boccie, to je dvoransko balinanje za gibalno ovirane, je tudi paralimpijska disciplina. V tem letu so se izpeljala tri tekmovanja posameznikov in tekmovanje v dvojicah. Najboljši tekmovalci so se pomerili na državnem tekmovanju 18. septembra 2021. Rezultati so odlični (Aleš Pipuš, srebrna medalja, kategorija OPEN, in Štefka Peklar, zlata medalja, kategorija BC1), za kar iskreno čestitamo. Prav tako so se naši člani udeležili športnih iger v Izoli (pikado in namizni tenis) ter tudi tam dosegli odlične rezultate.

Produkcija Plesne skupine Sonček 2021

Udeležili pa smo se tudi inkluzivnega pohoda na Boč (26. 9. 2021) v okviru projekta Gibalno ovirani gore osvajajo 2021 (Projekt Gogo s sodelovanjem več organizacij in Planinske zveze Slovenije).

V mesecu juniju se je pričela aktivnost plavanja na Fontani, ki pa je izvajana v omejenem obsegu. Treba je poudariti, da program jahanja oz. terapij s pomočjo konj poteka v polnem obsegu (odrasli člani jahajo dvakrat na teden, tudi s pomočjo osebnih asistentov), ne glede na vreme (najeto imamo pokrito dvorano).

V petek, 18. junija 2021, pa je Bralni klub Sonček izvedel jubilejno 50. srečanje (ki je bilo prvotno načrtovano za lansko leto). Med zveste bralce in člane društva smo povabili pisca kriminalnih zgodb Avgusta Demšarja, ki ga večina povezuje z junakom in primeri inšpektorja Vrenka. Srečanje je potekalo sproščeno na dvorišču doma društev invalidskih organizacij Maribor.

Plesni tečaj na invalidskih vozičkih se je z manjšimi prekinjavami izvajal redno. Plesalci so se predstavili občinstvu na posnetku. Posnetki so s pomočjo strokovnjakov in podpornega osebja nastali 22. junija 2021 v Amfiteatru II. gimnazije.

Največji program društva pa so zdravstveno-terapevtske kolonije, ki jih društvo izvaja že preko dvajset let za otroke, mladostnike s cerebralno paralizo in družine. Izvedli smo dva termina zdravstveno-terapevtske kolonije na Deblem Rtiču, kjer so udeleženci sami s spremljevalci. Izvedba tovrstnega termina je izjemno zahtevna, saj je za vsakega udeleženca treba zagotoviti svojo spremljevalca oziroma osebnega asistenta. Pri izvedbi so še bistvenega pomena vodja, strokovni vodja, nefrofizioterapevt, športni vodja. Za uspešno izpeljavo kolonij vsakoletno kandidiramo na državnih razpisih in tudi razpisih občine Maribor. Izpeljali smo tudi termin, v katerem vključujemo predšolske otroke skupaj z družinami. Poudarek tega termina je pomoč in nudenje storitve za celotno družino. Otroci so deležni terapij (nefrofizioterapije, delovne terapije, terapije s pomočjo konj), starši in svojci pa so vključeni tudi v šole za starše in individualne terapije oz. svetovanja s strani strokovnjakov (psihoterapevtka, psihologi). V tem letu smo poskusno izpeljali kolonijo na otoku Pašman, v katero so se vključile odrasle osebe s cerebralno paralizo skupaj z osebnimi asistenti. Posebnost kolonije je poleg rednih aktivnosti zagotoviti še adrenalinske aktivnosti (vožnja s supom, blazino, banana), ki je osebam z gibalno oviranostjo v običajnem okolju nedostopna. Tudi tovrstne aktivnosti pomenijo enakopravno vključenost in imeti možnost izbire dejavnosti, tako kot za vse druge.

Jubilejno 50. bralno srečanja z gostom

Fontana na Glavnem trgu obarvana v zeleno, 6. oktober 2021

V sredo, 6. oktobra 2021, smo obeležili svetovni dan cerebralne paralize. Gre za mednarodno gibanje World CP day, ki je namenjeno ozaveščanju splošne javnosti o življenju oseb s cerebralno paralizo. Letošnje geslo je bilo »Milijon razlogov«, ob tem pa je nastala tudi poslanica Zveze Sonček, v kateri poudarjamo vključujočo družbo, polnopravno vključenost odraslih z vsemi državljanskimi pravicami,

vključno z volilno pravico ter dostopnost okolja in storitev za vsakogar. V Mariboru smo dogodek obeležili na Glavnem trgu, kjer smo se zbrali člani in naši podporniki, znanci, prijatelji. Ob stojnici smo na LED zaslonu prikazovali aktivnosti in programe društva skozi leta. Dogodek na Glavnem trgu je bil uspešno izpeljan v popoldanskih urah, o nas so poročali mediji (intervju in prispevek v oddaji TV Slovenija Tele M, informativna oddaja Odmevi, časnik Večer).

POSLANICA

ob 6. oktobru – svetovnemu dnevu cerebralne paralize

»MILIJON RAZLOGOV«

Svetovni dan cerebralne paralize je družbeno gibanje, katerega cilj je spregovoriti o cerebralni paralizi in izzivih, ki jih le-ta prinese v vsakdanjem življenju.

V Zvezi Sonček se zavzemamo za:

- ▶ vključujočo družbo, v kateri bodo:
 - vse družine z otroki s cerebralno paralizo in drugimi oviranostmi deležne ustrezne podpore in pomoči,
 - vsi otroci imeli možnost obiskovati isti vrtec,
 - vsi učenci hodili v skupno osnovno šolo v domačem kraju,
 - vsi odrasli lahko uresničevali svoje potenciale v poklicnem življenju ter živeli neodvisno in samostojno po lastni izbiri,
- ▶ polnopravno vključenost odraslih z vsemi državljanskimi pravicami, vključno z volilno pravico,
- ▶ dostopnost okolja in storitev za vsakogar.

Vsaka oseba, ki živi s cerebralno paralizo, je razlog, da si prizadevamo za spremembe.

Milijon razlogov
6. oktober – Svetovni dan cerebralne paralize
MILLIONS OF REASONS Oct 6

V sodelovanju z Mestno občino Maribor nam v počastitev svetovnega dneva cerebralne paralize fontano na Glavnem trgu in Mariborski grad obarvajo v zeleno, ki je barva svetovnega gibanja za cerebralno paralizo. V večernih urah smo se kljub deževnemu vremenu nekateri člani zbrali v središču mesta in ovekovečili dogodek.

Prav tako pa je obeležitev svetovnega dneva cerebralne paralize potekala vseskozi tudi na družabnem omrežju Facebook, kjer so se naši člani predstavili kot ambasadorji Sončka in navedli svoje dosežke, ustvarjalnosti in aktivnosti ter svoj razlog, da se njihov glas sliši.

Objave na društveni strani Facebook so dosegle veliko posameznikov in deljenj ter všečkov – na ta način smo nagovorili dodatno množico ljudi, saj so družabna omrežja v zadnjem času postala prav tako pomemben medij in deležnik našega vsakdana.

Načrti za prihodnost so v drugi polovici leta usmerjeni v pridobivanje prostorov za namen osebne asistenc in za vzpostavitve dnevnega prostora za člane društva ob podpori osebnih asistentov. Trenutno potekajo dogovori za najem prostorov v središču Maribora.

Kot društvo Sonček si v skladu z vizijo Sončka želimo razvoj in biti gradnik za razvoj kakovostnih storitev za osebe z gibalno oviranostjo v skupnosti. Zavedamo se, da je za uresničitev tega potrebno še mnogo, predvsem pa prepričati lokalno skupnost in državo, da je to pomemben korak k deinstitucionalizaciji, prehod z institucionalnih na skupnostne storitve.

Tako veliko mesto nujno potrebuje dodatne rešitve za osebe z oviranostjo, da bodo lahko živeli po svojih prepričanjih in z možnostjo izbire, tako kot vsi drugi prebivalci mesta Maribor.

ZDRUŽENJE MULTIPLE SKLEROZE SLOVENIJE, PODRUŽNICA MARIBOR

ŽIVI ZDRAVO, POTUJ TRAJNOSTNO DAN MOBILNOSTI INVALIDOV V MARIBORU

Avtorica: Slavica Jaušovec

Foto: Irena Krajnc in Mojca Krenčnik

Leto je naokoli in v četrtek, 16. septembra, smo v Mariboru že dvajsetič obeležili Evropski teden mobilnosti. V tej evropski pobudi, ki ima za cilj spodbujanje trajnostne mobilnosti, naše mesto sodeluje od vsega začetka. Letošnji slogan »Živi zdravo, potuj trajnostno« je izpostavil pomen dostopnosti in motiviranje posameznika, da izbere trajnostni način prevoza, to je javni prevoz, kolesarjenje ali hojo. S tem pripomoremo k izboljšanju ozračja, zdravja in dobrega počutja.

V okviru jubilejnega 20. Evropskega tedna mobilnosti v Mariboru je potekal že trinajsto leto tudi dan mobilnosti invalidov. Pod pokroviteljstvom Sveta invalidov Mestne občine Maribor smo se drugim invalidskim društvom pridružili tudi člani Združenja multiple skleroze Slovenije, podružnice Maribor. Na stojnici smo delili brošure: Multipla skleroza in medicinski pripomočki, Multipla skleroza in aktiven način življenja, Multipla skleroza in prehrana ter druge. Spregovorili smo o težavah oseb z multiplo sklerozo, katerih posledica je gibanje z invalidskimi pripomočki, o težavah pri parkiranju in pri vstopanju v javne ustanove.

V dopoldanskem času je delovna skupina za dostopnost pri Svetu invalidov Mestne občine Maribor na Slomškovem trgu pripravila akcijo ozaveščanja o težavah, ki jih pogosto imamo na invalidskih parkirnih prostorih po mestu. Na petih običajnih parkirnih mestih smo postavili invalidski voziček z napisi: »Pridem takoj«, »Samo na pošto skočim«, »Samo za minuto nekam skočim«. Z akcijo smo želi opozoriti na pomanjkanje parkirnih mest za invalide ter na pogosta parkiranja voznikov, ki neobzirno zasedejo parkirna mesta za invalide.

Ob 10.30 sem se priključila skupini: Približati Maribor osebam s posebnimi potrebami. Projekt iz participativnega proračuna MOM 2021-2022 ima namen prikazati mesto in njegove znamenitosti ter hkrati opozoriti na infrastrukturne težave, s katerimi se srečujemo osebe s posebnimi potrebami. Gospa Nina Tenko nas je popeljala od Glavnega trga do stolnice in po starem delu mesta nazaj. Na Glavnem trgu, ki je drugi največji mariborski trg, smo si sicer

»Približati Maribor osebam s posebnimi potrebami«

od daleč ogledali nekatere znamenitosti. Najprej je spregovorila o Marijinem kužnem znamenju, ki so ga prebivalci v letih 1680 in 1681 postavili v spomin na skoraj petino umrlih prebivalcev mesta zaradi epidemije kuge. Med zanimivejše stavbe na trgu sodi v začetku 16. stoletja zgrajena Mestna hiša oziroma Rotovž. Vodička nam je omenila, da stolp z uro ni v sredini zgradbe, ampak je malo premaknjen. Mojstru, ki je stavbo gradil, namreč niso plačevali, pa se jim je na ta način »maščeval!« Spregovorila je še o stavbi bivšega Kazina, ki stoji na vogalu pri mostu čez Dravo, in o prvi mariborski pivovarni iz 18. stoletja, ki je bila na mestu nekdanje gostilne Koper, sedaj Maribor.

Z Glavnega trga smo se počasi pomikali po nam neprijetnih granitnih kockah do Slomškovega trga. Ena izmed osrednjih znamenitosti trga je stolna cerkev sv. Janeza Krstnika, zgrajena v 12. stoletju. Trg je v zadnjem času prepoznaven zaradi prvega slovenskega svetnika, škofa Antona Martina Slomška, ki ima v cerkvi svoj grob in na trgu kip. Pred cerkvijo pa se razprostira park z bazenčkom in kipcem »Korleka«. Slomškov trg naredijo še privlačnejši mogočne stavbe, ki ga obkrožajo: stavba Univerze v Mariboru, Slovensko narodno gledališče in poslopje Pošte Maribor. Po programu so si lažje gibljivi udeleženci ogledali še stari del mesta. Gibalno močnejše ovirani pa smo se po isti poti vračali na staro lokacijo.

Ob vrnitvi smo na kolesu pri stojnicah zagledali župana našega mesta Aleksandra Sašo Arsenoviča, ki si je vzel nekaj časa za nas. Vse prisotne, ki smo bili tisti trenutek na Glavnem trgu, je pozdravil in izrazil zadovoljstvo nad raznolikim dogajanjem in ponudbo pripomočkov za gibalno ovirane osebe, ki sta jih predstavila podjetje SOČA OPREMA in zavod Brez ovir. Najbolj zanimiva je bila predstavitev pokritega skuterja, s katerim se je kar dosti mimoidočih, pokretnih in nepokretnih prebivalcev, popeljalo na poskusno vožnjo po trgu. Ob mini vozilu Maister smo dobili vizitko s podatki za brezplačen klic za storitve prevoza po mestnem jedru.

Celoten program dneva mobilnosti invalidov je vodil in povezoval g. Robert Zajšek z ekipo Radia Maribor. V slovenski znakovni jezik je tolmačila Marija Koser.

Skupaj lahko z majhnimi koraki naredimo velike spremembe za izboljšanje ozračja, zdravja in dobrega počutja!

obisk župana Aleksandra Saše Arsenoviča

INFO-FON65+

Info-fon65+ je brezplačna telefonska številka. Na vaš klic se odzovejo svetovalci – prostovoljci, ki vam nudijo informacije in pomoč na področjih aktivnega življenja, mobilnosti, javnega prevoza za starejše, domovih za starejše, varnega življenja doma, pomoči na domu, pokojninske in socialne pravice, ipd...

Veseli bomo vaših predlogov za izboljšanje kakovosti življenja starejših, pomanjkljivosti, slabosti in ovirah za varno in kvalitetno življenje.

Pokličete lahko vsak delovnik med 9. in 13. uro

Program je nastal na pobudo **Sveta za starejše MO Maribor**, ki ga tudi financira, nosilec projekta pa je **Dnevni center aktivnosti za starejše TOTI DCA Maribor**.

PABLO NERUDA: Živi za danes

...

Počasi umira, kdor uničuje lastno ljubezen,
kdor ne dovoli, da bi mu pomagali,
kdor preživi dneve z jamranjem nad lastno smolo
ali nad neprestanim dežjem.

Počasi umira, kdor opusti načrt še preden ga poskusi izvesti,
kdor ne sprašuje o tistem, česar ne ve,
kdor ne odgovori, ko je vprašan o tistem, kar ve.

Ne dovoli si počasnega umiranja!
Tvegaj in uresniči želje še danes!
Živi za danes!

Številka: 141-3/2021-2

Datum: 20.09.2021

POROČILO o Dnevu mobilnosti invalidov 2021

16.9.2021 je v okviru jubilejnega 20. Evropskega tedna mobilnosti potekal že 13. Dan mobilnosti invalidov. Program je bil kljub korona ukrepom in obveznemu PCT pogoju zanimiv in pester, udeležba pa visoka. Na Glavnem trgu v Mariboru je svoja prizadevanja za čim boljše mobilnost predstavilo 7 mariborskih invalidskih in humanitarnih društev ter 3 strokovne organizacije. Kot promocijo zdravega življenja smo delili jabolka.

Prisotne je pozdravil podpredsednik Sveta invalidov Martin Benko. Dogajanje so s kulturno točko Ribič popestrili člani Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor.

Pri organizaciji dogodka je sodeloval Factumevent, prisotna je bila ekipa Radia Maribor, program je vodil in povezoval **g. Robert Zajšek**, v slovenski znakovni jezik je tolmačila Marija Koser.

Dogajanje in vzdušje na Glavnem trgu si je ogledal tudi župan MOM Aleksander Saša Arsenovič, ki je prisotne na kratko pozdravil in izrazil zadovoljstvo nad raznolikim dogajanjem in ponudbo pripomočkov za gibalno ovirane osebe. Podžupanja MOM Alenka Iskra pa se je podrobneje seznanila z akcijo »Pridem takoj«, ki je potekala na Slomškovem trgu.

Vsako društvo je predstavilo svoj način mobilnosti, težave, pripomočke in posebnosti pri premagovanju ovir v vsakdanjem življenju. Predstavili so se **Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Maribor; Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor; Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor; SONČEK – mariborsko društvo za cerebralno paralizo; Društvi SLO – CANIS IN REPS; Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor; Društvo diabetikov Maribor in Humanitarna organizacija INKONT Maribor, Soča – oprema iz Maribora in Zavod Brez ovir.**

Soča – oprema, ki od novembra 2020 posluje tudi v Mariboru, je predstavila najbolj zanimivo novost – pokriti skuter, ki je izzval veliko zanimanja in praktičnih preizkusov prisotnih, Zavod Brez ovir pa je med drugim predstavil njihovo bazensko dvigalo.

Sočasno je v okviru projekta Približati Maribor osebam s posebnimi potrebami potekalo vodenje po Mariboru za osebe z oviranostmi. Projekt, ki je bil izbran v okviru razpisa participativnega proračuna MOM, izvaja Zavod za turizem Maribor z vodičko Nino Tenko. Vodenja se je udeležilo 30 oseb, ogledali so si znamenitosti na Glavnem trgu, nato pa še zanimivosti in znamenitosti ob Poštni ulici in na Slomškovem trgu.

Hkrati je na Slomškovem trgu potekala akcija osveščanja o težavah parkiranja na invalidskih parkirnih mestih »Pridem takoj«. Z invalidskimi vozički smo že zjutraj zasedli 5 parkirnišč na Slomškovem trgu, na vozičke smo obesili napise »Pridem takoj, Samo na pošto sem skočil« in druge najpogostejše izgovore kršiteljev, ki parkirajo na invalidskih parkirnih mestih.

O Dnevu mobilnosti invalidov 2021 so poročali tudi mediji, predvsem Radio Maribor ob 9.00 in ob 11.00, Maribor24, Večer in drugi.

Iskrena hvala vsem organizatorjem za pomoč. Zahvaljujemo se tudi vsem predstavnikom MOM za sodelovanje in vsem ostalim sodelujočim na tem zanimivem dnevu mobilnosti invalidov. Posebna

hvala prostovoljcem na Glavnem trgu in prostovoljkam iz Društva študentov invalidov in Inkonta, ki so skrbele za uspešno izvedbo akcije »Pridem takoj« na Slomškovem trgu.

Vsem sodelujočim se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje in vabljeni, da se nam pridružite tudi prihodnje leto!

Milan Kotnik, l.r.
predsednik SIMOM

Izjava za javnost ob MEDNARODNEM DNEVU INVALIDOV

DELOVANJE SVETA INVALIDOV MO MARIBOR

Maribor, 3. 12. 2021

Leta 1992 je Generalna skupščina 3. december razglasila za mednarodni dan invalidov. Generalna skupščina s tem dnevom poziva vse države članice, naj si prizadevajo za čim boljši položaj invalidov znotraj svojih meja in za njihovo učinkovito integracijo v družbo.

Mestna občina Maribor se je leta 2009 na pobudo invalidov in z namenom izboljšanja enakih možnosti invalidov v Mariboru, vključila v projekt Zveze delovnih invalidov Slovenije (ZDIS) in prejela listino »Občina po meri invalidov.« Kot posvetovalno telo župana je bil ustanovljen Svet invalidov MO Maribor, v katerega so vključeni predstavniki Mariborskih invalidskih društev kot stalni člani, in predstavniki strokovnih in drugih služb, ki sodelujejo z invalidi. Ne moremo dovolj poudariti, kako pomembno je, da so invalidi vključeni in sodelujejo v zadevah, ki so pomembne zanje in za nas vse.

Skozi leta aktivnega delovanja Sveta invalidov Mestne občine Maribor potekajo prizadevanja za izboljšanje možnosti invalidov, povezovalne aktivnosti in izobraževalna srečanja, podprta s strani Mestne občine Maribor, ki se jih udeležujejo številni invalidi iz različnih invalidskih društev.

Tudi v letu 2021 je bil Svet invalidov kljub omejitvam zelo aktiven. Dokaj zadanih nalog je bilo realiziranih ali so v postopku urejanja ali so člani skupin opozorili na določene težave. Velika prilagajanja in dodatne aktivnosti so bile potrebne zaradi epidemije, vendar smo večino načrtovanih aktivnosti uspešno izvedli.

Naj izpostavimo nekaj uspešno realiziranih nalog iz Akcijskega načrta za invalide v letu 2021:

V Mariboru so v letu 2021 v organizaciji Sveta invalidov potekale že 12. športne igre invalidov. Bile so predstavljene iz maja na junij, potekale so 3 dni, da smo lahko upoštevali ukrepe za ohranjanje zdravja. Skupno se je iger udeležilo 280 oseb, 180 tekmovalcev in 100 navijačev.

27. avgusta 2021 smo organizirali športno – rekreativno srečanje invalidov na ŠRC Fontana, ki je imelo tudi dobrodelno noto, saj je izkupiček od tombole in srečelova darovan v dobrodelne namene. V septembru pa smo predstavili težave invalidov pri mobilnosti v okviru Evropskega tedna mobilnosti na Trgu svobode v Mariboru. Ob tem smo ponovno izvedli predstavitev problemov s parkirnimi prostori – na običajna parkirna mesta na Slomškovem trgu smo parkirali 5 invalidskih vozičkov, ki so nosili napise »Pridem takoj«, »Samo na pošto sem skočil« in podobne najpogostejše izgovore kršiteljev, ki parkirajo na invalidske parkirne prostore. Sočasno je v okviru projekta Približati Maribor osebam s posebnimi potrebami potekalo vodenje po Mariboru za osebe z oviranostmi. Projekt, ki je bil izbran v okviru razpisa participativnega proračuna MOM, izvaja Zavod za turizem Maribor z vodičko Nino

Priloga 3

Tenko. Vodenja se je udeležilo 30 oseb, ogledali so si znamenitosti na Glavnem trgu, nato pa še zanimivosti in znamenitosti ob Poštni ulici in na Slomškovem trgu.

Invalidska društva so se predstavila na Glavnem trgu, obenem je Soča oprema med drugim predstavila najbolj zanimivo novost – pokriti skuter, ki je izzval veliko zanimanja in praktičnih preizkusov prisotnih, Zavod Brez ovir pa je med drugim predstavil njihovo bazensko dvigalo.

Zaradi ukrepov Vlade RS in navodil NIJZ smo žal morali prestaviti Kulturni večer invalidov za nedoločen čas.

V letu 2021 je izšla že 12. številka glasila Svet invalidov, v 1100 izvodih, v katerem svoje prispevke objavljajo invalidi in Svet invalidov MOM.

Mestna občina Maribor se tudi preko sodelovanja na evropskih projektih trudi izboljšati pogoje za dostopnost invalidov. V okviru projekta **DANOVA**- Inovativne prevozne storitve za slepe in slabovidne potnike v Podonavju (sofinanciranega s strani Evropske unije v okviru programa teritorialnega sodelovanja Interreg Podonavje) je bilo izvedena delavnica na daljavo preko zoom-a, kjer je bil predstavljen sam projekt Danova in projekt Mobilnost slepih in slabovidnih – infrastrukturni izzivi na primeru Avtobusne postaje Maribor. V okviru tega je bila podana podrobna ocena dostopnosti Avtobusne postaje Maribor.

V sodelovanju s Svetom za starejše je bila v mesecu decembru načrtovana tudi izvedba posveta o dostopnosti do zdravstvenih storitev in dostopnosti do zdravnika, vendar smo posvet zaradi izredno povečanega porasta hospitaliziranih prestavili na ugodnejši čas. Mestna občina Maribor dobro sodeluje z invalidi na vseh področjih, pristojne službe upoštevajo potrebe invalidov pri vsakodnevnih nalogah (npr. redna kontrola nad kršitvami parkiranja na invalidskih parkirnih mestih, spuščanje robnikov na pločnikih, kontrastne označitve in drugo).

O naših aktivnostih so tokom celega leta poročali mediji, ki so pomemben člen informiranja in ozaveščanja širše javnosti.

SKLEPNE MISLI

Svet invalidov MO Maribor je v sodelovanju z Mestno občino Maribor pomemben podporni člen za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor. Še naprej si bomo aktivno prizadevali za skupno izvajanje ukrepov, s katerimi bomo vodstvo občine in strokovne službe ter širšo javnost spodbujali k odpravljanju neenakosti, za bolj enakovredno in enakopravno vključevanje ter varovanje in spoštovanje pravic ter osebne integritete invalidov.

Ob 3. decembru - mednarodnem dnevu invalidov čestitamo vsem invalidom, njihovim družinskim članom, prijateljem, invalidskim in humanitarnim organizacijam ter vsem, ki si prizadevajo za boljše kakovost življenja invalidov v Mariboru in širše.

Milan Kotnik
predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor

Poročilo o lokalni oceni – glavna avtobusna postaja MARIBOR

DANOVA – Inovativne prevozne storitve za slepe in slabovidne potnike v Podonavju

Julij 2021

Raven obveščanja	<i>Samo konzorcij</i>
Dejavnost	<i>A.T1.2: Ocena dostopnosti za slepe in slabovidne potnike</i>
Dokument	<i>D.T1.2.1. Metodologija za ocenjevanje, vključno z ocenjevalno preglednico za zbiranje podatkov</i>
Usklajevalni partner	<i>Občina Maribor</i>
Sodelavci	<i>Alenka Gajšt, Petra Krištof</i>
Datum zapadlosti dokumenta	<i>31. 1. 2021</i>
Dejanski datum dokumenta	<i>31. 7. 2021</i>
Stanje (F: končno, D: osnutek)	<i>Končno</i>
Ime datoteke	<i>DANOVA_D.T1.2.3_Local_assessment_report_MariborPTmain</i>

Kazalo vsebine

1. Uvod.....	4
2. Transportni terminal.....	5
3. Določanje pomembnosti ukrepov.....	8
3.1. Ukrepi z najvišjo prioriteto	8
3.2. Ukrepi s srednjo prioriteto	13
3.3. Ukrepi z nizko prioriteto	18
4. O postopku ocenjevanja	23
4.1. Skupina za presojo	23
4.2. Izkušnje in priporočila.....	23
5. Dodatek 1 – Ocenjevalna preglednica	24
5.1. NACIONALNO OKOLJE.....	24
5.1.1. Nacionalni predpisi	24
5.2. OCENA ZUNAJ LOKACIJE	26
5.2.1. Pravilniki za lokacijo, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje	26
5.2.2. Dostop do informacij pred potovanjem in po potovanju	28
5.3. OCENA NA LOKACIJI.....	31
5.3.1. Dostop do območja in odhod z njega	31
5.3.2. Vstop v območje in izhod iz območja	36
5.3.3. Prehajanje znotraj območja, čakalnice	40
5.3.4. Sanitarni prostori	45
5.3.5. Trgovine in gostinske storitve	47
5.3.6. Evakuacijske poti.....	48
5.3.7. Točke prihoda in odhoda.....	49

1. UVOD

Okvara vida (slepota in slabovidnost) je širok izraz, ki se nanaša na kakršno koli stopnjo izgube vida, ki vpliva na sposobnost osebe za opravljanje običajnih vsakodnevnih dejavnosti in ki je ni mogoče popraviti na normalen vid, tudi če oseba nosi očala ali kontaktne leče. To ni bolezen sama po sebi, temveč posledica bolezni, poškodbe ali druge travme, ki vpliva na strukture in funkcije vidnega sistema. Izraz »okvara vida« vključuje slepoto, izraz »osebe z okvaro vida« pa se uporablja za slepe in slabovidne osebe. Ko se oseba zaradi okvare srečuje z omejitvami in ovirami v interakciji z okoljem in/ali pri izvajanju nalog, govorimo o oviranosti.

Osebe z okvaro vida se lahko počutijo ovirane, če nimajo ustreznega dostopa do podpore in storitev ter se srečujejo z omejitvami, kot so diskriminacija ali nedostopne stavbe ali prevoz. Ocenjeno je, da 96 % prometnega sistema v EU še vedno ni v celoti dostopnega slepim in slabovidnim ljudem (Evropska zveza slepih) in da je dostopnost v mnogih državah Podonavja izredno nizka. Poleg tega so bile ugotovljene znatne razlike v stopnji dostopnosti med državami in tudi med mesti/regijami znotraj posameznih držav. Zato več kot 30 milijonov slepih in slabovidnih ljudi ne more samostojno potovati.

Zaradi pomanjkanja pripomočkov za dostop, kot so talne taktilne oznake (TTVS), taktilne karte (zemljevidi), velike črke in Braillova pisava, zvočna signalizacija, spletne strani in aplikacije, ki so prijazne bralnikom zaslona, je slepim in slabovidnim potnikom izredno otežena in v nekaterih primerih onemogočena uporaba običajnega transportnega sistema (letala, avtobusi, vlaki, javni prevoz). V teh primerih se zanašajo na pomoč osebe, ki vidi (njihov osebni pomočnik, član osebja ali naključni mimoidoči), kar jim sicer zagotavlja sposobnost za potovanje, vendar še vedno predstavlja nekatere omejitve v primerjavi s potovalnimi izkušnjami ljudi, ki vidijo.

Čeprav obstajajo zakoni, predpisi in postopki tako na ravni EU kot na ravni držav, uveljavljanje teh pravil pogosto predstavlja problem in večina držav Podonavja ima težave pri popolnem izvajanju teh standardov. Razlogi so zelo pogosto naslednji: pomanjkanje strokovnega znanja organov na področju zagotavljanja dostopnosti, splošna skladnost zakonodaje v postopkih javnih razpisov, nezadostna dodelitev sredstev itd.

Cilj projekta DANOVA je izboljšati dostopnost letališč, morskih pristanišč, železniških in avtobusnih postaj za slepe in slabovidne ljudi z razvojem vrste novih storitev in znanj, da bi omogočili popoln dostop do vseh prometnih informacij, objektov in storitev. Za izboljšanje dostopnosti terminalov za prevoz je potrebna ocena trenutnega stanja. Zato je bila razvita metodologija za ocenjevanje DANOVA, ki ureja postopek ocenjevanja na vseh preskusnih mestih in ki zagotavlja informacije o vseh elementih, ki jih je treba upoštevati. To poročilo o oceni (vključno z ocenjevalno preglednico) bo upravitelju transportnega terminala pomagalo pri pripravi akcijskega načrta, ki bo obravnaval najbolj kritična vprašanja dostopnosti.

2. TRANSPORTNI TERMINAL

Kratek opis

Avtobusna postaja se nahaja v bližini mestnega središča in zelo blizu železniške postaje. Stavba glavne avtobusne postaje Maribor je bila odprta leta 1989.

Postaja nudi mestni, medkrajevni in mednarodni avtobusni prevoz. Ima 25 notranjih (pokritih oz. zaščiteneh s streho) in 16 zunanjih peronov za avtobuse. Na voljo so tudi tri polnilne postaje za električna vozila, ki so na voljo izključno za storitev souporabe avtomobilov Avant2Go.

Slika 1: Glavna avtobusna postaja Maribor

Ima dva glavna vhoda in tri stranske vhode. Avtobusna postaja nima lastnih parkirnih prostorov, vendar je v bližini parkirišče (upravlja ga javno podjetje za mestni potniški promet Marprom d.o.o., ki upravlja tudi glavno avtobusno postajo).

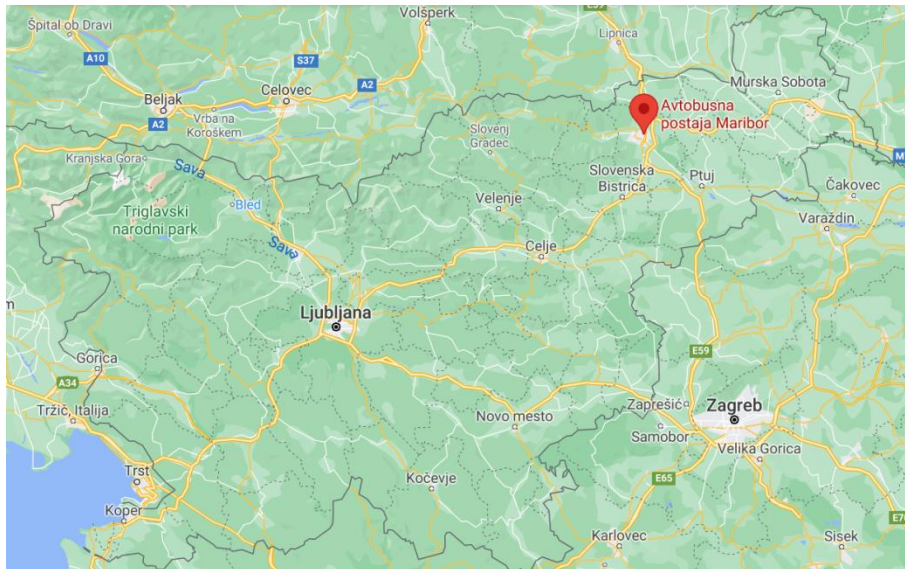
Poleg blagajne za vozovnice in informacijske pisarne je na postaji še veliko manjših trgovin, kavarn in gostinskih lokalov.

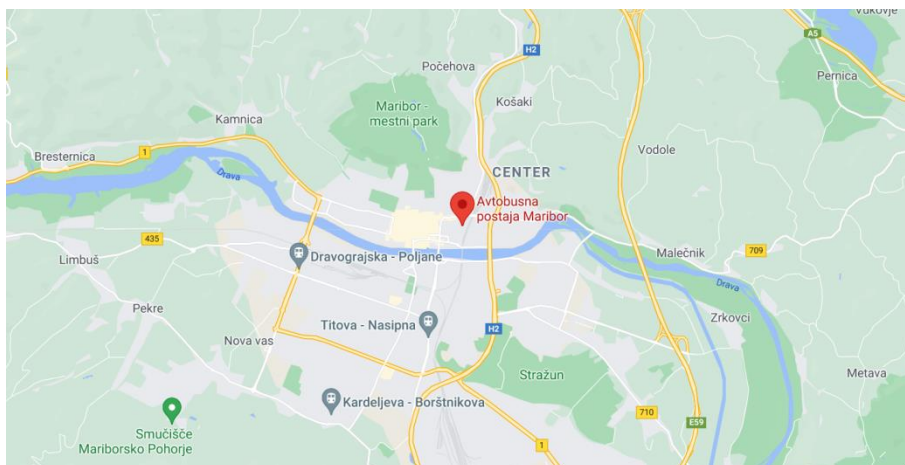
Slika 2: Pogled iz zraka, notranjost potniškega terminala in avtobusni peroni

Lokacija:

Maribor leži v severovzhodnem delu Slovenije, avtobusna postaja pa je dosegljiva peš iz mestnega središča in stoji blizu glavne železniške postaje.

Slika 3: Lokacija Maribora in mariborske glavne avtobusne postaje v Sloveniji

Slika 4: Mikro lokacija glavne avtobusne postaje – bližnji mestni center

Vrsta terminala: Avtobusna postaja

Velikost terminala (glede na potniški promet na leto): 83.306¹ potnikov

¹ Samo mestni potniki, brez medkrajevnih, regionalnih in mednarodnih potnikov.

3. DOLOČANJE POMEMBNOСТИ UKREPOV

Na podlagi ocenjevalne preglednice (glej Dodatek 1) se predlagajo ukrepi za vse elemente:

1. z oznako 1 (nevaren, nedostopen in nezadovoljiv) – najvišja prioriteta za ukrepe.
2. z oznako 2 (nedostopen in nezadovoljiv) – srednja prioriteta za ukrepe.
3. z oznako 3 (nezadovoljiv, vendar sprejemljiv) – nizka prioriteta za ukrepe.

3.1. UKREPI Z NAJVIŠJO PRIORITETO

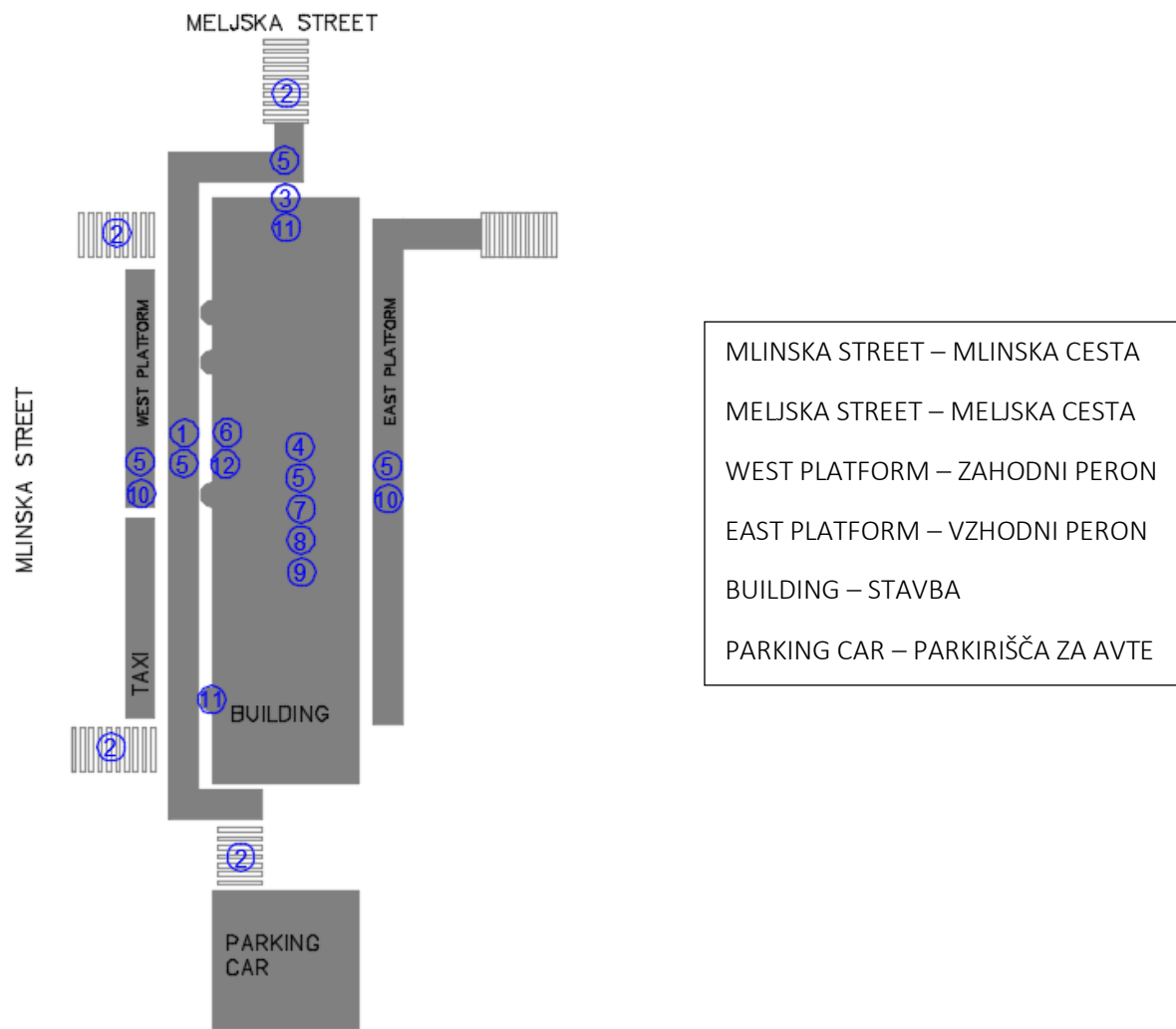
Št.	Naziv	Modul ²	Sestavni del ³	Utemeljitev (obrazložitev)
1.	TTVS (talni taktilni vodilni sistemi) na prostem	Dostop do območja in odhod z njega	Poti, hodniki, oznake	Povezani TTVS bi morali biti zagotovljeni od parkirišča, parkirišča za taksije, od vseh križišč do vseh vhodov avtobusne postaje in do zunanjih avtobusnih peronov. SEVER: TTVS je zagotovljen od križišča do začetka stopnic, ki vodijo do severnega glavnega vhoda. Stopnice nimajo otipnih opozorilnih oznak. Od stopnic do vhoda ni vodilne črte. Klančina ni označena.
2.	Zvočni signali za semaforje	Dostop do območja in odhod z njega	Poti, hodniki	Semaforja na južnem in jugozahodnem križišču nimata zvočnega signala, zvočni signal na severnem križišču pa ni dovolj slišen.
3.	Kontrastni trak – stopnice pri glavnem vhodu	Vstop v območje in izhod iz območja	Stopnice	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Predlagamo, da se na rob vsake stopnice dodajo barvni kontrastni trakovi.
4.	TTVS v zaprtih prostorih	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Oznake, poti, hodniki	TTVS, ki je bil prilepljen na kamnita tla, je nameščen znotraj avtobusne postaje. Vendar so se oznake odlepile zaradi čiščenja in vzdrževanja tal, zato jih ni več mogoče uporabljati.

² DANOVA modul ukrepa: *dostop do območja in odhod z njega; vstop v območje; prehajanje znotraj območja; varnostni pregled in carina; sanitarni prostori; nakupovalni in gostinski objekti; čakalna območja; točke odhoda; točke prihoda; evakuacijske poti; izhod iz območja*

³ DANOVA sestavni del ukrepa: *parkirišče – avtomobil; parkirišče – taksij; avtobusna postajališča; postajališča tramvaja; postajališča za vlake; oznake; zasloni; poti, hodniki; tekoče klančine/trakovi za potnike; vrata; stopnice; rampe; dvigala; tekoče stopnice; prodajni pulti; avtomati; stranišča; stranišče za službene živali; evakuacijska pot.*

				Predlagamo, da se nove oznake TTVS vklešejo v kamnita tla, zaradi česar bodo trpežne in estetske. Namestiti jih je treba ob vzhodnem hodniku, da bodo vodile do glavnih izhodov in izhodov za perone, blagajne in informacijske pisarne, do sanitarnih prostorov ter do velikih zaslonov z voznim redom in trgovine z živili.
5.	Usmerjevalne oznake v velikem tisku, Braillovi pisavi (brajci) in reliefu v skladu z novo grafično zasnovo	Dostop do območja in odhod z njega Vstop v območje in izhod iz območja, Prehajanje znotraj območja, Čakalnice	Oznake	Ni usmerjevalnih oznak, ki bi potnike vodile do vhodov/izhodov, informacijskih in prodajnih mest ter do območij in peronov za mestni, medkrajevni in mednarodni prevoz ... Trenutne oznake niso v reliefu in so postavljene previsoko, da bi jih lahko dosegli. Trenutne informacijske oznake so nameščene neposredno nad območjem storitev, ki jih označujejo. Piktogrami (nalepke) na steklenih vratih potnike obveščajo o storitvah, vendar jih ne usmerjajo do teh storitev. Predlagamo novo grafično zasnovo za vse oznake in nalepke na steklenih vratih. Predlagamo, da se poleg predlaganih TTVS po potrebi dodajo usmerjevalne oznake v reliefu in Braillovi pisavi.
6.	Sistem za »klic za pomoč« v sanitarnem prostoru	Sanitarni prostori	Stranišča	Predlagamo namestitev alarmnega sistema, ki bo ustrezno osebe na avtobusni postaji obvestil, da potnik potrebuje pomoč v sanitarnih prostorih.
7.	Načrt evakuacije in ustrezna signalizacija	Evakuacijska pot	Evakuacijska pot	Ni načrta evakuacije ali drugih znakov za usmerjanje ljudi v nujnih primerih. Zbirno mesto na prostem ni označeno. Predlagamo, da se na več jasno vidnih mestih namesti načrt območja s pomembnimi informacijami o izhodih, peronih, informacijah in sanitarnih prostorih ter da se le-ta zagotovi tudi v reliefni obliki in brajci.
8.	Vizualni in zvočni alarmni sistem za nevarnost	Evakuacijska pot	Evakuacijska pot	Ni alarmnega sistema za nevarnost. Predlagamo, da se alarmni sistem namesti in da se v primerih nevarnosti vidno in slišno oglašča, da se osebe usmerijo na najbližje izhode.

9.	Velik notranji prostostoječ zaslon za vozni red	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Zasloni	Zasloni so premajhni in postavljeni previsoko, da bi se jim ljudje lahko približali. Glede na velikost zaslona so črke premajhne. Predlagamo namestitev velikega, prostostoječega zaslona za prikaz voznega reda prihodov in odhodov v skladu s standardom SIST ISO 21542.
10.	Zvočni informacijski sistem in notranja slušna zanka	Točke prihoda in odhoda	Avtobusna postajališča, oznake, poti, hodniki	Predlagamo namestitev zvočnega informacijskega sistema in slušne zanke (avdio indukcijska zanka), ki bosta predvajala zvočna obvestila o prihodih in odhodih avtobusov.
11.	Izboljšana osvetlitev na glavnih vhodih	Vstop v območje in izhod iz območja	Oznake	GLAVNI VHOD SEVER: Celotno območje pri glavnem vhodu na severni strani ni dovolj osvetljeno. Zato so tudi oznake slabo vidne ali sploh niso vidne. GLAVNI VHOD ZAHOD: Vhod je precej temen, tudi čez dan, zato so oznake slabo vidne. Predlagamo vgradnjo LED-luči nad vhodi.
12.	Okenski interkom sistem	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Blagajne	Ni mikrofona, ki bi zagotavljal enostavno komunikacijo med potnikom in članom osebja za stekleno prepreko nad blagajno. Predlagamo namestitev ustreznega sistema.
13.	Pravilniki o dostopnosti	Pravilniki za lokacijo, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje	Pravilniki o dostopnosti	Na našem ocenjevalnem sestanku izven lokacije ni bil omenjen noben tak pravilnik. Predlagamo sprejetje pravilnikov o dostopnosti.
14.	Usposabljanje za pomoč osebam z okvaro vida pri evakuaciji	Pravilniki na lokaciji, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje	Pravilniki o dostopnosti	Ker takega usposabljanja ni, predlagamo, da se takšno usposabljanje izvaja za vse osebje, ki dela na lokaciji.
15.	Standardi storitev za stranke	Pravilniki na lokaciji, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje	Standardi storitev za stranke	Na našem ocenjevalnem sestanku izven lokacije ni bil omenjen noben standard storitev za stranke. Predlagamo sprejetje standardov storitev za stranke.

Slika 5: Lokacije ukrepov z najvišjo prioriteto na glavni avtobusni postaji Maribor

3.2. UKREPI S SREDNJO PRIORITETO

Št.	Naziv	Modul ⁴	Sestavni del ⁵	Utemeljitev (obrazložitev)
1.	Vzdrževanje držal za roke na severnem glavnem vhodu	Vstop v območje in izhod iz območja	Stopnice	GLAVNI VHOD SEVER: Držala za roke na stopnicah niso dobro vzdrževana in zato predstavljajo nevarnost. Držalo se konča, preden oseba doseže stopniščni podest. Držala za roke je treba popraviti.
2.	Boljša osvetlitev v sanitarnih prostorih	Sanitarni prostori	Stranišča	Stranišče je dobro osvetljeno, vendar je interval za prižgane luči precej kratek. V straniščnih kabinah ni dodatnih senzorjev za ponoven vklop luči. Predlagamo podaljšanje intervala ali namestitev dodatnih senzorjev v posamezne kabine.
3.	Izboljšana notranja osvetlitev	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Poti, hodniki	Notranja razsvetljava je nezadostna, v mraku/nočnem času je pretemno.
4.	Izboljšana osvetlitev vzhodnih peronov	Točke prihoda in odhoda	Vzhodni peroni	Peroni na vzhodu niso dovolj osvetljeni, pot ni dobro vidna.
5.	Izboljšana osvetlitev zahodnih peronov	Točke prihoda in odhoda	Zahodni peroni	Na zahodnih peronih so posamezni stebri z informacijami, ki vključujejo številko avtobusa, vozni red, cenik itd. Ti stebri niso dovolj osvetljeni v polmraku/ponoči, zato informacije niso vidne. Predlagamo, da se izboljša osvetlitev in doda osvetlitev posameznih avtobusnih nadstrešnic.

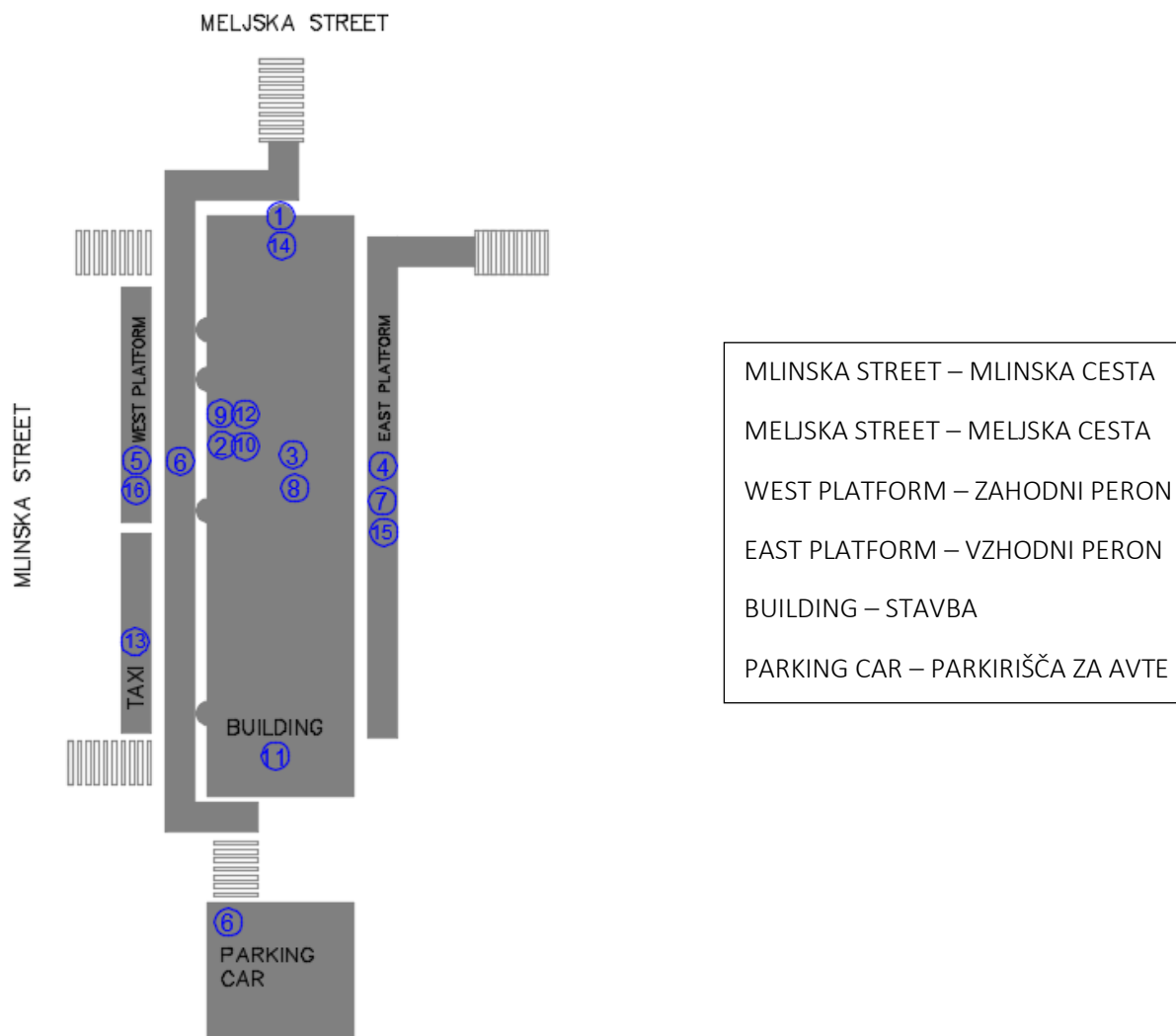
⁴ DANOVA modul ukrepa: *dostop do območja in odhod z njega; vstop na območje; prehodnost znotraj območja; varnostni pregled in carina; sanitarni objekti; nakupovalni in gostinski objekti; čakalna območja; točke odhoda; točke prihoda; evakuacijske poti; izhod iz območja*

⁵ DANOVA sestavni del ukrepa: *parkirišče – avtomobil; parkirišče – taksij; avtobusna postajališča; postajališča tramvaja; postajališča za vlake; oznake; prikazi; poti, hodniki; tekoče klančine/trakovi za potnike; vrata; stopnice; rampe; dvigala; tekoče stopnice; prodajni pultji; avtomati; stranišča; stranišče za službene živali; evakuacijska pot.*

6.	Odstranjevanje zunanjih ovir na poteh in hodnikih	Dostop do območja in odhod z njega	Poti, hodniki	Na poti od parkirišča do križišča se nahaja ovira, ki jo je treba odstraniti. Na poti od križišča do glavnega vhoda je veliko ovir in kolesarska pot, ki se križa s prostorom za pešce. Celoten prostor je zelo raznolik. Številna cvetlična korita, drevesni lončki, kolesarska stojala, ulične svetilke in klopi otežujejo orientacijo in varno mobilnost za slepe in slabovidne ljudi. Zunanji del terminala ima tlorisni vzorec s črnimi in belimi ploščicami, kar še bolj otežuje zaznavanje ovir. Poleg tega oznake TTVS niso v kontrastu s preostalo talno površino. Nekatere ovire niso jasno označene s kontrastnimi trakovi. Podroben načrt za območje na prostem, tako da je območje dostopno osebam z omejeno mobilnostjo. Predlagamo, da se naredi deljeni prostor za pešce in kolesarje ter za oznake TTVS.
7.	Brajica in reliefne oznake na vzhodnih peronih	Točke prihoda in odhoda	Vzhodni peroni / Oznake	Predlagamo, da se oznake v brajici in reliefu namestijo na stebre na peronih, kar bi bilo v skladu z novim grafičnim oblikovanjem.
8.	Oznake v brajici in reliefu v zaprtih prostorih	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Oznake	Reliefne oznake in oznake v brajici, ki jih je treba namestiti v bližino/ob predlaganih/obstojećih TTVS.
9.	Notranji TTVS znotraj blagajne	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Blagajne	Namestiti je treba TTVS, ki vodi do pulta za vozovnice in informacije.
10.	Oznake v brajici in reliefne oznake v sanitarnih prostorih	Sanitarni prostori	Stranišča, oznake	Predlagane so oznake za stranišča v brajici in reliefu.
11.	Odstranitev težko zaznavnih ovir v notranjem območju gibanja	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Poti, hodniki	Prazen nizek drevesni zaboj (težko zaznaven) ovira potnike na koncu glavnega hodnika za pešce (jug) – drevo manjka, zato je nizek zaboj zlahka spregledan. Druga možnost je, da se posadi novo drevo in tako poveča vidljivost drevesnega zaboja.

12.	Storitev pomoči potnikom	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Blagajne	Za osebe z omejeno mobilnostjo ni na voljo posebne storitve pomoči. Pomoč nudi osebje na informacijah ali blagajni, vendar le, če niso zaposleni s svojim rednim delom. Predlagamo, da bi bila v času odprtja postaje na voljo posebna oseba za pomoč, saj je odpiralni čas blagajne in informacijske pisarne krajši. Odpiralni čas blagajne in informacij: od 8.00 do 22.00 Delovni čas avtobusne postaje: od 5.00 do 23.00
13.	Dostopno parkirno mesto za taksi	Dostop do območja in odhod z njega	Parkirišče za taksi	Na voljo so parkirna mesta za taksi, vendar za invalide ni posebnih mest za taksi. Nahajajo se ob cesti. Omogočajo varno vstopanje in izstopanje potnikov na pločnik. Vendar pa ni dovolj prostora za varno vstopanje in izstopanje potnikov z omejeno mobilnostjo. Predlagamo, da se eno parkirno mesto za taksi uredi kot dostopno parkirno mesto, ki ima nižji rob pločnika, da se omogoči dostop na pločnik, in TTVS, ki vodi do glavnega vhoda.
14.	Oznaka za glavno avtobusno postajo Maribor	Dostop do območja in odhod z njega	Oznake	SEVER, ZAHOD: Oznaka za GLAVNO AVTOBUSNO POSTAJO v MARIBORU ni jasno vidna. Črke so premajhne, kontrast pa je nezadosten zaradi prosojnih steklenih vrat. Zaradi slabe osvetlitve znak ni viden v temi. Znaka na glavnem vhodu na severu ni mogoče brati od zunaj, ker je postavljen tako, da ga je mogoče brati iz notranjosti postaje.
15.	Avtobusne linije in vozni redi na vzhodnih peronih	Točke prihoda in odhoda	Vzhodni peroni / Oznake	Oznake za mestne avtobusne linije (vključno s številkami) so primerne velikosti in kontrasta. Velikost črk za medkrajevne avtobusne linije je premajhna, kontrast pa je nezadosten zaradi prosojnega steklenega ozadja. Velikost črk za vozni red avtobusov je premajhna. Vrsta pisave je primerna. Predlagamo, da se za medkrajevne avtobuse postavijo nove kontrastne nalepke z avtobusnimi potmi in da se vozni redi mestnih avtobusov natisnejo v velikem tisku.

16.	Avtobusne linije in vozni redi na zahodnih peronih	Točke prihoda in odhoda	Zahodni peroni / Oznake	Pisava vseh informacij (piktogrami in vozni red avtobusov) na stebrih na zahodnih peronih je premajhna. Vrsta pisave je primerna. Vendar pa velikost stebrov ne omogoča večjih oznak in voznih redov.

Slika 6: Lokacije ukrepov s srednjo prioriteto na glavni avtobusni postaji Maribor

3.3. UKREPI Z NIZKO PRIORITETO

Št.	Naziv	Modul ⁶	Sestavni del ⁷	Utemeljitev (obrazložitev)
1.	Kontrasten okvir vrat	Vstop v območje in izhod iz območja	Vrata	GLAVNI VHOD SEVER, GLAVNI VHOD ZAHOD, ZAHOD 1, 2: V primerjavi s steklenimi stenami v okolici okvirji vrat niso dovolj kontrastni, zato je težko zaznati, kje so vrata in kaj so fiksne steklene stene. Predlagamo kontrasten okvir vrat ali fiksne steklene stene v matiranem (motnem) steklu.
2.	Kontrastni opozorilni znaki v višini oči	Vstop v območje in izhod iz območja	Vrata	GLAVNI VHOD SEVER, GLAVNI VHOD ZAHOD: Steklena vrata nimajo kontrastnih opozorilnih znakov na višini oči. ZAHOD 1,2: Steklena vrata nimajo kontrastnih opozorilnih znakov na višini oči in kljuka na vratih niso kontrastne. ZAHOD 3: Kljuka na vratih je dovolj kontrastna; vrata nimajo kontrastnih opozorilnih znakov na višini oči. Na vseh vratih predlagamo barvne kontrastne trakove na višini oči in kontrastne ročaje vrat.
3.	Jasno označevanje steklenih vrat in zidov, ki vodijo na vzhodne perone	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Poti, hodniki, oznake, vrata	Zaradi velikih prosojnih steklenih sten in vrat je težko razločiti ospredje in ozadje, zato je izgubljen jasen kontrast. Informacije na steklenih stenah in vratih je težko razlikovati, ker je ozadje vidno skozi steklene površine. Predlagamo jasno označevanje steklenih vrat, ki vodijo do peronov na vzhodu, in nove informacijske nalepke s polnim ozadjem in ospredjem (ne (pol)prozornim).
4.	Vzdrževanje osvetljenih oznak	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Znaki	Osvetljene oznake niso svetle. Pri teh oznakah je treba osvetlitev vzdrževati.

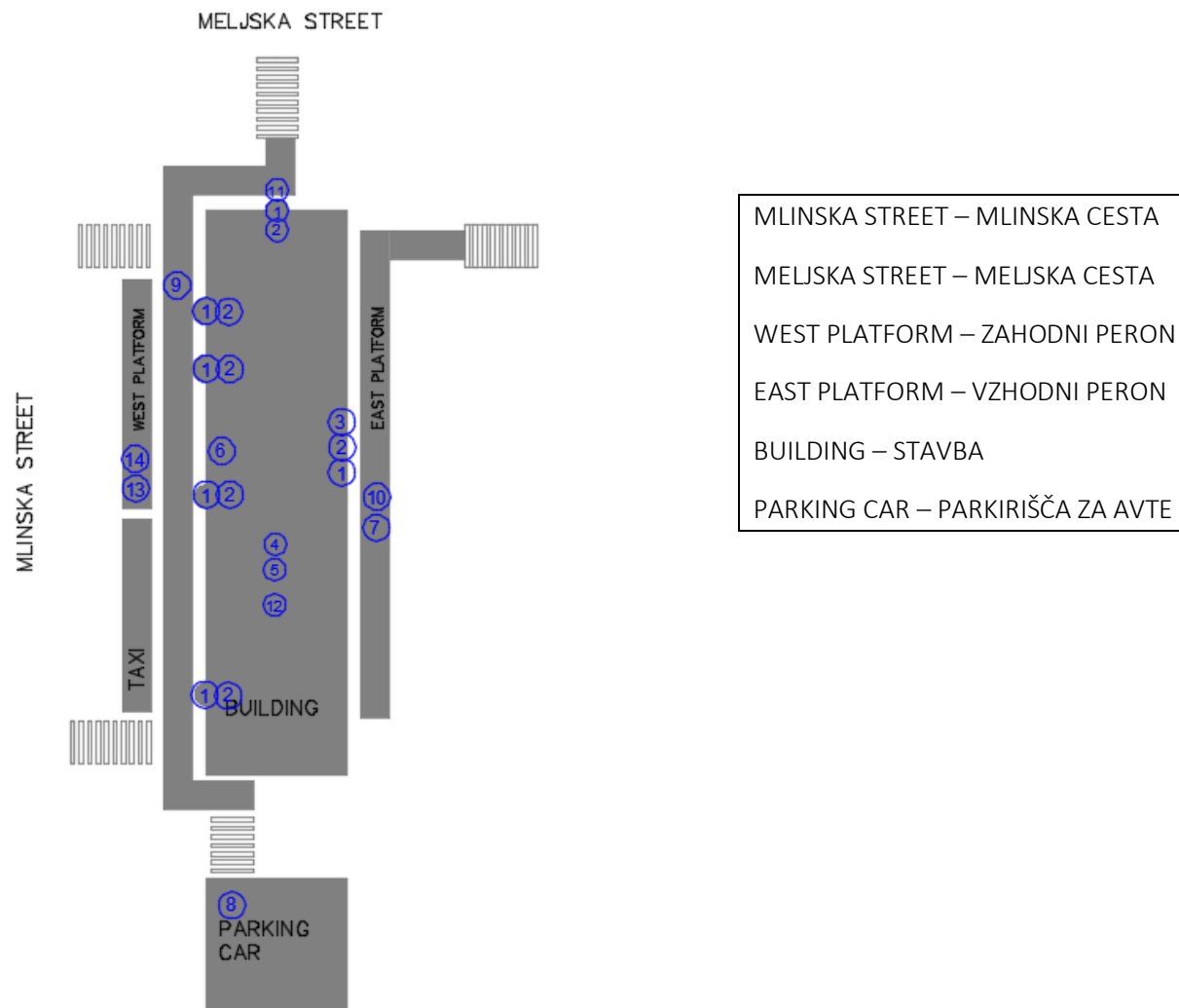
⁶ DANOVA modul ukrepa: *dostop do območja in odhod z njega; vstop na območje; prehodnost znotraj območja; varnostni pregled in carina; sanitarni prostori; nakupovalni in gostinski objekti; čakalna območja; točke odhoda; točke prihoda; evakuacijske poti; izhod iz območja*

⁷ DANOVA sestavni del ukrepa: *parkirišče – avtomobil; parkirišče – taksij; avtobusna postajališča; postajališča tramvaja; postajališča za vlake; znaki; prikazi; poti, hodniki; tekoče klančine/trakovi za potnike; vrata; stopnice; rampe; dvigala; tekoče stopnice; prodajni pulti; avtomati; stranišča; stranišče za službene živali; evakuacijska pot.*

5.	Vzdrževanje obstoječih TTVS na vzhodnih peronih	Točke prihoda in odhoda	Vzhodni peroni / avtobusna postajališča	Obstoječe TTVS na peronih je treba očistiti in obnoviti.
6.	Jasno označevanje posameznih blagajn in informacijskih pultov	Prehajanje znotraj območja, čakalnice	Blagajne	Prodajno mesto za vozovnice in informacijska pisarna ima šest povezanih blagajn. Obratujeta dve blagajni za vozovnice in en informacijski pult, drugi so videti zaprti. Povezane blagajne oz. pult je lahko zaznaven, vendar je zaradi številnih obvestil, reklam in informacij na stekleni steni nad pultom težko določiti, kje je odprtina za pogovor z osebjem. Predlagamo, da so posamezne blagajne in okenca bolj jasno označeni in da se vse reklame in drugi plakati odstranijo ali postavijo drugam.
7.	Jasno označevanje peronov na vzhodu	Točke prihoda in odhoda	Vzhodni peroni / Oznake	Predlagamo, da se jasno označijo območja za mestna, medkrajevna in mednarodna potovanja. Predlagamo, da se na perone postavijo tudi dodatni osvetljeni znaki s številko perona.
8.	Dostopen znak za parkiranje	Dostop do območja in odhod z njega	Parkirišče – avto	Parkirna mesta so standardne velikosti na ustreznem mestu in imajo talne ter navpične znake za dostopno parkiranje. Smer, v kateri je obrnjen navpični znak, je treba popraviti, saj je obrnjen rahlo v desno namesto naravnost.
9.	Vzdrževanje poti in hodnikov na zunanjih površinah	Dostop do območja in odhod z njega	Poti, hodniki	Tla je treba na nekaterih območjih prenoviti, kjer talne ploščice niso ravne.
10.	Izboljšana orientacijska črta pri mestu dostopa na vzhodni strani	Dostop do območja in odhod z njega	Poti, hodniki	VHOD NA VZHODU: Slepí in slabovidni potniki uporabljajo rob pločnika, ki vodi od stopnic železniške postaje proti avtobusni postaji. Na nekaterih delih se rob spusti, da se omogoči dostop do parkirišča za avtomobile, ki so v souporabi. Predlagamo, da je rob parkirišča označen s taktilno barvno oznako.
11.	Vzdrževanje oprijemal - držal za roke	Vstop v območje in izhod iz območja	Stopnice, klančine	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Barva je primerna; držala na ograjah je treba obnoviti.

12.	Premična klančina	Točke prihoda in odhoda	Vzhodni peroni / avtobusna postajališča	Večina mestnih avtobusov je dostopna tudi za osebe z omejeno mobilnostjo. Medkrajevni avtobusi niso dostopni za osebe z omejeno mobilnostjo, saj imajo stopnice, zato tudi ustrezno zasnovana avtobusna postajališča ne zagotavljajo dostopa do medkrajevnih avtobusov. Priporočamo nakup odstranljive klančine, ki omogoča dostop vsaj do nekaterih medkrajevnih avtobusov.
13.	Številčenje zahodnih peronov	Točke prihoda in odhoda	Zahodni peroni / Oznake	Predlagamo, da se zunanji peroni na zahodni strani oštevilčijo ali drugače jasno označijo.
14.	Informativne oznake v brajci in reliefu v skladu z novo grafično zasnovo	Točke prihoda in odhoda	Zahodni peroni / Oznake	Predlagamo, da se številka perona in številka avtobusa namestita na stebre v obliki reliefa in brajice.
15.	Usposabljanje osebja za ozaveščanje o invalidnosti	Pravilniki na lokaciji, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje	Usposabljanje za ozaveščanje o invalidnosti	Leta 2018 je bilo izvedeno eno usposabljanje za ozaveščanje o invalidnosti. Predlagamo izvajanje rednega letnega usposabljanja glede ozaveščenosti o invalidnosti za vse osebje, vključno z vodstvom, ne le za osebje, ki je v stiku s potniki.
16.	Posebna usposabljanja osebja o posameznih tipih invalidnosti	Pravilniki na lokaciji, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje	Usposabljanje za ozaveščanje o invalidnosti	Ker je bilo izvedeno samo eno splošno usposabljanje za ozaveščanje o invalidnosti, predlagamo, da se redno izvaja več posebnih usposabljanj za posamezne tipe invalidnosti.
17.	Usposabljanje osebja na temo okvare vida	Pravilniki na lokaciji, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje	Usposabljanje za ozaveščanje o invalidnosti	Ker je bilo izvedeno samo eno splošno usposabljanje za ozaveščanje o invalidnosti, predlagamo, da se v skladu z zgoraj navedeno strategijo dostopnosti in strategijo usposabljanja redno izvajajo posebna usposabljanja na temo okvare vida (o slepih in slabovidnih).
18.	Skladnost spletne strani s smernicami W3C na ravneh A/AA ali AAA	Dostop do informacij pred potovanjem in po potovanju	Spletna stran/aplikacija za pametni telefon	Nismo mogli temeljito preveriti skladnosti, saj nismo strokovnjaki na tem področju. Avtomatizirano preverjanje je pokazalo potrebo po izboljšanju. Ker je skladnost pravno zavezujoča, predlagamo, da podjetje preveri skladnost skupaj s svojim ponudnikom IKT storitev.

19.	Informacije o zgradbi v primernih formatih	Dostop do informacij pred potovanjem in po potovanju	Spletna stran/aplikacija za pametni telefon	Spletna stran nima informacij o zgradbi, niti v grafični niti v besedilni obliki. Predlagamo, da se te informacije dodajo na spletno stran.
20.	Storitve za slepe in slabovidne	Dostop do informacij pred potovanjem in po potovanju	Spletna stran/aplikacija za pametni telefon	Predlagamo, da se zagotovijo storitve, povezane z invalidnostjo, in informacije o njih. Informacije naj bodo na voljo na spletnem mestu in v aplikaciji in storitve naj bo mogoče rezervirati prek spletnega mesta ali aplikacije ter po telefonu ali elektronski pošti.
21.	Telefonske informacijske storitve	Dostop do informacij pred potovanjem in po potovanju	Telefonske storitve	Informacije o voznih redih avtobusov so omejene na delovni čas prodajnega mesta vozovnic in informacijskih pisarn ter so omejene po obsegu, zlasti za medkrajevne in mednarodne prevoze.

Slika 7: Lokacije ukrepov z nizko prioriteto na glavni avtobusni postaji Maribor

4. O POSTOPKU OCENJEVANJA

4.1. SKUPINA ZA PRESOJO

Skupina za presojo je bila sestavljena na podlagi izkušenj članov, njihove okvare vida in pripravljenosti za sodelovanje v dejavnostih.

Vodje:

Petra Krištof, gradbena inženirka, oblikovalka prvih TTVS v Mariboru, članica strokovne skupine za slovenski standard TVSI, zagovornica pravic invalidnih potnikov.

Alenka Gajšt, oseba s slabovidnostjo, članica osebja Društva študentov invalidov Slovenije, prostovoljka v Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije, nekdanja prostovoljka Evropske zveze slepih in članica delovne skupine za slabovidne ter aktivna na področju pravic invalidov, redno uporablja medkrajevni avtobusni prevoz.

Člani:

Danica Padežnik, oseba s slabovidnostjo, nekdanja članica uprave Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Maribor, redno uporablja javni prevoz v Mariboru.

Tatjana Ograjenšek, oseba s slabovidnostjo in ovirano mobilnostjo.

Uroš Špes, oseba s slabovidnostjo in član osebja Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Maribor.

Branko Čuš, slepa oseba, trenutni član izvršnega odbora Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Maribora.

4.2. IZKUŠNJE IN PRIPOROČILA

Skupina za presojo je imela težave pri odločanju o oceni, saj so bili nekateri člani strožji, drugi pa nekoliko manj strogi. Vsi smo upoštevali potrebe slepih in slabovidnih ljudi na eni strani ter možnosti okolja in potrebe drugih potnikov na drugi.

Včasih se je bilo težko odločiti, ali določen element oceniti z oznako 2 ali 3. Na splošno je bil element lahko precej dober, medtem ko je bila za določen vidik/del elementa potrebna določena prilagoditev. V teh primerih smo se odločali med oznakama 3 in 4, vendar če smo želeli pojasniti, kje je bila težava, in ga uvrstiti na seznam ukrepov, je bila dodeljena oznaka 3, saj drugače težava ne bi bila vključena v poročilo.

Razpravljali smo tudi o stopnji samostojnosti slepih in slepih z ostanki vida, saj jih ni veliko dovolj samostojnih glede orientacije in mobilnosti, da bi lahko sami potovali z belo palico ali psom vodičem brez videčega vodnika, še posebej, če niso meščani Maribora. Zato smo včasih razpravljali o tem, kateri ukrepi so bili nujni in kaj lahko ostane kot priporočilo.

Zanimivo bi bilo imeti mednarodno razpravo o presojevalnem postopku, da bi bolje razumeli, kako smo tolmačili merila ocenjevanja in kaj pričakujemo, da bomo imeli, da bi slepim in slabovidnim omogočili samostojno in neodvisno potovanje.

5. DODATEK 1 – OCENJEVALNA PREGLEDNICA

5.1. NACIONALNO OKOLJE

5.1.1. Nacionalni predpisi

Naziv/Ime	Leto sprejetja	Obvezno ali priporočeno	Povezano s standardom EU/globalnim standardom (da/ne)	Če je odgovor da, navedite, s katerim
Gradbeni zakon (Ur. l. št. 61/17)	2017	Obvezno	Ne	
Pravilnik o univerzalni graditvi in uporabi objektov (Uradni list RS, št. 41/18)	2018	Obvezno	Ne	
Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (Uradni list RS, št. 30/18 in 95/21 – ZInfV-A)	2018	Obvezno	Da	SIST EN 301 549 V1.1.2
Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02)	2002	Obvezno	Ne	
Standard SIST ISO 21542/AC101:2017: Gradnja stavb – Dostopnost in uporabnost grajenega okolja	2012	Obvezno	Da	SIST ISO 21542:2012
Standard SIST 1186: Talni taktilni sistem za slepe in slabovidne	2016	Obvezno	Ne	
Standard SIST EN 60118-4: Elektroakustika – Slušni pripomočki – 4. del: Sistemi z indukcijsko zanko za slušne pripomočke - Zahteve sistema	2015	Obvezno	Ne	
Zakon o prevozih v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 6/16)	2006	Obvezno	Ne	
Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah (Uradni list RS, št. 99/15)	2015	Obvezno	Ne	
Zakon o izenačevanju možnosti invalidov	2010	Obvezno	Ne	

(Uradni list RS, št. <u>94/10</u> , <u>50/14</u> in <u>32/17</u>)				
UREDBA (EU) št. 181/2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu	2011	Obvezno	Ne	

5.2. OCENA ZUNAJ LOKACIJE

5.2.1. Pravilniki za lokacijo, standardi storitev in usposabljanje za ozaveščanje

Pravilniki o dostopnosti		Ocena	Komentarji
Ali obstajajo pravilniki o dostopnosti?	Ne	2	Predlagamo sprejetje takšnih pravilnikov.
Ali pravilniki o dostopnosti vključujejo slepe in slabovidne osebe?	/		
Kako se izvajajo pravilniki?	/		
Kako se spremlja izvajanje?	/		
Ali kadrovska politika od osebja posebej zahteva, da pomagajo <u>osebam z okvarami vida</u> ?	/		
Ali je bilo osebje usposobljeno za pomoč osebam z okvaro vida pri evakuaciji?	Ne	2	Predlagamo, da se takšno usposabljanje izvaja v skladu s sprejetimi politikami (pravilniki).

Standardi storitev za stranke		Ocena	Komentarji
Ali obstajajo standardi storitev za stranke?	Ne	2	Predlagamo sprejetje standardov za vključitev.
Ali standardi storitev za stranke vključujejo slepe in slabovidne osebe?	/		
Kako se ti standardi storitev izvajajo?	/		
Kako se spremlja izvajanje?	/		

Usposabljanje za ozaveščanje o invalidnosti			Ocena	Komentarji
Ali se izvaja usposabljanje osebja za ozaveščanje o invalidnosti?	Da	Imajo obvezno letno usposabljanje za vse zaposlene, ki delajo s potniki, ki ga določi Ministrstvo za infrastrukturo (oznaka 95). Usposabljanje izvajata podjetje Formula in prometna šola. V letu 2018 so imeli dve uri usposabljanja tudi o potnikih s posebnimi potrebami.	3	Predlog: Usposabljanje o invalidih postane del letnega usposabljanja. Izobraževanja se udeležujejo tudi vodje, tudi če nimajo neposrednega stika s potniki.
Ali je vsak član osebja usposobljen?	Da	Vsak član osebja, ki dela neposredno s potniki.	4	
Kateri vidiki so vključeni v usposabljanje?	Na kratko opišite, izbrišite tiste vidike, ki niso vključeni v izobraževanje	• Odpravljanje stereotipov in domnev • V zvezi z invalidnimi osebami – jezik in bonton (kako ustrezno komunicirati, podpirati in voditi invalidno osebo) • Delo z invalidnimi osebami – praktične spretnosti in uporaba opreme • Vključujoče informacije – odprava ovir pri zagotavljanju komunikacije in informacij	4	Izobraževanje je zajelo osnove, saj v dveh urah izobraževanja ni bilo mogoče iti v podrobnosti.
Ali so opravljena specializirana usposabljanja osebja (npr. podpora za slepe in slabovidne osebe, za osebe z	Ne		3	Izvaja se osnovno usposabljanje, ki navaja nekatere skupne vidike in nekatere posebnosti vsake invalidnosti.

motnjami sluha, podpora osebam z omejeno mobilnostjo itd.)?			
Ali se izvaja usposabljanje za ozaveščanje o okvarah vida?	Ne	3	Raziskave o zadovoljstvu invalidnih potnikov in po možnosti vključitev dijakov iz prometne šole.

5.2.2. Dostop do informacij pred potovanjem in po potovanju

Spletna stran		Ocena	Komentarji
Ali ima pregledana lokacija svojo spletno stran (samostojna spletna stran)?	Ne	4	Spletna stran je del spletne strani Marprom.
Ali je spletna stran lokacije skladna s smernicami W3C na ravneh A/AA ali AAA? (za samostojne spletne strani je strokovna ocena obvezna, za spletne strani znotraj korporativnih spletnih strani pa se lahko za preverjanje dostopnosti glavne spletne strani uporabijo spletna orodja https://www.experte.com/accessibility .)	Da	3	Pregled dostopnosti smo opravili s strokovnjakom in orodjem Wave za pregled dostopnosti, povzetek pregleda pa smo dali podjetju Marprom in je priložen temu poročilu. Spletno mesto nima izjave o dostopnosti.
Ali spletna stran zagotavlja informacije o zgradbi (vključno z dostopnimi potmi in objekti itd.) v ustrezni obliki (besedilo)?	Ne	3	Predlagamo, da se na spletno stran doda tloris glavne avtobusne postaje in jasno označijo pomembne lokacije in storitve. Slika potrebuje besedilni opis.
Ali so na voljo kakršnekoli spletne storitve (npr. spletni klepet v živo)?	Ne	Ni pomembno	
Ali so na pregledani lokaciji na voljo kakšne storitve za slepe in slabovidne osebe, ki jih je mogoče rezervirati prek spleta (npr. osebna pomoč)? Je obrazec za njihovo rezervacijo v celoti dostopen?	Ne	3	Predlagamo vzpostavitev takšne storitve in dodajanje spletnega obrazca in telefonske številke, na kateri bi invalidni potniki lahko zaprosili za pomoč.

Če je treba obrazce izpolniti, jih je mogoče elektronsko izpolniti z dostopno programsko opremo.	Da	4	Na voljo je spletna stran za nakup avtobusnih vozovnic prek spleta, ki je dostopna. Našli nismo nobenega drugega obrazca, ki bi ga bilo mogoče izpolniti.

Aplikacija za pametni telefon			Ocena	Komentarji
Ali ima pregledana lokacija svojo aplikacijo za pametni telefon?	Da	Aplikacija prikazuje vozni red avtobusov za mestni avtobusni prevoz.	4	
Ali je aplikacija lokacije skladna s smernicami W3C na ravneh A/AA ali AAA? (za aplikacije, ki jih upravlja ocenjevani terminal, je obvezna strokovna ocena, aplikacije tretjih oseb niso predmet ocene)	Ne	Ni informacij	/	Aplikacija nima izjave o dostopnosti, zato je nismo mogli oceniti. Vendar pa lahko slepi in slabovidni aplikacijo uporabljajo na svojih telefonih.
Ali aplikacija zagotavlja informacije o zgradbi (vključno z dostopnimi potmi in objekti itd.) v ustrezni obliki (besedilo)?	Ne		3	Predlagamo, da se na spletno stran doda tloris glavne avtobusne postaje in jasno označijo pomembne lokacije in storitve. Slika potrebuje besedilni opis.
Ali so na voljo kakršnekoli spletne storitve (npr. spletni klepet v živo)?	Ne		2	Pomoč je na voljo po e-pošti.
Ali so na ocenjevani lokaciji na voljo kakšne storitve za slepe in slabovidne osebe, ki jih je mogoče rezervirati prek aplikacije (npr. osebna pomoč)? Je obrazec za njihovo rezervacijo v celoti dostopen?	Ne		3	Za slepe in slabovidne potnike ne ponujajo posebnih storitev.
Če je treba obrazce izpolniti, ali jih je mogoče elektronsko izpolniti z dostopno programsko opremo?	Da		4	Obrazec za nakup vozovnic.

Telefonske storitve			Ocena	Komentarji
Ali so na voljo telefonske storitve?	Da	Telefonske storitve zagotavljajo informacije o voznih redih avtobusov in cenah vozovnic.	3	Za medkrajevne in mednarodne avtobusne prevoze so informacije o voznem redu na voljo samo za avtobuse, ki zapuščajo avtobusno postajo, ne pa tudi informacije o drugih lokacijah.
Če je odgovor da, ali so storitve na voljo 24/7 (24 ur na dan in 7 dni v tednu)?	Ne	Storitev je na voljo: Od ponedeljka do petka od 6.00 do 22.00. Sobote in nedelje od 8.00 do 20.00.	4	

Osebno prilagojene podporne tehnologije		Ocena	Komentarji
Ali ocenjevana lokacija podpira/omogoča uporabo osebno prilagojenih podpornih tehnologij (kot je AIRA)?	Ne	4	Uporabili smo lahko aplikacijo »Be My Eyes«.

5.3. OCENA NA LOKACIJI

5.3.1. Dostop do in odhod z območja

PARKIRIŠČE – AVTO		Ocena	Komentarji
Je parkirišče za avtomobile na voljo obiskovalcem?	Da	4	Parkirišče ni del glavne avtobusne postaje, vendar je zelo blizu.
Ali je parkirišče jasno označeno?	Da	4	Označuje ga standardni znak za parkirišče.
Ali obstajajo dostopna parkirna mesta, rezervirana za invalide?	Da	5	Za invalide sta rezervirani dve dostopni parkirni mesti.
So parkirna mesta v skladu z nacionalnimi predpisi glede velikosti, lokacije, oznak?	Da	3	Da, parkirna mesta so standardne velikosti, na ustreznem mestu in imajo talne ter navpične znake za dostopno parkiranje. Smer, v kateri je obrnjen navpični znak, je treba popraviti, saj je obrnjen rahlo v desno namesto naravnost.
Ali so parkirna mesta ob glavnem (ali dostopnem) vhodu?	Ne	Ni pomembno	Parkirna mesta so blizu izhoda iz parkirišča, ker pa parkirišče ni del glavne avtobusne postaje, parkirna mesta niso ob glavnem vhodu.
Ali so na parkirišču na voljo oznake TTVS? Poti, ki vodijo od parkirnega območja do vstopnih točk v stavbe, in poti v sili.	Ne	2	TTVS je na voljo samo pri glavnem vhodu na severu, na jugu, kjer se nahaja parkirišče, TTVS ni na voljo.
Ali je osvetlitev ustrezna in brez bleščanja?	Da	4	Da, osvetlitev na parkirišču in križišču od parkirišča do glavne avtobusne postaje je ustrezna, vendar je osvetlitev do glavnega vhoda in na njem nekoliko nezadostna

PARKIRIŠČE – TAKSI		Ocena	Komentarji
Ali obstajajo dostopna parkirna mesta za taksi, rezervirana za invalide?	Ne	2	Na voljo so parkirna mesta za taksi, vendar za invalide ni posebnih parkirnih mest za taksi. Nahajajo se ob cesti. Omogočajo varno vstopanje in izstopanje potnikov na pločnik. Vendar pa ni dovolj prostora za varno vstopanje in izstopanje potnikov z omejeno mobilnostjo. Predlagamo, da se eno parkirno mesto za taksi uredi kot dostopno parkirno mesto, ki ima nižji rob pločnika, da se omogoči dostop na pločnik, in TTVS, ki vodi do glavnega vhoda.
Ali so parkirna mesta ob glavnem (dostopnem) vhodu?	Da	5	Parkirna mesta za taksi so na zahodni strani postaje, blizu zahodnega glavnega vhoda.
So parkirna mesta v skladu z nacionalnimi predpisi glede velikosti, lokacije, oznak?	Da	5	Parkirna mesta za taksi so skladna z uredbo o parkirnih mestih za taksi, vendar Slovenija nima posebnih predpisov za dostopna parkirna mesta za taksi. Potnikom, ki potrebujejo pomoč, pomagajo vozniki taksijev.
Ali so na parkirišču za taksi na voljo oznake TTVS? Natančneje, gre za poti, ki vodijo od parkirnega območja do vstopnih točk v stavbe, in poti v sili.	Ne	2	Od parkirnih mest za taksi do zahodnega glavnega vhoda v avtobusno postajo ni TTVS.
Ali je osvetlitev ustrezna in brez bleščanja?	Ne	3	Celotna zahodna stran postaje je osvetljena predvsem s cestno razsvetljavo z druge strani ceste. Cesta je precej široka, zato na avtobusni postaji ni dovolj svetlobe. Postaja ima več uličnih luči, vendar je njihova osvetlitev bolj ambientalna.

POTI, HODNIKI		Ocena	Komentarji
Ali so tla odporna proti drsenju v mokrih in suhih pogojih?	Da	5	
Ali so tla ravna ali z naklonom v skladu s predpisi ali standardom (položen naklon (standard EN) ali naklon največ 1:12 ali s prečnim naklonom največ 1:50 na poti (standard ISO))?	Da	3	Tla je treba na nekaterih območjih prenoviti, kjer talne ploščice niso ravne.
Ali obstaja barvni kontrast med tlemi, stenami, vrati in stropom?	Ne	2	To je zunanji prostor. Zaradi talnega vzorca iz črnih in belih ploščic je ovire še težje zaznati, TTVS pa ni v kontrastu s preostalo talno površino. Nekatero ovire niso jasno označene s kontrastnimi trakovi.
Ali je svetloba zadostna in ni bleščanja?	Ne	2	Pot do glavnih vhodov je ambientalno osvetljena, kar ne pomeni dovolj svetlobe za slepe in slabovidne potnike. Pot je prav tako osvetljena od cestnih luči na drugi strani ceste, vendar to ni dovolj.
Ali je pot brez ovir in pregrad?	Ne	2	Na poti od parkirišča do križišča se nahaja ovira, ki jo je treba odstraniti. Na poti od križišča do glavnega vhoda je veliko ovir in kolesarska pot, ki se križa s prostorom za pešce. Celoten prostor je zelo raznolik. Številna cvetlična korita, drevesni lončki, kolesarska stojala, ulične svetilke in klopi otežujejo orientacijo in varno mobilnost za slepe in slabovidne ljudi. Predlagamo, da se naredi deljeni prostor za pešce in kolesarje ter za oznake TTVS.
Ali so poti vzdrževane in brez neželenih ovir, kot so pohištvo, rastline itd.?	Da	4	Poti so dobro vzdrževane. Nimajo neželenih premičnih ovir, kot so obvestila in reklamni panoji, pohištvo itd.
Ali je pot opremljena z ustreznimi taktilnimi vodilnimi oznakami (npr. TTVS) vključno s oznakami za usmerjanje, opozarjanje na nevarnost in položajnimi oznakami za neodvisno navigacijo?	Ne	1	Povezani TTVS bi morali biti zagotovljeni od parkirišča, parkirišča za taksije, od vseh križišč do vseh vhodov avtobusne postaje in do zunanjih avtobusnih peronov. VHOD NA VZHODU: Slepi in slabovidni potniki uporabljajo rob pločnika, ki vodi od stopnic železniške postaje proti avtobusni postaji. Na nekaterih delih se rob spusti, da se omogoči

			dostop do parkirišča za avtomobile, ki so v souporabi. Predlagamo, da je rob parkirišča označen s taktilno barvno oznako.
Ali je pot opremljena z zvočnim vodenjem?	Ne	1	Semaforja na južnem in jugozahodnem križišču nimata zvočnega signala, zvočni signal na severnem križišču pa ni dovolj slišen.

OZNAKE		Ocena	Komentarji
Ali so vizualne usmerjevalne oznake postavljene tako, da tvorijo logično orientacijsko zaporedje od začetne točke do različnih ciljnih točk?	Da	Sever: 4 Zahod: 2	SEVER: Avtobusna postaja je enotna stavba, zato oznaka AVTOBUSNA POSTAJA MARIBOR zadostuje in dodatni smerni znaki niso potrebni. Vendar pa je kontrast oznake slab, saj je nameščena na prosojna steklena vrata. Treba je urediti drugačen položaj ali boljši kontrast. JUG, ZAHOD: Usmerjevalne oznake, ki so vidne od križišč in vodijo do vhodov ter kažejo na območja za mestni, medkrajevni in mednarodni prevoz. Trenutni znaki so tik nad glavnim vhodom in niso vidni, razen če je potnik že zelo blizu vhoda.
So vizualne oznake lahko razumljive (zasnovane so tako, da so enostavne in lahko razumljive, sporočilo je nedvoumno)?	Da	4	SEVER: Oznaka je nedvoumna, vendar priporočamo, da se doda piktogram avtobusa. ZAHOD: Sporočilo je nedvoumno in piktogrami so jasni. Vendar priporočamo, da se dodajo usmerjevalne oznake, saj so trenutne le informativne.
Ali so vizualni znaki čitljivi in berljivi za slepe in slabovidne osebe?	Ne	2	SEVER, ZAHOD: Oznaka za GLAVNO AVTOBUSNO POSTAJO v MARIBORU ni jasno vidna. Črke so premajhne, kontrast pa je nezadosten zaradi prosojnih steklenih vrat. Zaradi slabe osvetlitve znak ni viden v temi. Znaka na glavnem vhodu na severu ni mogoče brati od zunaj, ker je postavljen tako, da ga je mogoče brati iz notranjosti postaje.
Ali so vizualni znaki dobro osvetljeni in	Ne	2	Podnevi so dobro osvetljeni, ponoči pa ne dovolj.

brez bleščanja?			
Ali je ob ustreznih poteh zagotovljeno zadostno in ustrezno taktilno vodenje (npr. TTVS)?	Da	Sever: 2 Zahod: 1	SEVER: TTVS je zagotovljen od križišča do začetka stopnic, ki vodijo do severnega glavnega vhoda. Stopnice nimajo taktilnih opozorilnih oznak. Od stopnic do vhoda ni vodilne črte. Klančina ni označena. ZAHOD: Z nobenega križišča, ki vodijo k postaji do glavnega vhoda na zahodu, ni TTVS. Križišča nimajo TTVS, ki ga je treba izvesti na obeh straneh ceste.
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v reliefni obliki (privzdignjene črke)?	Ne	2	SEVER, JUG, ZAHOD: Ni informacij v reliefni obliki.
Ali so informacije v reliefu (z dvignjenimi črkami) ustrezno postavljene in standardizirane velikosti?	Ne	2	SEVER, JUG, ZAHOD: Trenutni znaki niso v reliefu in so postavljeni previsoko, da bi jih lahko dosegli. Predlagamo, da se poleg predlaganih TTVS po potrebi dodajo usmerjevalne oznake v reliefu in Braillovi pisavi.
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v brajici?	Ne	2	SEVER, JUG, ZAHOD: Trenutne oznake niso v brajici in so postavljene previsoko, da bi jih lahko dosegli. Predlagamo, da se poleg predlaganih TTVS po potrebi dodajo usmerjevalne oznake v reliefu in Braillovi pisavi.
Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	Ne	/	Oznake v brajici niso na voljo.
Ali je na voljo dodatni zvočni informacijski sistem?	Da	1	SEVER: Na semaforju na severnem križišču je zvočni signal, vendar je slabo slišen. Signal mora biti glasnejši. JUG, ZAHOD: Križišči, ki se približujeta postaji od juga in zahoda, nimata zvočnega signala za semaforje. Ko oseba varno prečka cesto, zvočni smerni signal ni potreben. Na vhodu v avtobusno postajo ni zvočnega signala.

5.3.2. Vstop v območje in izhod iz območja

VRATA		Ocena	Komentarji
Ali so na voljo avtomatska (najbolje drsna) vrata?	Da	5 5 3 3	SEVERNI GLAVNI VHOD: avtomatska drsna vrata ZAHODNI GLAVNI VHOD: avtomatska drsna vrata ZAHODNI VHOD 1,2: ročna (običajna) vrata (odpirajo se navzven) ZAHODNI VHOD 3: ročna (običajna) vrata (odpirajo se navzven)
Na vratih ni pragov (ISO standard: manj kot 15 mm visok pragi).	Da	5	Ni pragov.
Ali se okvirji vrat kontrastno razlikujejo od stene?	Ne	3	SEVERNI GLAVNI VHOD, ZAHODNI GLAVNI VHOD, ZAHOD 1, 2: V primerjavi s steklenimi stenami v okolici okvirji vrat niso dovolj kontrastni, zato je težko zaznati, kje so vrata in kaj so fiksne steklene stene. Predlagamo kontrasten okvir vrat ali fiksne steklene stene v matiranem (motnem) steklu.
Če so vrata steklena – ali imajo robove in vratne kljuke v kontrastni barvi?	Ne	3	SEVERNI GLAVNI VHOD, ZAHODNI GLAVNI VHOD: Steklena vrata nimajo kontrastnih opozorilnih znakov na višini oči. ZAHOD 1,2: Steklena vrata nimajo kontrastnih opozorilnih znakov na višini oči in kljuke na vratih niso kontrastne. ZAHOD 3: Kljuka na vratih dovolj kontrastna; vrata nimajo kontrastnih opozorilnih znakov na višini oči. Na vseh vratih predlagamo barvne kontrastne trakove na višini oči in kontrastne ročaje vrat.
Ali so pri vratih na voljo podatki v Braillovi pisavi in taktilne oznake (TTVS)?	Ne	2	Predlagamo namestitev TTVS na vsaj oba glavna vhoda, zahodni vhod 3 in trgovino z živili.
Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	/	/	

STOPNICE		Ocena	Komentarji
Ali sta višina in širina stopnic v skladu s predpisi?	Da	5	
Ali so stopnice enakomerne po širini in višini?	Da	5	
Ali so stopnice neprekinjene in brez nenadnih prekinitev in vrzeli?	Ne	4	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Stopnice imajo vmesni podest, ki ni jasno označen z barvnim kontrastom in taktilnimi tlakovci.
Ali je na robu stopnic nameščen viden kontrast (npr. kontrastni barvni trak)?	Ne	1	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Predlagamo, da se na rob vsake stopnice dodajo barvni kontrastni trakovi.
Ali je na stopnicah ustrezna osvetlitev brez bleščanja?	Ne	1	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Celotno območje pri glavnem vhodu na severni strani ponoči ni dobro osvetljeno.
Je površina stopnic nedrseča in nebleščeča?	Da	5	
Ali imajo stopnice na obeh straneh ograjo oz. držala za oprijem, ki se nadaljujejo na podestu?	Da	2	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Držala za roke na stopnicah niso dobro vzdrževane in zato predstavljajo nevarnost. Držalo se konča, preden oseba doseže stopniščni podest. Držala za roke je treba popraviti.
Ali se držala za oprijem razlikujejo po barvi od sosednje stene ozadja in tal?	Da	2	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Barva je primerna; držala na ograjah pa je treba obnoviti.
Ali je območje pod stopnicami zagrajeno, da ne pride do nesreč?	Ni pomembno	/	

KLANČINE		Ocena	Komentarji
Ali je na voljo klančina kot nadomestna možnost stopnicam?	Da	5	
Ali sta naklon in širina klančine v skladu z nacionalnimi predpisi ali standardom (položen naklon (standard EN), ki ni bolj strm od 1:12, širok najmanj 1800 (standard ISO))?	Da	5	
Držala za roke so na obeh straneh klančine in se neprekinjeno nadaljujejo na podestu?	Ne	4	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Obe klančini imata na eni strani klančine držalo za roke.
Držala za roke so kontrastne barve v primerjavi z bližnjim ozadjem	Da	2	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Barva je primerna, vendar jo je treba obnoviti.
Ali je klančina dobro osvetljena in brez bleščanja?	Ne	1	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Celotno območje pri glavnem vhodu na severni strani ponoči ni dovolj osvetljeno.
Je talna površina nehrseča in nebleščeča?	Da	5	

OZNAKE		Ocena	Komentarji
Ali so vizualne usmerjevalne oznake postavljene tako, da tvorijo logično orientacijsko zaporedje od začetne točke do različnih ciljnih točk?	Da	1	SEVERNI GLAVNI VHOD, ZAHODNI GLAVNI VHOD, ZAHOD 1,2,3: Ni usmerjevalnih oznak, ki bi potnike vodile do informacijskih in prodajnih mest ter do območij in peronov za mestni, medkrajevni in mednarodni prevoz.
So vizualne oznake lahko razumljive (zasnovane so tako, da so enostavne in lahko razumljive, sporočilo je nedvoumno)?	Da	3	Trenutni znaki (nalepke s piktogrami) so primerno zasnovani, vendar potnike obveščajo o storitvah, ki so na voljo, vendar jih ne usmerjajo tja, kjer je te storitve mogoče najti.
Ali so vizualni znaki čitljivi in berljivi za slepe in slabovidne osebe?	Ne	3	Oznake so nameščene na prosojna steklena vrata in ker nalepke nimajo dobrega kontrasta med ospredjem in ozadjem, jih je težko videti. Velikost in oblika sta primerni.
Ali so vizualni znaki dobro osvetljeni in	Ne	2	GLAVNI VHOD NA SEVERU: Celotno območje pri glavnem vhodu na severni strani ni dovolj osvetljeno. Zato so tudi

brez bleščanja?			znaki slabo vidni ali sploh niso vidni. GLAVNI VHOD NA ZAHODU: Vhod je precej temen, tudi čez dan, zato so oznake slabo vidne. Predlagamo vgradnjo LED-luči nad vhodi.
Ali je ob ustreznih poteh zagotovljeno zadostno in ustrezno taktilno vodenje (npr. TTVS)?	Ne	3	Predlog: TTVS se uredi skupaj z usmerjevalnimi oznakami in TTVS za celotno območje avtobusne postaje.
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v reliefni obliki (privzdignjene črke)?	Ne	3	Predlagamo, da se reliefne oznake uredijo na vhodih skupaj z novim TTVS.
Ali so informacije v reliefu (z dvignjenimi črkami) ustrezno postavljene in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v brajici?	Ne	3	Predlagamo, da se brajica uredi na vhodih skupaj z novim TTVS.
Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali je na voljo dodatni zvočni informacijski sistem?	Ne	Ni pomembno	

5.3.3. Prehajanje znotraj območja, čakalnice

OZNAKE		Ocena	Komentarji
Ali so vizualne usmerjevalne oznake postavljene tako, da tvorijo logično orientacijsko zaporedje od začetne točke do različnih ciljnih točk?	Ne	3	Ni usmerjevalnih oznak. Trenutne informacijske oznake so nameščene neposredno nad območjem, ki ga označujejo. Piktogrami (nalepke) na steklenih vratih potnike obveščajo o storitvah, vendar jih ne usmerjajo do teh storitev. Predlog: Namestitev usmerjevalnih oznak.
So vizualne oznake lahko razumljive (zasnovane so tako, da so enostavne in lahko razumljive, sporočilo je nedvoumno)?	Da	5	Piktogrami na nalepkah na steklenih vratih in na osvetljenih znakih so dobro in lahko razumljivi.
Ali so vizualni znaki čitljivi in berljivi za slepe in slabovidne osebe?	Da	4	Oznake so nameščene tako, da sprednje oznake pokrivajo tiste v ozadju. Predlagamo, da se postavijo drugače ali se zagotovijo dodatne usmerjevalne oznake.
Ali so vizualni znaki dobro osvetljeni in brez bleščanja?	Ne	3	Osvetljene oznake niso svetle. Dodati je treba osvetlitev.
Ali je ob ustreznih poteh zagotovljeno zadostno in ustrezno taktilno vodenje (npr. TTVS)?	Ne	2	V letu 2010 je bil TTVS prilepljen na kamnita tla na določene perone znotraj avtobusne postaje. Veliko oznak TTVS je poškodovanih zaradi vzdrževanja tal. Predlagamo, da se prihodnji TTVS vkleše v kamnita tla.
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v reliefni obliki (privzdignjene črke)?	Ne	2	Predlagamo namestitev reliefnih oznak v bližino predlaganega TTVS.
Ali so informacije v reliefu (z dvignjenimi črkami) ustrezno postavljene in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v brajici?	Ne	2	Predlagamo namestitev oznak v brajici v bližino predlaganega TTVS.

Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali je na voljo dodatni zvočni informacijski sistem?	Ne	2	Zvočni informacijski sistem ni na voljo. Predlagamo vzpostavitev takšnega sistema vsaj za obvestila o prihodu in odhodu avtobusov.

ZASLONI		Ocena	Komentarji
Ali so informacije na zaslonih lahko razumljive (zasnovane so tako, da so enostavne in lahko razumljive, sporočilo je nedvoumno)?	Da	4	Informacije so razumljive, vendar številke peronov niso prikazane za vozne rede mestnih avtobusov. Prikazane informacije se spreminjajo zelo hitro.
Ali so zasloni berljivi in čitljivi za slabovidne ljudi?	Ne	2	Zasloni so premajhni in postavljeni previsoko, da bi se jim ljudje lahko približali. Zaradi velikosti zaslona so črke premajhne. Predlagamo namestitev velikega, prostostoječega zaslona za prikaz voznega reda prihodov in odhodov.
Ali so zasloni dobro osvetljeni in brez bleščanja?	Da	3	So dobro osvetljeni, vendar je bleščanje prisotno v določenih delih dneva kljub senčnikom na zaslonih.
Ali je ob zaslonih na voljo tudi tipno vodenje (TTVS)?	Ne	2	Predlagamo, da se TTVS uredi do velikega, prostostoječega zaslona za prikaz voznega reda prihodov in odhodov.
Ali je na voljo dovolj vizualnih vodilnih oznak (napisov, vidnost zaslona itd.) za enostavno zaznavanje zaslona?	Ne	/	
Ali se je mogoče zelo približati zaslonu in prebrati informacije?	Ne	2	Ni mogoče, ker so zasloni postavljeni previsoko.

POTI, HODNIKI		Ocena	Komentarji
Ali so tla odporna proti drsenju v mokrih in suhih pogojih?	Da	5	
Ali so tla ravna ali z naklonom v skladu s predpisi ali standardom (položen naklon (standard EN) ali naklon največ 1:12 ali s prečnim naklonom največ 1:50 na poti (standard ISO))?	Da	5	
Ali obstaja barvni kontrast med tlemi, stenami, vrati in stropom?	Da	3	Zaradi velikih prosojnih steklenih sten in vrat je težko razločiti ospredje in ozadje, zato je izgubljen jasen kontrast. Informacije na steklenih stenah in vratih je težko razlikovati, ker je ozadje vidno skozi steklene površine. Predlagamo jasno označevanje steklenih vrat, ki vodijo do peronov, in nove informacijske nalepke, ki imajo že same trdni kontrast med ozadjem in ospredjem za informacije, ki jih predstavljajo, tako da niso (pol)prosojne.
Ali je svetloba zadostna in ni bleščanja?	Ne	2	Notranji prostor avtobusne postaje zvečer in ponoči ni dovolj osvetljen.
Ali je pot brez ovir in pregrad?	Vzhod: Da Zahod: Ne	3	Hala avtobusne postaje je razdeljena na dva glavna hodnika, ki sta ločena z vmesnim pasom, kjer so postavljene klopi, drevesa in informacijske table. Zahodni hodnik je tudi zunanji prostor za trgovine in kavarne na postaji. Zato je uporaba tega hodnika za slepe in slabovidne potnike težja, saj lahko nakupovalne stojnice, oglasne deske in kavarniško pohištvo občasno ovirajo pot. Vzhodni hodnik, vzdolž katerega so izhodi v perone, je običajno brez ovir. Na koncu vmesnega pasu (jug) je nizek prazen lonec za drevo, ki ga ni mogoče takoj zlahka zaznati, ker drevo manjka, in se ljudje lahko ob njem spotaknejo. Zato predlagamo ponovno zasaditev drevesa ali odstranitev lonca. Predlagamo tudi, da se TTVS uredi po celotni postaji na

			vzhodnem hodniku, pri čemer so izhodi v perone jasno označeni vzdolž glavne linije. TTVS bi moral voditi tudi do predlaganega velikega prostostoječega zaslona z voznim redom, do informacijske točke in blagajne za vozovnice ter do sanitarnih prostorov.
Ali so poti vzdrževane in brez neželenih ovir, kot so pohišstvo, rastline itd.?	Ne	4	Kot je opisano zgoraj, je vzhodni hodnik brez ovir, medtem ko je zahodni bolj natrpan.
Ali je pot opremljena z ustreznimi taktilnimi vodilnimi oznakami (npr. TTVS) vključno s ploščami za usmerjanje, opozarjanje na nevarnost in položajnimi ploščami za neodvisno navigacijo?	Ne	2	TTVS, prilepljen na kamnita tla, je bil nameščen znotraj avtobusne postaje. Vendar so se oznake odlepile zaradi čiščenja in vzdrževanja tal, zato jih ni več mogoče uporabljati. Predlagamo, da se nov TTVS vkleše v kamnita tla, zaradi česar bo trpežen in estetski. Namestiti jih je treba ob vzhodnem hodniku, da bodo vodile do glavnih izhodov in izhodov za perone, blagajne in informacijske pisarne, do sanitarnih prostorov ter do velikih zaslonov z voznim redom.
Ali je pot opremljena z zvočnim vodenjem?	Ne	2	Zvočno vodenje ni na voljo. Predlagamo zvočna obvestila o prihodih in odhodih avtobusov ter namestitev indukcijske (slušne) zanke.

BLAGAJNE in OKENCA (prodaja vozovnic in informacije)		Ocena	Komentarji
Ali se okenca barvno razlikujejo od bližnjega ozadja?	Ne	3	Kontrast ni dovolj dober zaradi slabe osvetlitve.
Ali je pult pri okencu ustrezno osvetljen?	Ne	3	
Ali je površina pulta neodbojna?	Da	5	
Ali je na voljo dovolj vizualnih vodilnih oznak (napisov, vidnost vrat itd.) za enostavno zaznavanje in prepoznavanje okenca oz. blagajne?	Ne	3	Blagajna oz. okence je lahko zaznavno, vendar je zaradi številnih obvestil, reklam in informacij na stekleni steni nad pultom težko določiti, kje je odprtina za pogovor z osebjem. Predlagamo, da se posamezne kabine in odprtine jasneje označijo.

Ali je v primeru steklenega panela pred okencem vgrajen mikrofona, ki ga uporablja osebje?	Ne	2	Ni mikrofona. Predlagamo namestitvev ustreznega sistema.
Ali je na okencu na voljo pomoč v živo za vodenje oseb do njihovega cilja?	Ne	2	Namenska pomoč ni na voljo. Če je mogoče, pomoč nudi osebje na informacijah ali osebje, ki prodaja vozovnice. Predlagamo, da bi bila v času odprtja postaje na voljo posebna oseba za pomoč, saj je odpiralni čas blagajne in informacijske pisarne krajši. Odpiralni čas blagajne in informacij: od 8.00 do 22.00 Delovne ure za avtobuse: od 5.00 do 23.00
Ali TTVS vodijo neposredno do okenc oz. ali je vsem invalidom namenjeno eno posebno okence in ima funkcije dostopnosti?	Ne	2	Predlagamo, da se TTVS namesti vsaj do enega okenca za nakup vozovnic in ene informacijske kabine.

VRATA		Ocena	Komentarji
Ali so na voljo avtomatska (najbolje drsna) vrata?	Ne	4	INFORMACIJSKA PISARNA: Ročna vrata (odpiranje navznoter in navzven) IZHOD NA NOTRANJE PERONE: Avtomatska drsna vrata
Na vratih ni pragov (ISO standard: manj kot 15 mm visok pragi).	Ne	5	
Ali se okvirji vrat kontrastno razlikujejo od stene?	Da	4	INFORMACIJE: Celoten okvir vrat je viden. VRATA NA NOTRANJE PERONE: Okvirji drsnih vrat niso vidni, ker niso v kontrastu z okoliško stekleno steno.
Če so vrata steklena – ali imajo robove in vratne kljuke v kontrastni barvi?	Ne	3	INFORMACIJE: Vrata nimajo robov v kontrastni barvi. Kljuka ima dober kontrast. Na višini oči manjka kontrastni opozorilni trak. VRATA NA PERONE: Na višini oči manjka kontrastni opozorilni trak. Vrata nimajo kontrastnih robov in jih je težko zaznati zaradi

			okoliške steklene stene.
Ali so pri vratih na voljo podatki v Braillovi pisavi in taktilne oznake (TTVS)?	Ne	2	Predlagamo, da se namesti sistem TTVS in da se pomembne informacije predstavijo tudi v brajici
Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	/	/	

5.3.4. Sanitarni prostori

SANITARIJE		Ocena	Komentarji
Ali so na vseh nadstropjih stavbe na voljo dostopne sanitarije?	Da	5	
So dostopne sanitarije jasno označene?	Da	5	
Ali imajo dostopne sanitarije oznake v brajici?	Ne	2	Predlagamo reliefne oznake.
Straniščna vrata se morajo odpirati navzven, so dvokrilna ali drsna.	Da	5	
Je talna površina sanitarij nedrseča?	Da	5	
Ali so sanitarije dobro osvetljene in brez bleščanja?	Da	2	Stranišče je dobro osvetljeno, vendar je interval za prižgane luči precej kratek. V straniščnih kabinah ni dodatnih senzorjev za ponoven vklop luči. Predlagamo podaljšanje intervala ali namestitev dodatnih senzorjev v posamezne kabine.
Ali obstaja barvni kontrast med tlemi, stenami in sanitarno opremo?	Da	5	
Ali je na voljo alarmni sistem za opozarjanje oseb na prostem v nujnih primerih?	Ne	1	Predlagamo namestitev ustreznega alarmnega sistema.

Vrata lahko v nujnih primerih zaklenete od znotraj, pa tudi sprostite od zunaj.	Da	5	
Vedno je čisto in dobro vzdrževano.	Da	5	
Ali je na voljo dovolj vizualnih vodilnih oznak (napisov, vidnost vrat itd.) za enostavno zaznavanje in prepoznavanje prostorov za sanitarije?	Da	5	

OZNAKE		Ocena	Komentarji
Ali so vizualne usmerjevalne oznake postavljene tako, da tvorijo logično orientacijsko zaporedje od začetne točke do različnih ciljnih točk?	Da	3	Kot je bilo že navedeno, je oznaka za straniščne prostore nameščena tik nad vhodom v njih, vendar do tja ne vodijo nobene usmerjevalne oznake. Obstajajo ločene stenske oznake za moška, ženska stranišča in za stranišča za invalide.
So vizualne oznake lahko razumljive (zasnovane so tako, da so enostavne in lahko razumljive, sporočilo je nedvoumno)?	Da	5	
Ali so vizualni znaki čitljivi in berljivi za slepe in slabovidne osebe?	Da	5	
Ali so vizualni znaki dobro osvetljeni in brez bleščanja?	Da	3	Znaki ponoči niso dobro vidni. Potrebna je boljša osvetlitev.
Ali je ob ustreznih poteh zagotovljeno zadostno in ustrezno taktilno vodenje (npr. TTVS)?	Ne	2	Pri namestitvi novega TTVS je treba namestiti vodilno črto, ki bo vodila tudi do sanitarnih prostorov.
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v reliefni obliki (privzdignjene črke)?	Ne	2	Predlagamo oznake v brajici in reliefu.
Ali so informacije v reliefu (z	/	/	

dvignjenimi črkami) ustrezno postavljene in standardizirane velikosti?			
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v brajici?	Ne	/	Predlagamo oznake v brajici in reliefu.
Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali je na voljo dodatni zvočni informacijski sistem?	Ne	/	Ni potrebno.

5.3.5. Trgovine in gostinske storitve

Trgovine in gostinska ponudba se nahajajo ob vzhodnem hodniku, trgovinsko in gostilniško pohištvo pa je nameščeno tudi zunaj trgovin in kavarn. Zato je uporaba vzhodnega hodnika otežena za slepe in slabovidne ljudi, zaradi česar so trgovine in kavarne za slepe in slabovidne manj dostopne. Kljub temu menimo, da TTVS tukaj ne bi bil najbolj primeren. Pomembno pa je, da lastniki trgovin in kavarn spoštujejo prostor, namenjen njihovem »zunanjemu« pohištvu, in ga ne predstavljajo v zahodni hodnik, da bi pešpot in predlagani TTVS ostala neovirana.

Tik pred ZAHODNIM IZHODOM 3 je trgovina z živili, ki bi morala biti jasno označena s TTVS.

5.3.6. Evakuacijske poti

EVAKUACIJSKA POT		Ocena	Komentarji
Ali so pri zagotavljanju nujne evakuacije upoštevane potrebe invalidov?	Ne	1	Ni načrta evakuacije ali drugih znakov za usmerjanje ljudi v nujnih primerih. Zbirno mesto na prostem ni označeno. Predlagamo, da se na več jasno vidnih mestih namesti načrt območja s pomembnimi informacijami o izhodih, peronih, informacijah in sanitarnih prostorih ter da se le-ta zagotovi tudi v reliefni obliki in brajci.
Ali so načrti evakuacije in načrti stavbe na voljo v taktilnih Braillovi obliki?	/	/	
Ali so načrti evakuacije vidno prikazani na vseh tleh?	/	/	
Ali so načrti ustrezne velikosti in enostavni za branje (pisava, kontrast, osvetlitev)?	/	/	
Ali se načrti dobro razlikujejo od stene ozadja?	/	/	
Ali so načrti označeni s točko »nahajate se tukaj«?	/	/	
Ali so dostopne evakuacijske poti in pribežališča prikazana v načrtu?	/	/	
Ali je označena pot evakuacije, ki nima stopnic ali pa je dostopna s klančinami?	/	/	
Ali je dostopna evakuacijska pot opremljena s TTVS?	/	/	
Ali je sistem opozarjanja (alarmni sistem) vizualen in zvočen?	Ne	1	Ni alarmnega sistema. Predlagamo, da se alarmni sistem namesti in da se v primerih nevarnosti vidno in slišno oglašča, da se osebe usmerijo na najbližje izhode.

Ali so poti prehodne in brez ovir?	/	/	
Ali so na stopniščih in hodnikih na evakuacijski poti taktilne oznake na držalih za roke in stenah, ki vodijo osebe z okvaro vida do končnih izhodnih vrat?	/	/	

5.3.7. Točke prihoda in odhoda

Vzhodni peroni

AVTOBUSNA POSTAJALIŠČA		Ocena	Komentarji
Ali so območja za izstopanje opremljena za invalide?	Da	3	Večina mestnih avtobusov je dostopna tudi za osebe z omejeno mobilnostjo. Medkrajevni avtobusi niso dostopni za osebe z omejeno mobilnostjo, saj imajo stopnice, zato tudi ustrezno zasnovana avtobusna postajališča ne zagotavljajo dostopa do medkrajevnih avtobusov. Priporočamo nakup odstranljive rampe (klančine), ki omogoča dostop vsaj do nekaterih medkrajevnih avtobusov.
Ali je prostor izravnani, pokrit in izven prometnega pasu?	Da	5	Da, vsa avtobusna postajališča so izravnana in izven voznega pasu.
Ali imajo pot brez stopnic, ki vodi do vhoda?	Da	5	Da, pot od perona do notranjosti postaje in nato do izhodov iz postaje nima stopnic.
Ali ne zahteva, da invalidna oseba prečka prometni pas?	Da	5	Vsa avtobusna postajališča so nameščena tako, da pri prehodu z enega avtobusa na drugega ni treba prečkati ceste.
Ali ima vodilno pot TTVS, ki vključuje usmerjevalne oznake, opozorila o nevarnosti in položajne oznake, usmerjene proti vhodu?	Da	3	TTVS ob vzhodnem hodniku za perone mestnih avtobusov je treba obnoviti. TTVS od vrat do peronov, do točke za izstopanje na samih peronih je nameščen za vse perone. Med vodilno črto vzdolž hodnika in vrati do perona ni povezave. Predlagamo, da se ob namestitvi novega TTVS na vseh

			območjih postaje obnovi in prilagodi tudi TTVS na peronih. Prav tako predlagamo, da se trenutni TTVS na peronih očisti in obnovi.
Ali je svetloba zadostna in ni bleščanja?	Ne	2	Peroni niso dovolj osvetljeni, pot ni dobro vidna.
Ali je vzpostavljen zvočni informacijski sistemi?	Ne	2	Predlagamo namestitev zvočnega informacijskega sistema in slušne zanke.

OZNAKE		Ocena	Komentarji
Ali so vizualne usmerjevalne oznake postavljene tako, da tvorijo logično orientacijsko zaporedje od začetne točke do različnih ciljnih točk?	Da	3	Predlagamo, da se jasno označijo območja za mestna, medkrajevna in mednarodna potovanja. Predlagamo, da se na perone postavijo tudi dodatni osvetljeni znaki s številko perona.
So vizualne oznake lahko razumljive (zasnovane so tako, da so enostavne in lahko razumljive, sporočilo je nedvoumno)?	Da	5	
Ali so vizualni znaki čitljivi in berljivi za slepe in slabovidne osebe?	Ne	3	Oznake za mestne avtobusne poti in številke so primerne velikosti in kontrasta. Velikost črk za medkrajevne avtobusne linije je premajhna, kontrast pa je nezadosten zaradi prosojnega steklenega ozadja. Velikost črk za vozni red avtobusov je premajhna. Vrsta pisave je primerna. Predlagamo, da se za medkrajevne avtobuse postavijo nove kontrastne nalepke z avtobusnimi potmi in da se vozni redi mestnih avtobusov natisnejo v velikem tisku.
Ali so vizualni znaki dobro osvetljeni in brez bleščanja?	Ne	3	Osvetljeni znaki, ki označujejo številke peronov, niso osvetljeni. Znaki, ki označujejo smeri avtobusa za medkrajevni prevoz, niso dovolj kontrastni v primerjavi z ozadjem in so

			slabo osvetljeni.
Ali je ob ustreznih poteh zagotovljeno zadostno in ustrezno taktilno vodenje (npr. TTVS)?	Da	3	TTVS je na voljo na peronih. Predlagamo, da se očisti in obnovi, da se zagotovi boljši kontrast, in prilagodi predlaganemu TTVS v zaprtih prostorih.
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v reliefni obliki (privzdignjene črke)?	Ne	2	Predlagamo, da se oznake v brajici in reliefu namestijo na stebre na peronih.
Ali so informacije v reliefu (z dvignjenimi črkami) ustrezno postavljene in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v brajici?	Ne	2	Predlagamo, da se oznake v brajici in reliefu namestijo na stebre na peronih.
Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali je na voljo dodatni zvočni informacijski sistem?	Ne	2	Predlagamo namestitev zvočnega informacijskega sistema in slušne zanke.

Zahodni peroni (na prostem)

AVTOBUSNA POSTAJALIŠČA		Ocena	Komentarji
Ali so območja za izstopanje opremljena za invalide?	Da	5	
Ali je prostor izravnán, pokrit in izven prometnega pasu?	Da	5	
Ali imajo pot brez stopnic, ki vodi do vhoda?	Da	5	
Ali ne zahteva, da invalidna oseba prečka prometni pas?	Da	5	
Ali ima vodilno pot TTVS, ki vključuje ploščice za usmerjanje, opozorila o nevarnosti in položajne ploščice, usmerjene proti vhodu?	Da	5	
Ali je svetloba zadostna in ni bleščanja?	Ne	3	Celotna zunanja zahodna stran avtobusne postaje je osvetljena predvsem z ulično svetlobo z druge strani ceste. Ker je cesta precej široka, na avtobusni postaji ni dovolj svetlobe. Avtobusna postaja ima več luči, vendar oddajajo samo ambientalno svetlobo. Predlagamo, da se izboljša osvetlitev in doda osvetlitev posameznih avtobusnih kabin.
Ali je vzpostavljen zvočni informacijski sistemi?	Ne	3	Predlagamo zvočna obvestila o prihodih in odhodi avtobusov.

OZNAKE		Ocena	Komentarji
Ali so vizualne usmerjevalne oznake postavljene tako, da tvorijo logično orientacijsko zaporedje od začetne točke do različnih ciljnih točk?	Ne	3	Predlagamo, da se tudi zunanji peroni oštevilčijo.
So vizualne oznake lahko razumljive (zasnovane so tako, da so enostavne in lahko razumljive, sporočilo je nedvoumno)?	Da	5	
Ali so vizualni znaki čitljivi in berljivi za slepe in slabovidne osebe?	Ne	3	Piktogrami in vozni red avtobusov so premajhni. Vrsta pisave je primerna.
Ali so vizualni znaki dobro osvetljeni in brez bleščanja?	Ne	2	Vsak peron ima svoj steber z informacijami, ki vključuje avtobusno številko, vozni red, cenik itd. Stolpci ponoči niso dobro osvetljeni, zato informacije niso vidne. Velikost črk je premajhna. Predlagamo, da se vsi peroni in avtobusna mesta bolje osvetlijo.
Ali je ob ustreznih poteh zagotovljeno zadostno in ustrezno taktilno vodenje (npr. TTVS)?	Da	5	
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v reliefni obliki (privzdignjene črke)?	Ne	3	Predlagamo, da se številka perona in številka avtobusa namestita na stebre v obliki reliefa in brajice.
Ali so informacije v reliefu (z dvignjenimi črkami) ustrezno postavljene in standardizirane velikosti?	/	/	
Ali so orientacijske oznake opremljene z znaki/informacijami, ki so v brajici?	Ne	3	Predlagamo, da se številka perona in številka avtobusa namestita na stebre v obliki reliefa in brajice.
Ali so znaki za brajico ustrezno nameščeni in standardizirane velikosti?	/	/	

Ali je na voljo dodatni zvočni informacijski sistem?	Ne	2	Predlagamo zvočna obvestila o prihodih in odhodih ter pretvorbo v govor za informacije na zaslonih na posameznih peronih.

Priloga 5: projekti URI Soča

Poleg izvajanja poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, URI SOČA izvaja tudi več projektov

PREHOD MLADIH NA TRG DELA

Mladostniki (uporabniki) pridejo v Center za poklicno rehabilitacijo Maribor preko svetovalnih služb in drugih strokovnih delavcev na osnovnih, srednjih in višjih šolah, visokošolskih zavodih in fakultetah ter preko strokovnih delavcev v zdravstvenih ustanovah (zdravstveni domovi, pediatrična klinika), zavodih, dnevnih centrih.

V omenjen projekt se ne more vključiti vsak mladostnik, temveč morajo biti za vključitev izpolnjeni naslednji pogoji:

- vključijo se lahko mladi s posebnimi potrebami mlajši od 29 let, pri katerih so prisotne: motnje v duševnem razvoju, gibalna oviranost, dolgotrajna bolezen, avtistične motnje, slepota in slabovidnost, gluhosta in naglušnost, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami (zavedeno mora biti v aktualni odločbi o usmerjanju).
- vključitev je možna zadnji dve leti pred zaključkom šolanja, ne glede na stopnjo šolanja (npr.: vključi se lahko mladostnik, ki obiskuje 3. ali 4. letnik 4-letnega programa, 2. ali 3. letnik 3-letnega ipd.).

V tej prvi fazi so zelo pomembne komunikacijske veščine in spretnosti strokovnega delavca, da prepriča svetovalne službe, da mladi pomoč Centra potrebujejo in da jih napotijo v njihovo ustanovo. Pred začetkom epidemije je bila praksa, da se s privoljenjem svetovalnih služb na šolah ter drugih strokovnih delavcev pripravi predstavitev za starše in mladostnike, ki so primerni za ta projekt. Po začetku epidemije pa so si delo organizirali na način, da so svetovalne službe pridobile soglasje staršev oziroma mladostnikov, da so jih lahko kontaktirali in jim predstavili projekt ter jih prepričali v vključitev.

Ko navežemo prvi kontakt s staršem ali z mladostnikom, navadno strokovni delavec na kratko predstavi namen projekta in zakaj bi bilo to koristno za mladostnika. Takrat predlagajo, da se individualno sestanejo na uvodnem razgovoru na Centru za poklicno rehabilitacijo v Mariboru in se dogovorijo o podrobnostih. Na sestanek starši ali mladostnik, če je le-ta polnoleten, prinesejo vso potrebno dokumentacijo, kot je zadnja in aktualna odločba o usmerjanju, strokovno mnenje, EMŠO in davčno. številko Preverijo podatke, ali je oseba primerna za v projekt ter jim projekt podrobno predstavijo. Glavna naloga strokovnega delavca na tem sestanku je, da poskuša prepričati potencialne uporabnike, da se v projekt vključijo.

Vključitev v projekt je zmeraj prostovoljna in brezplačna. Ko se mladostnik odloči za vključitev, se podpiše dokumentacija in prične 2. faza, obravnava. Uporabnik je vključen v projekt minimalno 6 mesecev in maksimalno 24 mesecev.

Obravnave potekajo individualno med strokovnim delavcem in uporabnikom. Med poletjem v mesecu juliju in avgustu 1x na teden potekajo tematske skupine za mladostnike vključene v projekt, katerih namen je spoznavanje med seboj, druženje, krepitev socialnih veščin.

Na začetku individualnih obravnav v individualnem načrtu prehoda skupaj z uporabnikom določimo cilje, ki jih bomo tekom obravnav skušali doseči. Največkrat so cilji:

- učenje in krepitev socialnih veščin,
- krepitev samopodobe in samostojnosti,
- organizacija šolskega dela,
- učenje učenja,
- krepitev svojih močnih področij,
- pregled študijskih smeri,

- spoznavanje poklicnih področij in poklicev,
- poklicna orientacija*.

Strokovni delavec se pri doseganju zastavljenih ciljev poslužuje različnih tehnik v sklopu vedenjsko-kognitivne terapije (psiholog), nudi suport in svetovanje uporabnikom ter njihovim staršem, komunicira s svetovalnimi službami na šolah, s strokovnimi delavci v zdravstvenih in drugih ustanovah, z delodajalci ter sodeluje in komunicira z Zavodom za zaposlovanje, Centrom za socialno delo.

Če strokovni delavec oceni, da uporabnik potrebuje poklicno orientacijo v timu ali če to željo izrazi sam, se skupaj z zdravnikom medicine dela, prometa in športa dogovori za termin obravnave, ki potekajo v delovnih kabinetih na Centru za poklicno rehabilitacijo Maribor. Uporabnik v tem primeru potrebuje napotnico osebnega zdravnika ali (pedo)psihiatra, saj ta ocena (imenovana "mini B" ocena) poteka preko zdravstva. Ocena poteka na način, da je mladostnik vsak dan od ponedeljka do petka po 3 ure v kabinetih pri delovni terapevtki, kjer preizkusijo njegove učne in ročne spretnosti, delovno funkcioniranje in učinkovitost ter koncentracijo, da pridobijo vpogled v njegovo delovno funkcioniranje. V času enotedenske ocene psiholog z uporabnikom izvede psihodiagnostiko, kjer oceni njegovo kognitivno in osebnostno funkcioniranje, zdravnik specialist medicine dela, prometa in športa iz zdravstvenega vidika oceni ali uporabnik potrebuje fizične ali psihične omejitve. Socialni delavec v uvodnem razgovoru vzame izobrazbeno in socialno anamnezo, ter v času ocenjevanja razišče možnosti nadaljnjega šolanja za posameznika. Zaključni razgovor navadno opravi skupaj s psihologom ob navzočnosti staršev (v primeru, da je oseba mladoletna). Ko vsak strokovni delavec v timu opravi svoj del, se na skupnem sestanku, ko imamo zbrane vse informacije, podamo skupno mnenje, kaj je za posameznika najbolje in kaj mu odsvetujemo, če je to potrebno.

V 3. fazi se uporabnika spremlja po izhodu. Ker je glavni namen projekta oblikovanje podpornega okolja, ki bo vmesnik med šolo in trgom dela ter vplivati na večjo socialno vključenost mladih s posebnimi potrebami, je zelo pomembno, da ob izhodu uporabnika iz projekta, to je ob vpisu na višjo stopnjo šolanja (nadaljevanje izobraževanja), zaposlitvi ali prijavi na Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, uporabnika spremljajo vsaj še 6 mesecev, da se prepričajo, da se je oseba v novem okolju stabilizirala, da se tam dobro počuti in dobro funkcionira. Ko je vse to urejeno, so obravnave pri strokovnem delavcu zaključene.

JUMP TO JOB! – TRAINING PEERS AND JOB COACHES FOR YOUNG PEOPLE WITH DISABILITIES:

Je mednarodni projekt, v katerem sodelujejo različni projektni partnerji, povezuje jih pa Evropska platforma za rehabilitacijo (EPR). Zraven Slovenije sodelujejo še Grki, Norvežani, Belgijci in Španci. Namen projekta je prenos Norveške metodologije treninga, ki jo uporabljajo pri mladih osebah, ki so izgubile smisel in ne vedo kako naprej v življenju (predvsem glede šolanja, zaposlitve).

Prvi korak metodologije je VIZIJA, kjer so spoznavali in opredeljevali predvsem življenjske cilje, želje in sanje, ki jih imamo ljudje. Po različnih metodah so prišli do definiranja življenjskih ciljev in k vrednotenju najpomembnejših k manj pomembnim, tako da bodo pri uporabnikih spoznali, kateri je ključni cilj, h kateremu težijo in iščejo načine doseganja.

Drugi korak predstavlja IDENTITETO, kjer so se osredotočali na lastnosti, sposobnosti, spretnosti, ki jih vsak od nas poseduje in na to, kako jih prepoznamo v uporabniku ter tudi kako pripravimo uporabnika, da jih prepozna sam pri sebi. Pri tem koraku sta tako teorija kot tudi praksa zelo dobrodošli, saj nas večina ljudi zelo težko opredeljuje ter izpostavlja svoje

pozitivne lastnosti, spretnosti in močna področja, prav tako tudi naši uporabniki. Pri tretjem koraku so govorili o VPLIVU, kjer so prepoznavali vpliv, ki ga pošiljamo okolju in ljudem okoli nas. Vsi koraki se med seboj prepletajo z namenom doseganja višjega cilja, torej najvišjih življenjskih ciljev uporabnikov.

Trening sta v CPR Maribor izvedli psihologinja in delovna terapevtka v decembru 2020. Dosegel je izjemno dober odziv, tako med rehabilitandi, kot tudi med zaposlenimi, ki so prepoznavali lastne kompetence, cilje in aktivnosti, kako doseči načrtovano.

TRANSITATION – BREAKING BARRIERS AND SUPPORTING YOUNG ADULTS WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER IN THEIR TRANSITION TO EMPLOYMENT

Gre za mednarodni projekt, ki ga vodi Evropska platforma za rehabilitacijo (EPR). Začel se je novembra 2020, vanj pa so povezani projektni partnerji iz Slovenije, Italije, Irske, Belgije in Grčije. Njegov namen je ustvariti platformo, ki bo povezovala in nudila pomoč ter usmeritve tako osebam z motnjo avtističnega spektra (MAS) in njihovim bližnjim, kot tudi delodajalcem in strokovnim delavcem.

V marcu 2021 je bila zagnana platforma (transitaction.eu), vendar se bo tekom celotnega projekta še dopolnjevala in nadgrajevala. Vsak izmed partnerjev ima nalogo ustvariti aktivnosti, ki bi pomagale osebam z MAS pri iskanju zaposlitve. Omenjene aktivnosti morajo tudi preizkusiti ter dobre prakse podeliti med vse projektne partnerje, da se lahko uporabljajo tudi v mednarodnem območju.

V mesecu novembru 2021 so gostili vse projektne partnerje v CPR Maribor, ker so ji predstavili primere dobrih praks zaposlovanja invalidov pri nas.

MESTNA OBČINA MARIBOR
Svet invalidov

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 0110-7/2021-6

Datum: 28.06.2021

Zadeva: Poročilo z 12. Športnih iger invalidov Maribora

Športne igre invalidov so potekale na prizoriščih Športnega parka Tabor Maribor in na ruskem kegljišču Društva upokojencev Maribor Tabor. Športne igre invalidov Maribora smo v luči korona ukrepov ponovno organizirali v 3 dneh, 22., 23. in 24.6.2021. V veljavi je bil PCT pogoj. Letos se je v treh dneh iger udeležilo 280 udeležencev, 180 tekmovalcev in 100 navijačev. Prireditev je povezoval Robert Herga, v slovenski znakovni jezik je tolmačila Marija Koser. Vsi tekmovalci, koordinatorji in prostovoljci so prejeli spominske majice.

Uvodoma je vse tri dni navzoče pozdravil predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor Milan Kotnik. Navzoče je nagovorila tudi podžupanja Alenka Iskra. Prvi dan sta bili na sporedu disciplini namizni tenis in pikado, ki je potekal na galeriji Dvorane Tabor. Podelitev odličij je bila v Gostilni Taborka. Medalje sta podelila ga. Lilijana Zorko in Milan Kotnik.

Drugi dan iger, 23.6.2021, sta bili odigrani disciplini šah in stezno kegljanje. Podelitev odličij je bila v Gostilni Taborka, v šahu letos žal ni bilo prijavljenih žensk. Medalje so podelili ga. Lilijana Zorko, g. Milan Kotnik in g. Aleksander Trnjar.

Zadnji dan iger, 24.6.2021, so bile odigrane discipline met na koš, mali nogomet in vrtno kegljanje. Medalje sta podelila ga. Lilijana Zorko in g. Milan Kotnik.

Vsi tekmovalci so se zelo izkazali. Odličij so se veselili tisti, ki so imeli več športne sreče. Najuspešnejšim posameznikom smo podelili 11 kompletov medalj, najboljše ekipe so prejele pokale, člani ekip pa tudi medalje.

Športne igre invalidov 2021 so bile kljub omejitvam uspešno izvedene. V upanju, da bodo tudi prihodnje športne igre invalidov potekale v sproščenem tekmovalnem vzdušju in ob medsebojnem sodelovanju, vas vabimo, da se nam pridružite tudi v letu 2022.

Iskrena hvala vsem, ki ste nam pomagali izpeljati igre, posebej vsem koordinatorjem posameznih panog in posameznikom v DS za šport in Svetu invalidov in invalidskih društvih, ki ste nam nudili potrebno pomoč in podporo.

Iskrena hvala tudi našim gostiteljem Športnim objektom Maribor in Društvu upokojencev Maribor Tabor za brezplačen najem ruskih kegljišč.

Hvala vsem udeležencem za sodelovanje in fair play.

Tekmovalcev je bilo v vseh treh dneh 180, gledalcev, ki so spodbujali tekmovalce, pa je bilo 100.

Hvala lepa in lep športni pozdrav vsem

Pripravila:
Ana Mandl, l.r.

Milan Kotnik l.r.,
predsednik Sveta invalidov MOM

REZULTATI »ŠPORTNE IGRE INVALIDOV MARIBORA 2021«

22.6.2021

PIKADO – ženske:

1. KRETIČ Cvetka – Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Maribor
2. KOVAČ Silva – Invalidsko društvo ILCO Maribor
3. GUTSMANDL Štefka – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

PIKADO – moški:

1. POSTRUŽNIK Karl – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. SHALA Faik – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
3. RAZBORŠEK Bogdan – Društvo vojnih invalidov Maribor

PIKADO – ekipno ženske:

1. Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. Invalidsko društvo ILCO Maribor
3. Društvo vojnih invalidov Maribor

PIKADO – ekipno moški:

1. Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
3. ŠENT Maribor

NAMIZNI TENIS - ženske:

1. ZAKRAJŠEK Vladka – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. KRALJ Dragica – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. ŠEBJANIČ Marija – Društvo diabetikov Maribor

NAMIZNI TENIS – moški:

1. ČAKS Ljubo – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. KADIŠ Albin – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. KURENT Vinko – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

23.6.2021

ŠAH – moški:

1. PERKOVIČ Boris – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. KAJNIH Danilo – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. JAVORNIK Branimir – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

STEZNO KEGLJANJE – ženske:

1. KODRIČ Erika – Invalidsko društvo ILCO Maribor
2. STRELEC Katica – Invalidsko društvo ILCO Maribor
3. WEISS Ana – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

STEZNO KEGLJANJE – moški:

1. POLŠE Leon – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. ŠPENGA Jože – Društvo diabetikov Maribor
3. KOTARŠEK Toni – Društvo diabetikov Maribor

24.6.2021

RUSKO KEGLJANJE – ženske:

1. PETKOVIČ Marija – Društvo vojnih invalidov Maribor
2. JAMNIKAR Zdenka – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
3. MMIRKOVIČ Danica – Društvo vojnih invalidov Maribor

RUSKO KEGLJANJE – moški:

1. NOVAK Antun – Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
2. KNEZ Marinko – Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
3. KARAPETRIČ Jozo – Društvo diabetikov Maribor

RUSKO KEGLJANJE – ženske ekipno:

1. Društvo diabetikov Maribor
2. Društvo vojnih invalidov Maribor
3. Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor

RUSKO KEGLJANJE – moški ekipno:

1. Ekipa A - Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja
2. Ekipa B – Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja

MET NA KOŠ - ženske:

1. JENUŠ Manuela – Ozara d.o.o.
2. ŠERUGA Ana – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. PICIGA Ida – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

MET NA KOŠ – moški:

1. PUSTAI Elvis – Ozara d.o.o.
2. ŠIPAK Davor – Ozara d.o.o.
3. SITAR Sebastjan – Ozara d.o.o.

MALI NOGOMET:

1. Ozara d.o.o.
2. Šent Maribor

Čestitamo vsem tekmovalcem

Pripravila:
Ana Mandl, I.r.

Milan Kotnik I.r.,
predsednik Sveta invalidov MOM

MESTNA OBČINA MARIBOR
Svet invalidov
Delovna skupina za šport in
rekreacijo

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 0110-7/2021-10

Datum: 07.09.2021

Poročilo Športno-rekreativno srečanje invalidov Maribora 2021

Svet invalidov Mestne občine Maribor, DS za šport in rekreacijo, je 27.8.2021 na ŠC Fontana Maribor ob upoštevanju korona ukrepov organizirala že 8. Športno-rekreativno srečanje invalidov Maribora. Sodelovalo je 80 članov iz 8 mariborskih invalidskih organizacij. Prireditve se je udeležilo tudi 5 povabljenih gostov.

Uvodoma je navzoče pozdravil Aleksander Trnjar, predsednik DS za šport in rekreacijo, nato sta prisotne nagovorila predsednik Sveta invalidov MOM Milan Kotnik in podžupanja MOM Alenka Iskra. Oba sta vsem zaželela obilo zabave in športne sreče.

Namen srečanja je bilo športno in zabavno druženje invalidov, medsebojno spoznavanje in krepitev medsebojnega sodelovanja.

Člani invalidskih društev iz Maribora so se pomerili v pikadu, taroku in balinanju. Na voljo je bilo tudi igrišče za tenis in badminton. Navzoči so glasno spodbujali svoje športnike. Najuspešnejši so prejeli praktične nagrade, ki so jih prispevali naši donatorji. Člani društev so z veseljem sodelovali v programu, se družili in se zabavali ob spremljajočih dejavnostih. Priredili smo tudi tombolo in srečelov z bogatimi nagradami. Iskrena hvala vsem donatorjem, ki ste se odzvali naši prošnji.

Zahvaljujemo se vsem sodelujočim za sodelovanje, še posebej organizatorjem prireditve, ki so v pripravo vložili veliko energije in prostega časa. Iskrena hvala tudi županu Aleksandru Saši Arsenoviču in Mestni občini Maribor za podporo pri izvedbi prireditve. Hvala tudi vsem sodelujočim članom invalidskih društev za dobro sodelovanje in udeležbo v skupnih aktivnostih. Brez vseh vas nam ne bi uspelo.

Vsi vljudno vabljeni na Športno-rekreativno srečanje invalidov tudi prihodnje leto!

Aleksander Trnjar,
predsednik delovne skupine
Sveta invalidov za šport in rekreacijo